

PROGRAMMABEGROTING 2021

Meerjarenraming 2022 t/m 2024

Vastgesteld 11 november 2020 (raad)

Gemeente Mook en Middelaar

PROGRAMMABEGROTING 2021

Meerjarenraming 2022-2024

Inhoudsopgave

ALGEMEEN	6
1.1. Voorwoord.....	7
1.2. Leeswijzer.....	9
1.3. Uitgangspunten begroting.....	11
1.4. Kerngegevens.....	14
1.5. Begrotingsuitkomsten.....	17
1.6. Gemeenteraad.....	27
1.7. College van burgemeester en wethouders.....	28
1.8. Organisatiestructuur.....	29
1.9. Afkortingen.....	30
BEGROTING.....	32
2.1. BELEIDSBEGROTING	33
<i>Programmaplan</i>	35
2.1.1. Programma Besturen.....	36
2.1.2. Programma Beschermen.....	39
2.1.3. Programma Verplaatsen.....	42
2.1.4. Programma Werken.....	45
2.1.5. Programma Leren.....	48
2.1.6. Programma Recreëren.....	51
2.1.7. Programma Samenleven en zorgen.....	54
2.1.8. Programma Gezond leven.....	59
2.1.9. Programma Wonen.....	63
2.1.10. Overzicht van de algemene dekkingsmiddelen.....	66
2.1.11. Overzicht van de kosten van overhead.....	68
2.1.12. Bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting.....	69
2.1.13. Bedrag voor onvoorzien.....	70
<i>Paragrafen.....</i>	71
2.1.14. Paragraaf Lokale heffingen.....	72
2.1.15. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	81
2.1.16. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.....	90
2.1.17. Paragraaf Financiering.....	100
2.1.18. Paragraaf Bedrijfsvoering.....	104
2.1.19. Paragraaf Verbonden partijen.....	107
2.1.20. Paragraaf Grondbeleid.....	123
2.1.21. Paragraaf Informatieveiligheid.....	127
2.1.22. Paragraaf Verduurzamen.....	128
2.2. FINANCIËLE BEGROTING (INCLUSIEF MEERJARENRAMING)	130
<i>Overzicht van baten en lasten en toelichting</i>	132
2.2.1. Overzicht van baten en lasten.....	133
2.2.2. Toelichting op de baten en lasten.....	134
2.2.2.1. Financieel overzicht.....	135
2.2.2.2. Uitgangspunten en analyse ramingen.....	142
2.2.2.3. Overzicht incidentele baten en lasten.....	143
2.2.2.4. Overzicht structurele mutaties reserves.....	144
2.2.2.5. Begrotingsevenwicht.....	145
<i>Uiteenzetting van de financiële positie en toelichting.....</i>	148
2.2.3. Uiteenzetting financiële positie.....	149

2.2.3.1. Financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid	150
2.2.3.2. Geprognosticeerde balans	151
2.2.3.3. Emu-saldo	152
2.2.3.4. Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen	153
2.2.3.5. Investerings	155
2.2.3.6. Financiering	156
2.2.3.7. Stand en verloop reserves	157
2.2.3.8. Stand en verloop voorzieningen	160
2.2.4. Toelichting op de uiteenzetting financiële positie	163
2.2.4.1. Uitgangspunten en analyse financiële positie	164
Overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld	165
2.2.5. Overzicht van baten en lasten per taakveld	166
VASTSTELLINGSBESLUIT	168
3.1. Vaststellingsbesluit	169
BIJLAGEN	170
4.1. Bijlage 1 Financiële vertaling Collegeprogramma	171
4.2. Bijlage 2 Algemene uitkering	173
4.3. Bijlage 3 Beleidsindicatoren	176
4.4. Bijlage 4 Begrippenlijst	180
4.5. Bijlage Scenario's Sociaal Domein	183

ALGEMEEN

1.1. Voorwoord

Deze Programmabegroting 2021 bevat de vertaling van de ambities uit het Collegeprogramma 'Op weg naar een duurzaam en samenredzaam Mook en Middelaar'. Het Collegeprogramma staat centraal en vormt de leidraad voor de huidige bestuursperiode 2018-2022 van het College van burgemeester en wethouders.

Om te komen tot de aanbidding van deze ontwerpbegroting is een intensief ambtelijk en bestuurlijk proces vooraf gegaan. Het is een tour de force geweest en het moet ons van het hart dat we deze stukken aanbieden met pijn in ons hart.

Wij zijn van oordeel dat de financiële verhoudingen tussen de rijksoverheid en de gemeenten uit het lood zijn geslagen. De rijksoverheid bepaalt nagenoeg volledig de inhoudelijke en financiële kaders. Bij de decentralisaties van het sociaal domein naar de gemeenten is indertijd tot wel 30% minder middelen dan oorspronkelijk aanwezig overgedragen. De groei van de zorgvraag wordt niet gecompenseerd. De mogelijkheden om lokaal of regionaal te sturen op het sociaal domein heeft de rijksoverheid eveneens sterk beperkt. Steeds meer lijkt het erop dat gemeenten zijn verworden tot uitvoeringsloketten van de rijksoverheid, waarbij zowel de wettelijke kaders van bovenaf zijn bepaald en de uitvoeringsloketten het moeten doen met structureel te weinig middelen.

Rond hetzelfde moment van de decentralisaties van het sociaal domein kregen de gemeenten de zogenaamde opschalingskorting om de oren. De onderbouwing van deze korting als gevolg van het opschalen naar gemeenten met tenminste 100.000 inwoners, was vanaf het begin onrealistisch. Het Gemeentefonds is gekort, terwijl de opschaling nooit is gerealiseerd. Onder het huidige kabinet, dat de wens tot een dergelijke opschaling niet heeft overgenomen in het beleid, is de korting blijven voortbestaan. Een korting die structureel is en in feite structureel en zelfs met terugwerkende kracht aan gemeenten zou moeten worden gecompenseerd.

De herverdeling van het Gemeentefonds lost deze problemen niet op. Integendeel, het drukt vele gemeenten nog verder in het rood. Vandaar dat de VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten) heeft aangegeven dat een dergelijke herverdeling pas aan de orde kan komen wanneer de bijdragen vanuit de rijksoverheid aan de gemeenten substantieel worden verhoogd.

De lokale autonomie van gemeenten wordt steeds sterker beperkt. Dit staat op gespannen voet met de gedecentraliseerde eenheidsstaat die we als Nederland zijn. Los van de kosten voor gemeenten als gevolg van de coronacrisis en de gevolgen daarvan, nu en in de nabije toekomst, geven de voorbeelden aan dat de verhoudingen tussen de rijksoverheid en de gemeenten zowel bestuurlijk als financieel scheef zijn.

Tijdens de recente algemene ledenvergadering van de VNG is dit verwoord in tal van moties en resoluties. Onder andere middels de motie 'Raden in Verzet' vanuit de gemeente Zoetermeer, die door zowel uw gemeenteraad als ons college is onderschreven en ingediend. In de motie wordt de VNG onder meer opgeroepen om bij de regering te pleiten voor structureel meer financiële armslag, het opschorten van diverse overleggen met de rijksoverheid, het voorbereiden van juridische acties over de opschalingskorting en het stoppen met het uitvoeren van (nieuwe) taken. De moties en resoluties geven aan dat de houding van de VNG en alle leden (gemeenten) onder invloed van de lokale politiek i.c. de gemeenteraden "activistisch" is geworden. De moties en resoluties werden tijdens de algemene ledenvergadering breed ondersteund.

Helaas bieden de aangenomen moties en resoluties geen enkel soelaas voor de problemen voor de ontwerpbegroting 2021 en is er ook geen nieuw perspectief voor de jaren daarna. Vandaar dat ons

ALGEMEEN

college, zoals is verwoord bij de behandeling van de Zomerrapportage 2020, geen andere mogelijkheid ziet zich maximaal in te spannen om te komen met een sluitende ontwerpbegroting. Dit zien wij als dagelijks bestuur onze bestuurlijke opdracht en de weging, al dan niet vanuit een politieke dan wel meer activistische invalshoek, is aan de gemeenteraad. Overigens zijn we er niet volledig in geslaagd om de begroting 2021 volledig sluitend te maken zonder de inzet van eenmalige middelen. Daarvoor was de tijd zowel ambtelijk als bestuurlijk (te) kort. We hebben om te komen tot een zoveel mogelijk sluitende begroting 2021 desalniettemin met hartzeer pijnlijke keuzes moeten maken aan zowel de uitgaven- als inkomstenkant.

Dit jaar en voor het komende jaar 2021 is er verder door uw gemeenteraad besloten om ingrijpend het volledige gemeentelijke takenpakket door te lichten op basis van de methodiek van het zogenaamde Zero Based Budgeting (ZBB). Dit proces vereist de nodige tijd en zal wederom veel vragen van onze organisatie. Voor alle taken dient een 'smart' geformuleerde output benoemd te worden en er moet worden bepaald waar het minimaal voor kan worden gedaan (het ZBB-minimum). Vervolgens zal de taak worden gekoppeld aan budget en formatie. Als duidelijk is welke taken dan wel diensten geleverd worden, kan worden toegewerkt naar een toekomstig formatiepersoneelsplan, waarbij de nieuwe formatie aansluit op de taken. De huidige formatie/bezetting wordt dan geanalyseerd en afgezet tegen de gewenste formatie c.q. bezetting. Daar waar dit niet overeenkomt, moet een actieplan worden gemaakt om uit te komen op de nieuwe formatie.

Het college heeft voor de ontwerpbegroting een uiterste inspanning verricht, waarbij zowel het snijden op uitgaven als het verhogen van inkomsten is gewogen. De mogelijkheden om keuzes te maken zijn, zeker gezien de korte termijn, beperkt. Met die smalle marges moeten wij en u als gemeenteraad het nu helaas doen. Het ZBB traject biedt de tijd en de mogelijkheid om het volledige gemeentelijke takenpakket fundamenteel tegen het licht te houden. We zijn ervan overtuigd dat wij als college, gegeven de korte tijdspanne, maximaal de mogelijkheden hebben verkend. De uitkomsten worden aangeboden in bijgaande ontwerpbegroting.

Begrotingssaldo

De Programmabegroting 2021 sluit in eerste instantie met een begrotingstekort van € 842k. Meerjarig liggen de tekorten in dezelfde lijn (rond de € 900k). Middels een voorlopig dekkingsplan voor 2021 is dit tekort teruggebracht naar een voordeel van € 13k. Meerjarig laat de ontwerpbegroting nog voornamelijk tekorten zien.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Begrotingsresultaat na wijzigingen	842 N	933 N	954 N	931 N
Mogelijk dekkingsplan (voorlopig)	856 V	941 V	875 V	903 V
Begrotingssaldo (voorlopig)	13 V	8 V	78 N	28 N

De uiteindelijke besluitvorming, inclusief dekkingsplan voor 2021, wordt vertaald in een eerste begrotingswijziging op de begroting. Om het meerjarig repressief toezicht van de Provincie voor de jaren tot en met 2022 te behouden, zouden de jaren 2021 en 2022 structureel en reëel in evenwicht moeten zijn of een overschot tonen.

Zero Based Budgeting

Om duurzaam een reëel sluitende (meerjaren)begroting te krijgen, is met uw raad afgesproken om (samen met uw raad) een traject van Zero Based Budgeting in te gaan. Dit betekent dat in 2021 alle uitgaven en inkomsten gerubriceerd worden in een viertal categorieën: wettelijk, conform beleid, wenselijk en overig. Op basis van deze analyse wordt verwacht om vanaf 2022 een reële en structureel sluitende begroting te kunnen aanbieden.

1.2. Leeswijzer

Indeling

De hoofdingeling van deze Programmabegroting 2021 bestaat uit de volgende hoofdstukken:

- Algemeen;
- Begroting, inclusief meerjarenraming*);
- Vaststellingsbesluit;
- Bijlagen.

*) De cijfers van de meerjarenraming zijn gecombineerd weergegeven met de cijfers van het begrotingsjaar 2021. De cijfers over 2021 moeten wettelijk (al dan niet gewijzigd) worden vastgesteld. De cijfers over de meerjarenraming (2022 t/m 2024) kunt u voor kennisgeving aannemen.

Wijzigingen

Ten opzichte van de vorige programmabegroting zijn de volgende wijzigingen doorgevoerd:

- In hoofdstuk '1 Algemeen' zijn de negen paragrafen in een andere volgorde geplaatst. De uitgangspunten en kerngegevens zijn naar voren gehaald (na deze leeswijzer). De afkortingen zijn naar het einde van dit hoofdstuk verplaatst.
- Er zijn drie bijlagen toegevoegd, te weten Algemene uitkering, Beleidsindicatoren en IV3.

Bedragen

Factor € 1.000 en afrondingsverschillen

Omdat de bedragen in deze Programmabegroting in duizenden euro's worden gepresenteerd, is het mogelijk dat in de tellingen schijnbaar afrondingsverschillen ontstaan. Dit komt omdat zowel de afzonderlijke bedragen als de eindtellingen onafhankelijk van elkaar worden afgerond.

Voorbeeld: € 1.300 + € 1.400 = € 2.700, dit wordt dan € 1k + € 1k = € 3k.

Weergave

Bedragen in deze programmabegroting kunnen op de navolgende manieren zijn weergegeven:

- Lasten worden weergegeven als positief getal en baten worden weergegeven als negatief getal;
- Bedragen worden positief weergegeven, waarbij ook is aangegeven wat lasten en wat baten zijn;
- Bedragen kunnen aangevuld zijn met de letter N (nadeel) of V (voordeel).

Beleidsindicatoren

De beleidsindicatoren zijn overeenkomstig de laatst geldende 'Regeling beleidsindicatoren gemeenten'. Dit betreft een ministeriële regeling waarin voorgeschreven is welke beleidsindicatoren minimaal vermeld moeten worden en wie de wettelijke bronhouder is van een beleidsindicator. Een gemeente is wettelijk verplicht om de gerealiseerde gegevens van deze bronhouders te vermelden. Dit houdt in dat bij de begroting over 2021 geen gerealiseerde gegevens van de bronhouders beschikbaar zijn voor de jaren 2020 (jaar nog niet voorbij) en 2021. De kolommen van deze twee jaren zijn dan ook 'uitgegrisd'. Als deze gegevens bij de Jaarstukken (nog) niet beschikbaar zijn gesteld, wordt dit aangeduid met 'N/b' (Gegevens niet beschikbaar) en worden, indien aanwezig, gemeentelijke gegevens verstrekt. Daarnaast worden enkele beleidsindicatoren niet jaarlijks maar periodiek bijgewerkt door de bronhouders, bijvoorbeeld de periodieke onderzoeken van Verwey Jonker Instituut.

Informatie van de bronhouder wordt (in principe) ontsloten middels de website 'waarstaatjegemeente.nl', waarbij voor dit doel een afzonderlijke tegel 'Besluit Begroting en Verantwoording' is toegevoegd. Op deze website wordt ook informatie verstrekt met betrekking tot eventuele wijzigingen van de

ALGEMEEN

beleidsindicatoren. Daar waar wijzigingen zijn doorgevoerd, is dit vermeld bij de desbetreffende indicator in de diverse programma's.

1.3. Uitgangspunten begroting

Wettelijk kader

Gemeentewet

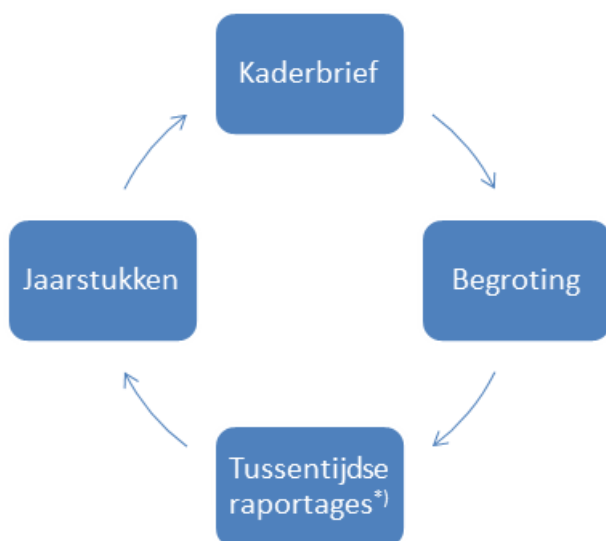
Het college biedt jaarlijks, vóór aanvang van het nieuwe begrotingsjaar, de raad een ontwerp aan voor de begroting en meerjarenraming (art. 190, lid 1 Gw). Uw raad stelt de begroting vast voorafgaande aan het begrotingsjaar vóór 15 november (art. 191).

Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten

De begroting wordt ingericht overeenkomstig bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te geven regels. Deze regels zijn vermeld in het BBV (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten). Deze Programmabegroting 2021 met meerjarenraming 2022-2024 sluit aan bij de regels van het BBV met dien verstande dat de meerjarenraming gecombineerd is vermeld met het begrotingsjaar (zie ook de leeswijzer).

Plaats in de planning- en controlcyclus

Deze programmabegroting maakt onderdeel uit van de planning- en controlcyclus (p&c-cyclus).

*) Zomerrapportage en Eindejaarsrapportage.

ALGEMEEN

Hieronder ziet u schematisch de plaats van dit document in de gehele cyclus (paars gekleurd hokje).

Tabel 1: P&C-cyclus

P&C-cyclus	Kaderbrief	Programma-begroting	Morap-1	Zomer-rapportage	Morap-2	Jaarstukken
2019	<i>vastgesteld 12 juli 2018</i>	<i>vastgesteld 8 nov. 2018</i>	<i>vastgesteld 28 feb. 2019</i>	<i>vastgesteld 12 sept. 2019</i>	<i>vastgesteld 12 dec. 2019</i>	<i>vastgesteld 2 juli 2020</i>
2020	<i>vastgesteld 4 juli 2019</i>	<i>vastgesteld 7 nov. 2019</i>	<i>vastgesteld 12 mrt. 2020</i>	<i>vastgesteld 16 sept. 2020</i>	17 dec. 2020	juni 2021
2021 ^{*)}	<i>vastgesteld 9 juli 2020</i>	12 nov. 2020	n.v.t. ^{*)}	juli 2021	dec. 2021	juni 2022

*) Op basis van de Financiële verordening 2021 is de p&c-cyclus met ingang van 2021 iets gewijzigd: De Morap-1 komt te vervallen en de Zomerrapportage wordt vervroegd van september naar juli (voor het zomerreces). De Jaarstukken worden met een maand vervroegd naar juni.

***) Komt met ingang van 2021 te vervallen.

Uitgangspunten lokaal bestuur

Politiek-bestuurlijke uitgangspunten

Op basis van het 'Coalitieakkoord 2018-2022' (raadsvergadering 24 april 2018) heeft het college van burgemeester en wethouders het 'Collegeprogramma 2018-2022' opgesteld. Hierin staat een meer concrete vertaling van het coalitieakkoord. In het collegeprogramma zijn per programma doelstellingen, aandachtspunten en/of actiepunten bepaald. De doelstellingen zijn daar waar mogelijk financieel vertaald in de begroting. Dit kan middels beschikbare middelen in de bestaande begroting, dan wel via extra beschikbaar te stellen middelen. Het (nieuwe) beleid voor 2021 dat voortvloeit uit het collegeprogramma is vertaald in deze Programmabegroting 2021.

Kaderbrief

In de Kaderbrief 2021, door u op 9 juli 2020 vastgesteld, zijn diverse financiële uitgangspunten opgenomen ten behoeve van het opstellen van de Programmabegroting 2021-2024. Deze uitgangspunten zijn toegepast in deze programmabegroting. Uitzondering hierop is het ramen van de salarisschalen. In de kaderbrief is uitgegaan van de reële schaal. Naar aanleiding van de behandeling van de raadsmemo 'Financiële stand van zaken mei 2020 gemeente Mook en Middelaar' worden de salarissen geraamd tegen de maximale schaal.

Uitgangspunten provincie

Aandachtspunten Provincie

Jaarlijks brengt de Provincie een begrotingsbrief uit met aandachtspunten die zij aan het einde van het jaar zal gebruiken bij de beoordeling van de dan door u vastgestelde Programmabegroting 2021 en de meerjarenraming 2022-2024. Aandachtspunten hierbij zijn dat er geen opschuivend sluitend meerjarenperspectief is en dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is.

In de brief die aan uw raad is gericht, worden zowel jaarlijks terugkerende algemene onderwerpen als specifieke onderwerpen vermeld. Sommige onderwerpen zijn financieel-technisch van aard. Om die reden is een afschrift van de brief aan het college van b&w verzonden.

De volgende onderwerpen zijn in de brief vermeld:

- Agenda toekomst van het (interbestuurlijk) toezicht;
- Ontwikkelingen BBV;
- Inzicht in de structurele begrotingspositie;
- Herijking gemeentefonds / verdelingsystematiek;
- Sociaal Domein;
- BTW Compensatiefonds;
- Omgevingswet;
- Duurzaamheid / Energietransitie / Klimaat;
- Rechtmatigheidsverantwoording college;
- Lokale heffingen;
- Dividendadvies;
- Coronavirus.

De richtlijnen van de provincie die bij de desbetreffende onderwerpen zijn vermeld, zijn meegenomen in deze Programmabegroting 2021.

Financieel toezicht Provincie

Wettelijk moet de begroting 2021 structureel en reëel in evenwicht zijn. Als dit niet het geval is, moet in de meerjarenraming aannemelijk worden gemaakt dat dit evenwicht uiterlijk in 2024 (laatste jaar meerjarenplanning) tot stand zal worden gebracht, met als extra aandachtspunt dat er geen sprake mag zijn van een opschuivend sluitend meerjarenperspectief.

De Provincie Limburg houdt hierop financieel toezicht bij elke Limburgse gemeente. Standaard is dit repressief toezicht. Een zwaardere vorm van toezicht is preventief toezicht. Hierbij moeten de begroting en begrotingswijzigingen vooraf worden goedgekeurd door de Provincie voordat tot uitvoering overgegaan kan worden.

Daarnaast verricht de Provincie een vierjaarlijks verdiepingsonderzoek, waarbij het mogelijk is om meerjarig repressief toezicht te krijgen. De gemeente Mook en Middelaar heeft op basis van de Programmabegroting 2019-2022 meerjarig repressief toezicht gekregen. De voorwaarde die hierbij was gesteld, was dat na vaststelling van de begroting 2020 zowel het begrotingsjaar 2020 als de jaren 2021 en 2022 van de meerjarenraming een structureel en reëel evenwicht of overschot laten zien. Dit werkt in beginsel door naar de voorliggende Programmabegroting 2021, ware het niet dat met name de tekorten op het Sociaal Domein en de Coronacrisis een financiële wissel hebben getrokken.

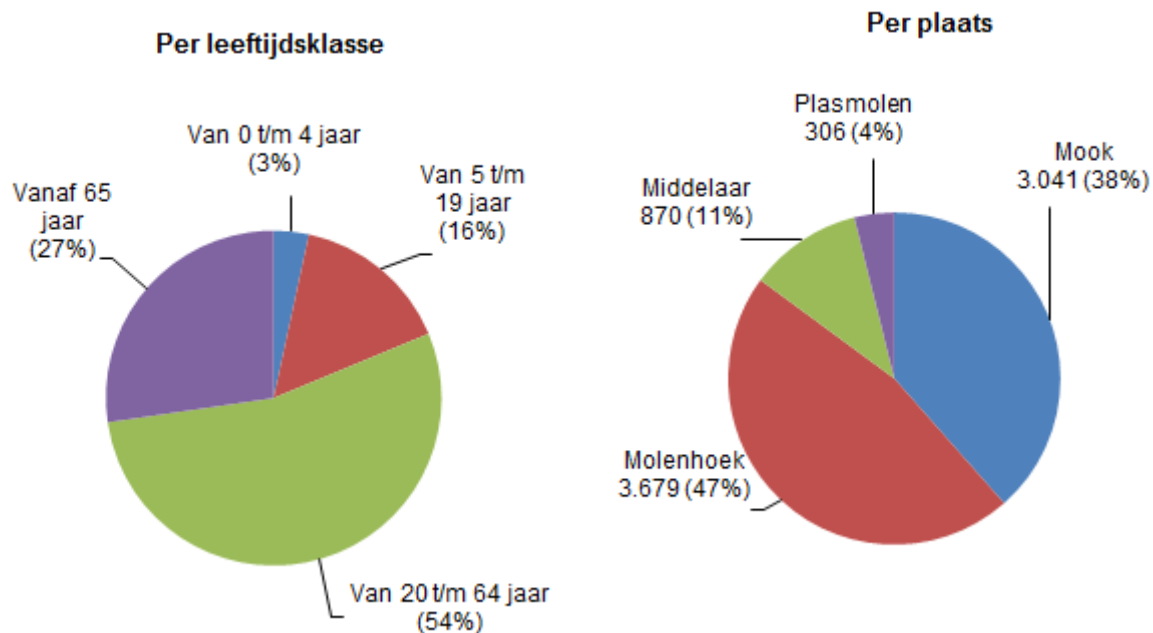
1.4. Kerngegevens

SOCIALE STRUCTUUR

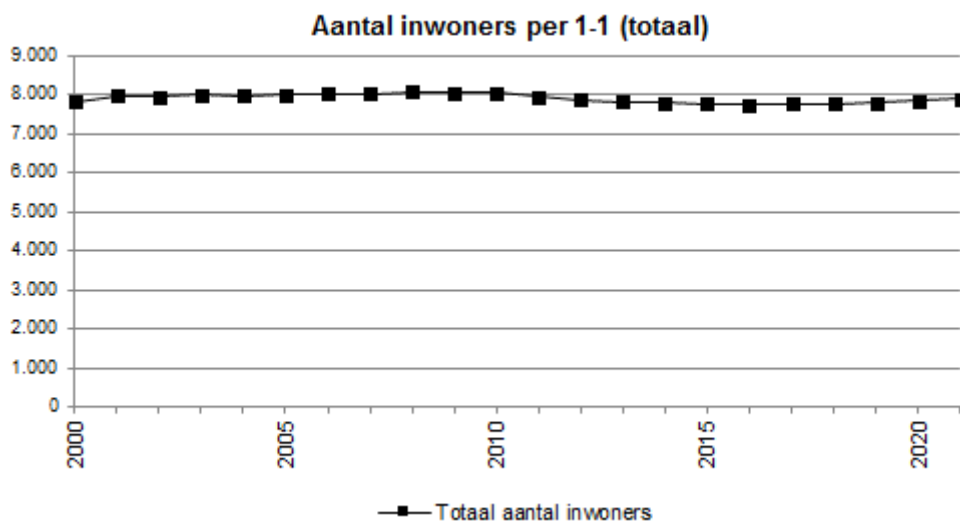
Inwoners per leeftijdsklasse	Werkelijk 1-1-2018	Werkelijk 1-1-2019	Werkelijk 1-1-2020	Raming 1-1-2021	%
van 0-4 jaar	249	246	259	266	4%
van 5-19 jaar	1.297	1.265	1.249	1.213	15%
van 20-64 jaar	4.177	4.215	4.216	4.260	54%
van 65 jaar en ouder	2.045	2.080	2.123	2.157	27%
Totaal	7.768	7.806	7.847	7.896	100%

Bron: CBS (werkelijk) en BRP Mook en Middelaar (raming)

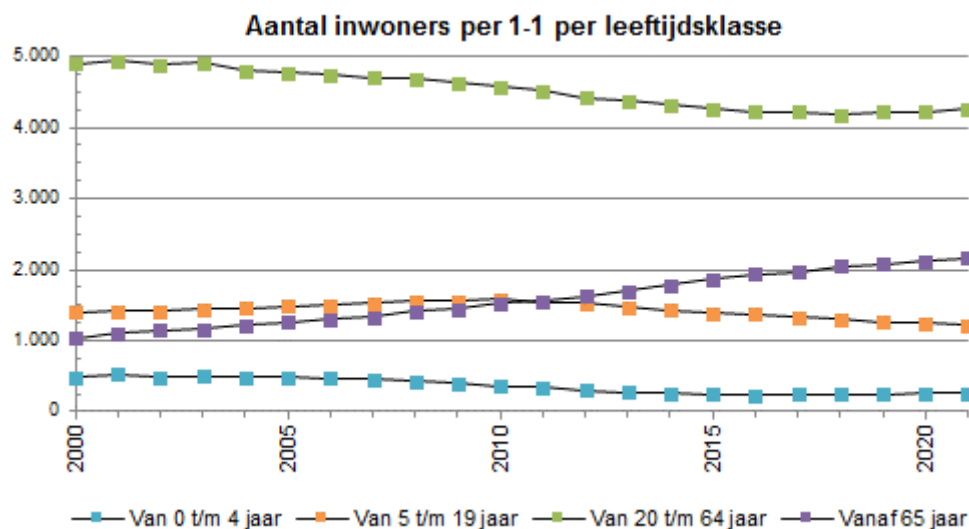
Raming aantal inwoners per 1 januari 2021

Bron: BRP Mook en Middelaar

Bron: CBS Statline (realisatie 2000 t/m 2020) en BRP Mook en Middelaar (raming 1-1-2021)

Bron: CBS Statline (realisatie 2000 t/m 2020) en BRP Mook en Middelaar (raming 1-1-2021)

Fysieke structuur

Omschrijving	Eenheid	Aantal
<i>Land:</i>		
Oppervlakte land	hectare	1.739
Oppervlakte bebouwing kernen	hectare	45
Oppervlakte bebouwing buitengebied	hectare	9

ALGEMEEN

Oppervlakte bebouwing totaal	hectare	54
Percentage bebouwing land	%	3,1
Woonruimten*)	aantal	3.648
<i>Water:</i>		
Oppervlakte binnenwater	hectare	142
Oeverlengte	kilometer	25,7

*) inclusief logiesfunctie en uitwonende studenten

Bron: Verzamelstaat uitkering gemeentefonds september 2020

1.5. Begrotingsuitkomsten

Hieronder treft u een overzicht op hoofdlijnen aan met betrekking tot de ontwikkeling en saldi van de (financiële) begroting.

Nieuw beleid

In maart 2018 zijn gemeenteraadsverkiezingen gehouden, waarna een Coalitieakkoord 2018-2022 ('Op weg naar Mook en Middelaar in 2030') en een Collegeprogramma 2018-2022 ('Op weg naar een duurzaam en samenredzaam Mook en Middelaar') zijn opgesteld. Het (nieuwe) beleid voor 2021 dat voortvloeit uit dit Collegeprogramma, is reeds financieel vertaald in deze Programmabegroting 2021. Beleidsmatige ontwikkelingen zijn vermeld bij de diverse programma's bij het onderdeel 'Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?'. Duurzaamheid dan wel verduurzamen is en blijft gedurende de huidige bestuursperiode een belangrijk thema.

Effecten Kaderbrief

De Kaderbrief 2021 heeft niet geleid tot bijstelling van de begrotingssaldi. De Kaderbrief bevat de uitgangspunten die gebruikt zijn voor het opstellen van deze Programmabegroting 2021.

Effecten Zomerrapportage

Op basis van de in de Zomerrapportage 2020 voorgestelde, en door de raad vastgestelde bijstellingen van de ramingen (raad 16 september 2020), ontstaat het volgende financiële beeld:

Bedragen x € 1.000

Begrotingsresultaat (initieel)	2021	2022	2023	2024
1. Primitieve begroting 2021	3 V	4 V	0 V	123 N
2. Structurele doorwerking Zomerrapportage 2020	945 N	1.037 N	1.054 N	908 N
Begrotingssaldo na Zomerrapportage	942 N	1.033 N	1.054 N	1.031 N

Toelichting begrotingsresultaat (initieel)

1. Primitieve begroting : Betreffen de begrotingssaldi conform de meerjarenraming van de vastgestelde Programmabegroting 2020, zijnde de drie jaren 2021 t/m 2023. De meerjarenraming van de vorige begroting (na wijzigingen) is altijd de start voor de begrotingssaldi van de nieuwe begroting. Het laatste jaar 2024 is niet vermeld in de meerjarenraming 2021-2023 van de vorige begroting, maar is wel administratief geactualiseerd.
2. Zomerrapportage 2020 : Betreffen de structurele doorwerkingen van de vastgestelde Zomerrapportage 2020. De nadelen betreffen met name de kosten voor maatwerkdienstverlening Wmo en Jeugd. Daarnaast lagere dividendopbrengsten, hogere personeelskosten en eenmalige aansluitkosten BsGW. De voordelen betreffen met name de bijstelling uitkeringen gemeentefonds.

Nagekomen mutaties

De Programmabegroting 2021 (inclusief meerjarenraming 2022-2024) is samengesteld op basis van de uitgangspunten zoals vermeld in de Kaderbrief 2021 en op basis van de financiële bijstellingen op grond van de vastgestelde Zomerrapportage 2020. Naast de mutaties in de Zomerrapportage 2019 zijn er nog enkele aanvullende (nagekomen) mutaties geweest. Deze leiden tot de volgende begrotingssaldi:

Bedragen x € 1.000

Begrotingsresultaat (nagekomen wijzigingen)	2021	2022	2023	2024
Begrotingsresultaat o.b.v. Zomerrapportage 2020	942 N	1.033 N	1.054 N	1.031 N
Nagekomen mutaties:				
1 Bijstelling Uitkering gemeentefonds naar aanleiding van septembercirculaire 2020	79 V	81 V	66 V	109 V
2 Bijstelling taakmutaties naar aanleiding van septembercirculaire 2020	34 N	2 N	2 N	2 N
3 Egalisatie netto baten uitkeringen gemeentefonds	55 V	21 V	36 V	7 N
4 Lagere afschrijvingskosten krediet Plasmolen	33 V	0	0	0
5 Geen verhoging toeristenbelasting op basis van kapitaallasten krediet Plasmolen	33 N	0	0	0
6 Woonvisie	p.m. N	p.m. N	p.m. N	p.m. N
Subtotaal nagekomen mutaties	100 V	100 V	100 V	100 V
Begrotingsresultaat inclusief nagekomen mutaties	842 N	933 N	954 N	931 N

Toelichting nagekomen mutaties

1. Bijstelling uitkeringen GF : Op basis van de septembercirculaire 2020 vindt er een bijstelling plaats voor de uitkeringen uit het gemeentefonds, zijnde de algemene uitkering, de integratie- en decentralisatie-uitkeringen en de integratie-uitkering Sociaal Domein.
2. Taakmutaties : Op basis van de septembercirculaire wordt er als taakmutatie een incidenteel budget geraamd voor een brede aanpak van dak- en thuisloosheid (€ 32k in 2021) en een structurele taakmutatie voor de versterking van de omgevingsveiligheidsdiensten.
3. Egalisatie : Conform de uitgangspunten in de Kaderbrief worden de uitkeringen gemeentefonds geëgaliseerd. Dit was op basis van € 10 miljoen. Naar aanleiding van de septembercirculaire kan dit verhoogd worden naar € 10,1 miljoen. Ten opzichte van de Zomerrapportage 2020 kunnen de dotaties voor de jaren 2021 t/m 2023 verlaagd worden.
4. en 5. Plasmolen/ Toeristenbelasting : Binnen het investeringsplan was vorig jaar een bedrag opgenomen van € 2 miljoen voor Plasmolen. De afschrijvingskosten hiervan dienen gedekt te worden door inkomsten van derden en toeristenbelasting. De investeringen zijn een jaar doorgeschoven naar 2021. Kapitaallasten worden berekend vanaf het jaar volgend op het jaar van investeren. Voor 2021 kunnen de hogere kapitaallasten en hogere toeristenbelasting dus (incidenteel) vervallen.
6. Woonvisie : Voor het opstellen van een woonvisie zijn middelen nodig. In een later stadium komen wij hierop terug.

Dekkingsplan

Wettelijk

Op basis van de structurele doorwerking van de Zomerrapportage 2020 en de nagekomen posten, is er voor alle jaren 2021 tot en met 2024 sprake van een begrotingstekort van rond de negen ton. Wettelijk gezien moet het begrotingsjaar 2021 sluitend zijn. Als dit niet het geval is, moet aannemelijk worden gemaakt dat dit in de meerjarenraming wordt bereikt.

Verdiepingsonderzoek Provincie

De Provincie heeft op de Programmabegroting 2019 een verdiepingsonderzoek uitgevoerd. Op basis van dit onderzoek is meerjarig repressief toezicht verleend (lichtste vorm van toezicht). Voorwaarde voor dit meerjarig repressief toezicht is een sluitende begroting t/m 2022.

Dekkingsplan

Om enerzijds aan de wettelijke plicht te voldoen en anderzijds om het meerjarig repressief toezicht in stand te houden, moeten minimaal de jaren 2021 en 2022 sluitend zijn.

Bedragen x
€ 1.000

Begrotingsresultaat (dekkingsplan)	2021	2022	2023	2024
Begrotingssaldo incl. bijstellingen	842 N	933 N	954 N	931 N
Sociaal Domein				
01 Bezuinigingen n.a.v. Frings / visitatietraject / ZBB	-83	-200	-200	-200
02 Vervallen budget participatiecoach	-45	0	0	0
<i>Subtotaal SD</i>	<i>128 V</i>	<i>200 V</i>	<i>200 V</i>	<i>200 V</i>
Bijstellingen bestaande budgetten				
03 Bijstelling budget Kinderopvang	-30	-30	0	0
04 Heroverwegen subsidie RvN@	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
05 Convenant banenafpraak	-25	p.m.	p.m.	p.m.
06 Bijstelling budget juridische kosten	-7	-7	-7	-7
07 Beperken omvang Ter Sprake	-5	-10	-10	-10
08 Bijstelling budget accountantskosten n.a.v. aanbesteding	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
09 Bijstelling bijdrage The Economic Board	-5	-5	-5	-5
10 Egalisatie Uitkering gemeentefonds laten vervallen (of jaar later)	-36	-54	8	-15
<i>Subtotaal bestaande budgetten</i>	<i>108 V</i>	<i>106 V</i>	<i>14 V</i>	<i>37 V</i>
Investerings / kapitaallasten				
11 Bijdrage krediet Plasmolen => lagere kapitaallasten	0	-25	-25	-25
12 Investering gemeentehuis doorschuiven naar 2024 => lagere kapitaallasten	-25	-25	-50	-50
13 Activeren van aanschaf kunst	-4	-4	0	0
14 Onderuitputting kapitaallasten	-30	0	0	0

ALGEMEEN

Begrotingsresultaat (dekkingsplan)	2021	2022	2023	2024
15 Opbrengsten deelname Energielandgoed Wells Meer	0	0	p.m.	p.m.
<i>Subtotaal investeringen / kapitaallasten</i>	<i>59 V</i>	<i>54 V</i>	<i>75 V</i>	<i>75 V</i>
Beheerplannen / onderhoud				
16 MJOP: temporiseren onderhoud	-11	-11	-11	-11
17 Bijstellen onderhoudsbudgetten, per 1% € 5k, stel 5%	-25	-25	-25	-25
18 Wijzigen financiële benadering Openbare verlichting	-3	-4	-4	-4
19 Wijzigen financiële benadering Wegenbeheer	-25	-25	-25	-25
<i>Subtotaal beheerplannen / onderhoud</i>	<i>63 V</i>	<i>64 V</i>	<i>64 V</i>	<i>64 V</i>
Stelposten				
20 Stelpost ruimte onder plafond BCF	-25	-20	-15	-10
21 Stelposten Zero Based Budgeting (ZBB):				
- in het kader van bedrijfsvoering	-50	-100	-150	-150
- incidenteel budget effectuering ZBB i.h.k.v. bedrijfsvoering (t.l.v. VBR)	75	75	0	0
- herziening beleid subsidies	0	-20	-20	-20
- overige budgetten op programmaniveau	-50	-100	-100	-100
22 Stelpost opschalingskorting	0	-55	-55	-55
23 Stelpost extra uitkering jeugdzorg	0	-81	-81	-81
<i>Subtotaal Stelposten</i>	<i>50 V</i>	<i>301 V</i>	<i>421 V</i>	<i>416 V</i>
Belastingen				
24 Extra verhoging ozb 10% 2021, geen inflatiecorrectie 2022 t/m 2024	-190	-143	-95	-48
25 Extra opbrengst a.g.v. areaaluitbreiding	-25	-50	-75	-100
26 Onderzoek hoogte Legestarieven	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
27 Invoeren nieuwe belastingen:	0	0	0	0
- parkeerbelasting	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
- precariobelasting	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
- reclamebelasting	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
per belasting minimaal € 50k, stel 1 belasting	p.m.	-50	-50	-50
28 Toename personele lasten i.v.m. nieuwe belastingen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
<i>Subtotaal belastingen</i>	<i>215 V</i>	<i>243 V</i>	<i>220 V</i>	<i>198 V</i>
Reserves				
29 Onttrekking Vrij Besteedbare Reserve i.h.k.v. ZBB	-75	-75	0	0
30 Tijdelijk inzetten Algemene reserve	-150	84	33	33
<i>Subtotaal reserves</i>	<i>225 V</i>	<i>9 N</i>	<i>33 N</i>	<i>33 N</i>

Begrotingsresultaat (dekkingsplan)	2021	2022	2023	2024
Subtotaal dekkingsmiddelen	849 V	959 V	961V	957 V
Begrotingsresultaat na dekkingsplan	6 V	26 V	8 V	26 V
Waarvan incidenteel	355 V	21 V	33 N	33 N
Waarvan structureel	349 N	5 V	41 V	59 V

Toelichting dekkingsplan

Sociaal Domein

01 Bezuinigingen Sociaal Domein : Voor uitleg en onderbouwing van deze maatregelen verwijzen wij u naar bijlage 4.5 'Scenario's Sociaal Domein' en naar de bijlagen 'SD 1 Rapportage Frings Advies' en 'SD 2 Aanpak financieel tekort Sociaal domein I - Uitwerking Advies Frings'.

02 Participatiecoach : Er is nog één jaarschijf participatiecoach beschikbaar vanuit het collegeprogramma. Inmiddels is de noodzaak vervallen, een en ander in afstemming met het Werkbedrijf. Vanuit het bestaande maatwerkbudget Werkbedrijf wordt maximaal € 10k ingezet ten behoeve van een pilot Participatiecoach voor maximaal twee jaar. Participatie door uitkeringsgerechtigden wordt vorm gegeven binnen de tegenprestatie.

Bijstellingen bestaande budgetten

03 Bijstelling budget kinderopvang: Het bedrag van € 30k op de kinderopvang hebben we pas in 2023 weer nodig. Voor 2021 en 2022 kan het budget verlaagd worden.

04 Heroverweging subsidie RvN@ : RvN@ betreft een samenwerkingsverband tussen bedrijven en ondernemers in het Rijk van Nijmegen. Inhoudelijk staat RvN@ voor innovatiekracht van het MKB. Ligt in de politieke lijn van de raad en het college, vandaar nog op p.m. geraamd.

05 Convenant banenafspraken : Voorgesteld wordt de opgave in het kader van de banenafspraken voor mensen met een arbeidsbeperking in ieder geval te schrappen voor 2021. In het kader van deze banenafspraken is overigens 1 medewerker inmiddels vast aangesteld. Bij twee anderen is de plaatsing niet gelukt. In de praktijk valt het slagen van een dergelijke plaatsing niet mee. In verband met corona en (opnieuw) de verplichting om thuis te werken is begeleiding op de werkvloer voor mogelijke nieuwe kandidaten onvoldoende uitvoerbaar. Voor de overheid geldt sinds dit jaar een zogenaamde quotumregeling voor een minimaal aantal werkplekken. Voor de begrotingsjaren 2022 en verder zal een nieuwe afweging worden gemaakt.

06 Bijstelling juridische kosten : Betreft externe advies- en proceskosten. Deze kosten blijken in de praktijk óf niet nodig óf, als er werkelijk gebruik van wordt gemaakt, veel te laag geraamd. Het budget kan daarom verlaagd worden. Het risico van de proceskosten wordt opgenomen in de risicoparagraaf.

ALGEMEEN

- 07 Beperken Ter Sprake : Als gevolg van de vaststelling in januari 2020 door uw gemeenteraad van de Verordening Elektronische Besluitvorming is het mogelijk om de gemeentelijke verplichting tot bekendmaking van besluiten digitaal uit te voeren. Er kan dan worden volstaan met een korte verwijzing naar de gemeentelijke website. Wellicht kan dit ook met andere bekendmakingen. Voor Ter Sprake betekent dit minder opmaakkosten en plaatsingskosten zonder de noodzakelijke dan wel wenselijke gemeentelijke communicatie tekort te doen.
- 08 Aanbesteding accountant : Het financiële effect van de aanbesteding accountantsdiensten 2021 en volgende jaren is nog onbekend.
- 09 The Economic Board : Nog dit jaar moet een nieuwe afweging worden gemaakt om voor vijf jaar deel te nemen aan The Economic Board (TEB), een zogenaamde triple helix-samenwerking tussen de 3 o's (overheid, organisaties met name het bedrijfsleven en onderwijsinstellingen) in de Regio Arnhem-Nijmegen. We hebben aan TEB deelgenomen om de start mogelijk te maken van deze toen nieuwe vorm van triple helix-samenwerking in deze regio en vanuit solidariteit met de andere (allen Gelderse) gemeente waar wij mee samenwerken binnen de Gemeenschappelijke Regeling Regio Arnhem-Nijmegen. De expliciete meerwaarde voor Mook en Middelaar, zeker als Limburgse gemeente, is zeer beperkt. Overigens zijn er ook Gelderse gemeenten die hebben besloten de bijdrage aan TEB niet meer opnieuw ter beschikking te stellen.
- 10 Egalisatie UG : Middels de Kaderbrief 2021 en de Zomerrapportage 2020 zijn de netto baten van de uitkeringen gemeentefonds (UG) geëgaliseerd op € 10 miljoen. Middels de nagekomen wijzigingen, op basis van de septembercirculaire 2020, is dit verhoogd naar € 10,1 miljoen. Het is mogelijk om de egalisatie van de baten los te laten. Dit levert op de korte termijn een voordeel op (vrijval van de egalisatievoorziening). Hierdoor zullen de inkomsten sterker gaan schommelen.

Investerings / kapitaallasten

- 11 Investering Plasmolen : De kapitaallasten van het krediet Plasmolen kunnen verlaagd worden als alle partijen een evenredig deel bijdragen in de investeringen.
- 12 Investering gemeentehuis : Middels de Programmabegroting 2020 is reeds een krediet gevoteerd voor het gemeentehuis. Vooralsnog is het op dit moment nog niet helder wat de toekomst van het gemeentehuis wordt. Zodra dit bekend is, vergt de realisatie van het krediet een ruime aanlooptijd. De reeds geraamde kapitaallasten kunnen de komende jaren vrijvallen.
- 13 Activeren aanschaf kunst : In 2020 is eenmalig € 4k gekort op kunst. Dat kan in 2021 en 2022 ook. Door kunstwerken te activeren en er op af te schrijven kunnen we binnen hetzelfde budget meer doen. Kunst met een cultuur-historische waarde mag overigens niet geactiveerd worden.

14 Onderuitputting kapitaallasten : Niet alle geraamde investering worden volledig in 2020 gerealiseerd. Hierdoor zijn de kapitaallasten in 2021 lager, de zogenaamde onderuitputting. Dit kan ingezet worden als dekkingsmiddel voor 2021.

15 Deelname Wells Meer : De deelname aan Energielandgoed Wells Meer lijkt programmatisch en financieel veelbelovend. Voorlopig is er nog geen definitieve besluitvorming. De baten worden daarom vanaf 2023 p.m. geraamd.

Beheerplannen / onderhoud

16 Temporiseren onderhoud
MJOP

: De budgetten Meerjarig Onderhoudsplan (MJOP) Gebouwen kunnen op basis van het nieuwe beheerplan naar beneden worden bijgesteld. Besluitvorming over het onderhoudsniveau vindt plaats bij de Programmabegroting 2021.

17 t/m 19

Bijstellen onderhoudsbudgetten : Bij Openbare verlichting en Wegbeheer worden de onderhoudsbudgetten verlaagd, mede door verlenging van de afschrijvingstermijnen. Bij de overige onderhoudsbudgetten wordt de kaasschaafmethode toegepast.

Stelposten

20 Stelpost plafond BCF

: Het BTW-compensatiefonds is een fonds dat uit de Algemene Uitkering is genomen. Gemeenten kunnen hierbij de compensabele BTW declareren. Jaarlijks blijkt er nog ruimte in het fonds te zijn, dat vervolgens wordt toegevoegd aan de algemene uitkering en weer wordt uitgekeerd. Deze ruimte wordt jaarlijks wel kleiner, omdat gemeenten jaarlijks meer declareren.

21 Stelposten ZBB

: De concrete effecten van Zero Based Budgeting zijn pas in de loop van 2021 bekend, ten behoeve van de Programmabegroting 2022 en verdere jaren. Het traject van ZBB is reeds gestart (de eerste informatieavond is al gepland).

22 Stelpost opschalingskorting

: Naar aanleiding van aanvullend raadsvoorstel dekkingsplan.

23 Stelpost extra uitkering
jeugdzorg

: Naar aanleiding van aanvullend raadsvoorstel dekkingsplan.

Belastingen

24 Ozb

: Naast een trendmatige verhoging van de onroerende zaakbelastingen, stellen wij voor om de opbrengst met 10% te verhogen. Dit is exclusief de opbrengst als gevolg van areaaluitbreiding (meer woningen). In de raadsvergadering van december worden alle tarieven voor 2021 ter besluitvorming aan u voorgelegd. Vanaf 2021 ontvangen wij de informatie over de waardeontwikkeling en dergelijke van de BsGW.

25 Areaaluitbreiding

: Op basis van areaaluitbreiding neemt de ozb-opbrengst toe. Een aanname van gemiddeld 1,25% is realistisch. In het verleden

werd de areaaluitbreiding niet meegenomen in de meerjarenramingen. Vanaf 2021 wordt deze systematiek aangepast.

26 Onderzoek leges : In het vierde kwartaal van 2020 dan wel begin 2021 vindt er een onderzoek plaats naar de hoogte van de legesopbrengsten in relatie tot de kosten. De legestarieven worden opnieuw geanalyseerd en onderbouwd. Daarnaast wordt leges in rekening gebracht bij projecten van derden, waarbij gemeentelijke ondersteuning/expertise wordt gevraagd. Een eventuele bijstelling van de legesbaten vindt plaats vanaf 2022. Hierbij wordt ook de invoering van de nieuwe Omgevingswet betrokken.

27 Nieuwe belastingen : Het is, zoals ook vorig jaar vermeld, mogelijk om nieuwe belastingen in te voeren, zoals parkeerbelasting (primair ten behoeve van parkeerregulering), precariobelasting (zoals terrassen op gemeentegrond, nutsbedrijven zijn wettelijk vrijgesteld) en reclamebelasting (reclames zichtbaar vanaf de openbare weg). Voor het invoeren hanteren wij een minimale opbrengstgrens van € 50k per in te voeren belasting. Hiermee kunnen ook (een deel van) de kosten van het investeringsplan gedekt worden. Een belasting wordt ingevoerd middels het vaststellen van een belastingverordening door de raad. Naar alle waarschijnlijkheid heeft de invoering enige doorlooptijd nodig om de onderliggende grondslagen te inventariseren en te analyseren. De mogelijke opbrengst voor 2021 is dan ook onzeker.

28 Personele kosten belastingen : Het invoeren van een nieuwe belasting brengt ook personele kosten met zich mee, al dan niet via de BsGW. Dit geldt ook voor de periodieke controles van de grondslagen.

Reserves

29 Onttrekking VBR : Naar aanleiding van aanvullend raadsvoorstel dekkingsplan.

30 Tijdelijk inzetten AR : Voor 2021 wordt een deel van de Algemene reserve ingezet als incidenteel dekkingsmiddel. In de jaren 2022 t/m 2024 wordt de reserve weer in delen aangevuld tot het oorspronkelijke niveau van € 2 miljoen.

Risico's

Gelet op de omvang van de Algemene Reserve en het weerstandsvermogen zijn wij van mening dat de buffer voor genoemde risico's op basis van de huidige gegevens meer dan goed is. De ratio valt in de klasse 'B - Ruim voldoende'. Meer informatie over het weerstandsvermogen vindt u terug in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'.

Vrij besteedbare reserve

De VBR wordt eind 2021 geraamd op € 1,2 miljoen. Dit betreft ongeveer 6% van het geraamde totale vermogen.

Uitkeringen gemeentefonds

In deze Programmabegroting 2021 is de septembercirculaire 2020 verwerkt. Naar aanleiding van deze septembercirculaire bedragen de totale uitkeringen uit het gemeentefonds € 10,2 miljoen (inclusief integratie- en decentralisatie-uitkeringen). Dit betreft voor 2021 een bruto stijging van € 79k ten opzichte

van de junicirculaire 2020. Meerjarig laat de septembercirculaire een bruto voordeel zien van tussen de € 66k en € 109k. Naast deze hogere uitkeringen uit het gemeentefonds moeten ook budgetten gereserveerd worden voor uit te voeren taakmutaties. Het netto voordeel is hierdoor een stuk lager dan wel nihil. Zie hiervoor onderdeel '2.1.10 Overzicht van de algemene dekkingsmiddelen' in de beleidsbegroting.

Formatie

De formatie per 1-1-2021 is geraamd op (afgerond) 71 fte. De formatie wordt gewaardeerd tegen de maximale schaal. De hieraan gerelateerde salarislasten (inclusief loonheffing en andere werkgeverslasten, exclusief raad) bedragen over 2021 € 5,5 miljoen. Hiervan is grofweg de ene helft de bruto salarissen en de andere helft betreft de loonheffing en werkgeverslasten.

Sociaal Domein

Het Sociaal Domein neemt een belangrijk deel van de lasten voor zijn rekening. Eventuele mee- en tegenvallers worden zo veel mogelijk binnen het Sociaal Domein met elkaar verrekend. Voor wat betreft re-integratie zijn de werkzaamheden ondergebracht bij het Werkbedrijf als onderdeel van de MGR (Modulaire Gemeenschappelijk regeling) Regio Rijk van Nijmegen.

Beheerplannen

Een totaaloverzicht van de beheerplannen en de bijbehorende voorzieningen treft u aan in de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen. Een actualisatie van de diverse beheerplannen kan gevolgen hebben voor de hoogte van de dotatie aan de onderhoudsvoorzieningen. Dit wordt verwerkt middels deze begroting, middels de Zomerrapportage of middels het afzonderlijk vaststellen van de beheerplannen.

Belastingen / inflatiecorrectie

In deze begroting gaan wij uit van een inflatiecorrectie op de belastingtarieven van 2,05% (ongeveer een half procent hoger dan 2020). Deze inflatiecorrectie is, conform vigerend beleid, afgeleid van de loon- en prijsstijgingen zoals vermeld in de meicirculaire 2020. Gezien de keuzes die gemaakt kunnen worden naar aanleiding van het dekkingsplan van de Programmabegroting 2021, kunnen de herzieningen van de belastingverordeningen ozb en riolheffing pas in de raadsvergadering van december 2020 ter besluitvorming aan u voorgelegd worden, waarbij tevens de definitieve tarieven voor 2021 worden vastgesteld.

1.6. Gemeenteraad

Aan het hoofd van de gemeente staat de gemeenteraad. De raad controleert het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester op de wijze waarop zij de gemeente besturen. Ook stelt de raad de formele en financiële kaders vast. Daarnaast is de raad bij uitstek de volksvertegenwoordiging en vertolkt hij dus ook de mening van de bevolking en zet deze om in beleid. De gemeente Mook en Middelaar heeft dertien raadsleden (en een voorzitter en een griffier).

mr. drs. Willem Gradisen
(voorzitter)

mr. Michelle van
Arensbergen
(Griffier)

Joseth Mulders
(DGP)

Ton Broekmans
(PvdA)

Ton Herings
(DGP)

drs. Lee Tonnaer
(PvdA)

Geoffrey van den Honert
(DGP)

Frank Dillerop
(PvdA)

Luc van der Linden
(DGP)

Wies van Keulen
(GroenLinks)

Stan Brinkhoff
(VVD)

drs. Fred van Santwijk
(GroenLinks)

Corneliëke van den Bergh-
Visser
(VVD)

drs. François Jongen
(CDA)

ing. Daan Leseman
(VVD)

1.7. College van burgemeester en wethouders

Het college van burgemeester en wethouders (b&w) vormt het dagelijkse bestuur van de gemeente. Bij de gemeente Mook en Middelaar bestaat het college uit de burgemeester en drie wethouders. Daarnaast is de gemeentesecretaris de schakel tussen het bestuur en de ambtelijke organisatie.

mr. drs. Willem Gradisen
Burgemeester

Portefeuille:

- Voorlichting en communicatie
- Personeel en organisatie
- Algemeen bestuur
- Openbare orde en veiligheid
- Handhaving
- Bedrijfsvoering
- (Bestuurlijke) samenwerking

Geertjan Wienhoven (DGP)

*Wethouder ruimte, bouwen en middelen
(1e locoburgemeester)*

Portefeuille:

- Ruimtelijke ordening
- Openbare ruimte
- Milieu
- Financiën

Aandachtsveld: Verduurzamen

drs. Karin Peters (PvdA)

*Wethouder wonen, werk en economie
(2e locoburgemeester)*

Portefeuille:

- Wonen
- Werk en inkomen
- Economie
- Inwonerparticipatie; Dorps- en Wijkraden

Aandachtsveld: Inwonerparticipatie

Pepijn Baneke (GroenLinks)

*Wethouder zorg, welzijn en duurzaamheid
(3e locoburgemeester)*

Portefeuille:

- Zorg (incl. volksgezondheid en onderwijs)
- Welzijn (incl. Wmo)
- Duurzaamheid

Aandachtsveld: Samenwerken

Anita Smits-de Kinkelder

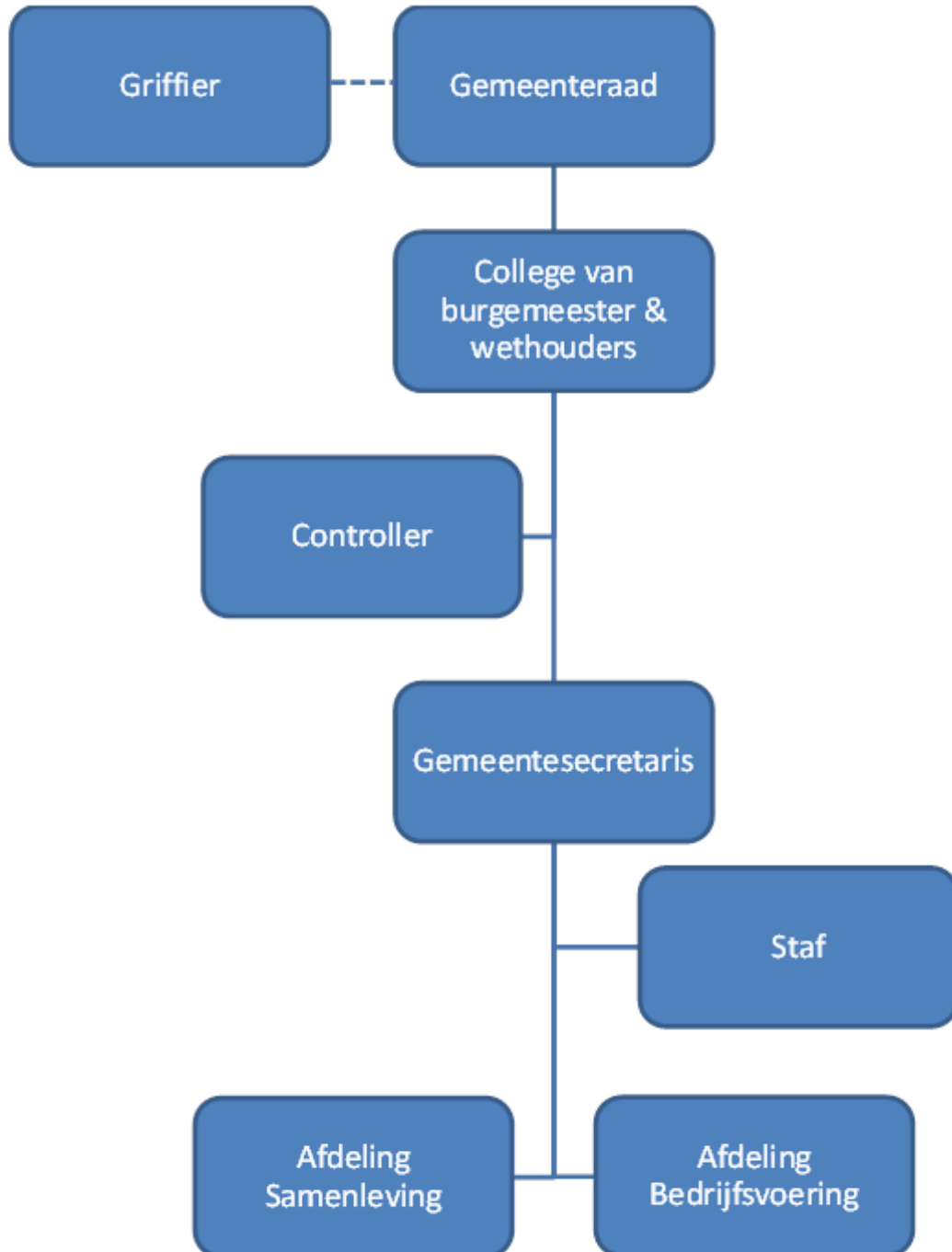
Gemeentesecretaris

- Hoofd van de ambtelijke organisatie
- Eerste adviseur van het college van b&w

1.8. Organisatiestructuur

De organisatiestructuur van Mook en Middelaar ziet er als volgt uit:

1.9. Afkortingen

Afkorting	Voluit
AU	Algemene uitkering
B2021	Begroot 2021 (idem B2020 en B2022 t/m B2024)
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
Bbz	Besluit bijstandverlening zelfstandigen
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
BCF	Btw-compensatiefonds
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BRP	Basisregistratie personen
BsGW	Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BV	Besloten vennootschap
BVO	Bedrijfsvoeringsorganisatie
BW	Beschermd Wonen
BW	Burgerlijk Wetboek
b&w	burgemeester en wethouders
CBS	Centraal bureau voor de Statistiek
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
DU	Decentralisatie-uitkering
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
Fte	Fulltime-equivalent
GFT	Groente-, Fruit- en Tuinafval
GMSD	Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein
GO	Gemeenschappelijk Orgaan
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan
Gw	Gemeentewet
i.c.	in casu (in dit geval)
ICT	Informatie- en Communicatie Technologie
iRvN	ICT Rijk van Nijmegen
IU	Integratie-uitkering
IV3	Informatie voor Derden
IWGM	Intergemeentelijke Werkvoorziening Genneep en Mook en Middelaar
jo.	Juncto (in samenhang met)
KCA	Klein Chemisch Afval
Kg	Kilogram
LISA	Landelijk informatiesysteem van Arbeidsplaatsen
MARN	Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen

MGR	Modulaire Gemeenschappelijke regeling
MJOP	Meerjarig Onderhoudsplan
MT	Management Team
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
N/b	(Gegevens) niet beschikbaar
NV	Naamloze vennootschap
ozb	onroerende zaakbelastingen
PBE	Publiek Belang Elektriciteitsproductie
PIJOFACH	Personeel, Informatisering/Inkoop, Juridische Zaken, Organisatie, Financiën/Facilitaire Zaken, Automatisering, Communicatie en Huisvesting
p.m.	pro memorie / ter herinnering
p.p.p.n.	Per persoon per nacht
P&C	Planning en Control
RES	Regionale Energie Strategie
RiE	Risico-inventarisatie en -evaluatie
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RWS	Rijkswaterstaat
RUD	Regionale Uitvoeringsdiensten
RUD-LN	Regionale Uitvoeringsdiensten Limburg Noord
rbz	belasting op roerende woon- en bedrijfsruimten ('roerende zaakbelastingen')
SFR	snelfietsroute
SKB	Schatkistbankieren ('s Rijks Schatkist)
SMART	Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden
TVW	Transitievisie Warmte
UG	Uitkeringen uit het gemeentefonds (AU, IU en DU)
UPW	Uitkering Participatiewet
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VBR	Vrij besteedbare reserve
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet Onderwijs
Vpb	Wet op de Vennootschapsbelasting
VRLN	Veiligheidsregio Limburg-Noord
Vsv	Voortijdig schoolverlater
W2019	Werkelijk (gerealiseerd) 2019
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WML	Waterleidingmaatschappij Limburg
(Wet) woz	(Wet) waardering onroerende zaken
WSW	Wet sociale werkvoorziening
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw

BEGROTING

2.1. BELEIDSBEGROTING

2.1. Beleidsbegroting

Wettelijk kader: artikel 7 BBV

Programmaplan

Wettelijk kader

Artikel 8 BBV.

Programmaplan

Gedurende een raadsperiode blijft de programma-indeling in principe gelijk.

In deze programmabegroting zijn de volgende programma's opgenomen:

- Besturen;
- Beschermen;
- Verplaatsen;
- Werken;
- Leren;
- Recreëren;
- Samenleven en Zorgen;
- Gezond leven;
- Wonen.

Naast deze programma's bevat het programmaplan de volgende wettelijke onderdelen:

- een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen;
- een overzicht van de kosten van overhead;
- het bedrag voor de heffing van de vennootschapsbelasting; en
- het bedrag voor onvoorzien.

2.1.1. Programma Besturen

Alternatieve naam : Bestuur en ondersteuning

Portefeuillehouders : Burgemeester Gradisen, wethouders Wienhoven, Peters en Baneke

Visie 2018 - 2022

Wij vinden het belangrijk dat onze inwoners en bedrijven weten dat wij er voor ze zijn. Wij stellen ons open voor de meningen en ideeën van onze inwoners en betrekken deze bij de besluitvorming. Ook zijn we transparant in onze keuzes en onze manier van werken. Wij willen een betrouwbare partner zijn voor inwoners, bedrijven en onze samenwerkingspartners.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

1. Een zichtbare en benaderbare gemeente zijn

Inwoners, verenigingen en bedrijven zijn op verschillende terreinen afhankelijk van de gemeente. Wij dienen zichtbaar te maken wat de gemeente en de gemeentelijke organen (Gemeenteraad, College, Burgemeester en ambtelijke organisatie) doen, maar ook waarom wij zaken op een bepaalde manier doen. Onze besluitvorming en gemeentelijke processen zijn transparant en worden in de openbaarheid genomen. De mening van de belanghebbenden betrekken wij via participatie bij dit proces.

Dit is een lopend proces. Reguliere en lopende activiteiten op basis van het bestaand beleid worden voortgezet in 2021. Op basis van het collegeprogramma 2018-2022 zijn er voor het begrotingsjaar 2021 geen aanvullende activiteiten gepland.

2. Inwonersparticipatie vergroten

Binnen onze gemeente hebben we aandacht voor de inbreng van onze inwoners bij onze plannen. Door in te zetten op het vergroten van de inwonerparticipatie wordt het democratisch draagvlak vergroot en de kwaliteit van beleid verhoogd. We zetten ook in op het stimuleren van burgerinitiatieven. Inwoners moeten zich welkom voelen om mee te praten en initiatieven in te dienen, we creëren hier de mogelijkheden voor.

Dit is een lopend proces. Reguliere en lopende activiteiten op basis van het bestaand beleid worden voortgezet in 2021. Op basis van het collegeprogramma 2018-2022 zijn er voor het begrotingsjaar 2021 geen aanvullende activiteiten gepland.

Relatie met verbonden partijen

Programma Besturen heeft geen specifieke relatie met een verbonden partij. Onder dit programma valt wel de (regionale) bestuurlijke afstemming in zijn algemeenheid. De diverse verbonden partijen zijn primair gericht op het verrichten van uitvoeringstaken die verband houden met de overige programma's.

Indicatoren

Op grond van de 'Regeling beleidsindicatoren gemeenten' zijn gemeenten verplicht om de beleidsindicatoren te hanteren zoals deze in de regeling zijn vermeld. Als door een bronhouder niet de relevante gegevens kunnen worden verstrekt, wordt bij de desbetreffende beleidsindicator vermeld: 'gegevens niet beschikbaar'.

Nr.	Omschrijving	Bron *)	2018 Waarde	2019 Waarde	2020 Waarde	2021 Waarde
1	Formatie: Fte per 1.000 inwoners	1	8,46	8,81	-	-
2	Bezetting: Fte per 1.000 inwoners	1	8,51	8,72	-	-
3	Apparaatskosten: Kosten per inwoner (x € 1.000) (incl. overhead)	2	0,74	0,77	0,83	0
4	Externe inhuur: Kosten als % van totale loonsom	2	2%	4%	0%	0%
5	Externe inhuur: Totale kosten inhuur externen (x € 1.000)	2	79	183	0	0
6	Overhead: % van totale lasten	2	p.m.	26%	27%	28%

*) wettelijke bronhouder
1 Eigen gegevens (jaarstukken)
2 Eigen begroting (primitief)

N/b = Gegevens niet beschikbaar / nog niet beschikbaar gesteld.

Onder overhead valt ook een deel van de salarislaster die niet functioneel toegerekend zijn aan de diverse programma's.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten	1.678	1.769	1.458	1.445	1.377	1.394
Totaal baten	-516	-179	-187	-187	-217	-170
Saldo baten en lasten	1.162	1.590	1.270	1.257	1.160	1.224
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-333	-90	-5	-5	-5	-5
Geraamd resultaat	829	1.500	1.265	1.252	1.155	1.219

Voor een analyse van de cijfers tussen verschillende jaren verwijzen wij u naar onderdeel 2.2.2.1 'Financieel overzicht' in de Financiële begroting.

2.1.2. Programma Beschermen

Alternatieve naam : Veiligheid

Portefeuillehouder : Burgemeester Gradisen

Visie 2018 - 2022

Veiligheid kun je niet garanderen, maar samen met onze ketenpartners op het gebied van veiligheid en zorg werken we aan een zo goed mogelijke bescherming van onze inwoners. Door nieuwe taken en krappere capaciteit bij politie en justitie vormt dit een bijzondere uitdaging voor onze gemeente. Veiligheid houdt iedereen bezig en wij willen de komende periode dan ook inzetten op het versterken van het veiligheidsgevoel. Daarvoor zetten we meer toezicht en handhaving in en laten we de veiligheidsketen zo optimaal mogelijk functioneren.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

1. Het naleefgedrag vergroten

Bewoners en ondernemers van de gemeente Mook en Middelaar mogen van ons verwachten dat er actief en daadkrachtig wordt opgetreden tegen overtredingen, maar ook tegen onwenselijke situaties. We versterken het toezicht en voeren handhavingsactiviteiten uit met als doelstelling een afname van de criminaliteit en ongewenst gedrag. Daarnaast brengen we een professionaliseringsslag aan in de aanpak van ondermijning. Middels een betere inzet van bestuursrechtelijke instrumenten en handhavingsactiviteiten willen we één weerbare en georganiseerde overheid tegen (georganiseerde) criminaliteit vormen. Zowel door structurele en intensieve samenwerkingen binnen de gemeente als met ketenpartners. De Regio Deal tussen het Rijk en de regio Limburg-Noord biedt een integrale en gezamenlijke aanpak met bijbehorende financiering in het aanpakken van ondermijning door de samenwerkende ketenpartners.

Dit is een lopend proces. Reguliere en lopende activiteiten op basis van het bestaand beleid worden voortgezet in 2021. Op basis van het collegeprogramma 2018-2022 zijn er voor het begrotingsjaar 2021 geen aanvullende activiteiten gepland.

2. Een veilige gemeente creëren

Inwoners moeten zich in onze gemeente veilig kunnen voelen. Het gevoel van veiligheid verschilt van mens tot mens, maar vaak komt dit tot uitdrukking over de mate waarin mensen zich 's avonds veilig voelen op straat. In onze gemeente kun je 's avonds veilig over straat lopen, maar er zijn wel aandachtspunten. Zo zijn er gebieden waar inwoners vragen om aandacht voor hangjeugd, slecht verlichte plaatsen, rommel en verloedering. Maar ook parkeeroverlast en verkeersveiligheid zijn regelmatig terugkerende aandachtspunten die wij willen aanpakken.

Een nieuw aspect vormt de sociale veiligheid in dit verhaal. Met de decentralisatie van Rijkstaken naar de gemeente heeft de gemeente ook de problematiek rondom 'verwarde personen' en beschermd wonen op het bordje gekregen. Een thema dat met een minimale politiecapaciteit in onze regio

2.1. Beleidsbegroting

bijzondere aandacht vraagt van onze gemeente, gezien ook onze ligging ten opzichte van onze veiligheidspartners (Politie, Veiligheidsregio en Openbaar Ministerie) in Limburg Noord en onze zorgpartners in het Rijk van Nijmegen. Dit vraagt om verdere versterking van ketenregie en aanpak van zorg en veiligheidsthema's, zowel binnen de gemeente over vakgebieden heen als met de ketenpartners.

Dit is een lopend proces. Reguliere en lopende activiteiten op basis van het bestaand beleid worden voortgezet in 2021. Op basis van het collegeprogramma 2018-2022 zijn er voor het begrotingsjaar 2021 geen aanvullende activiteiten gepland.

Relatie met verbonden partijen

De volgende verbonden partijen hebben een relatie met dit programma:

- Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Limburg-Noord:
(het bevorderen van een zo optimaal mogelijke dienstverlening op het terrein van de veiligheid aan burgers);
- Gemeenschappelijke regeling Regionale Uitvoeringsdienst Limburg Noord (RUD LN)
(waarborgen goede kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving).

Indicatoren

Op grond van de 'Regeling beleidsindicatoren gemeenten' zijn gemeenten verplicht om de beleidsindicatoren te hanteren zoals deze in de regeling zijn vermeld. Als door een bronhouder niet de relevante gegevens kunnen worden verstrekt, wordt bij de desbetreffende beleidsindicator vermeld: 'gegevens niet beschikbaar'.

De beleidsindicatoren van de bronhouders worden ontsloten via 'waarstaatjegemeente.nl'.

Peildatum van onderstaande gegevens is 30 september 2020. Gegevens van voorgaande jaren kunnen sporadisch afwijken ten opzichte van de vermelde gegevens in vorige begrotingen.

Nr.	Omschrijving	Bron *)	2018 Waarde	2019 Waarde	2020 Waarde	2021 Waarde
1	Verwijzingen Halt: Aantal per 10.000 jongeren	1	65	67	-	-
2	Winkeldiefstallen: Aantal per 1.000 inwoners	2	0	0	-	-
3	Geweldsmisdrijven: Aantal per 1.000 inwoners	2	3,9	3,2	-	-
4	Diefstallen uit woning: Aantal per 1.000 inwoners	2	1,9	3,2	-	-
5	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte):	2	2,4	3,8	-	-

	Aantal per 1.000 inwoners					
--	---------------------------	--	--	--	--	--

*) wettelijke bronhouder

1 Stichting Halt

2 CBS

N/b = Gegevens niet beschikbaar / nog niet beschikbaar gesteld.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten	695	712	645	648	650	650
Totaal baten	-6	-81	-83	-83	-106	-83
Saldo baten en lasten	689	632	562	565	544	567
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	689	632	562	565	544	567

Voor een analyse van de cijfers tussen verschillende jaren verwijzen wij u naar onderdeel 2.2.2.1 'Financieel overzicht' in de Financiële begroting.

2.1.3. Programma Verplaatsen

Alternatieve naam : Verkeer, vervoer en waterstaat

Portefeuillehouder : Wethouder Wienhoven

Visie 2018 - 2022

Aandacht voor het bevorderen van mobiliteit en bereikbaarheid is van groot belang. Dit alles in een veilige en goed ingerichte omgeving, terwijl de leefbaarheid wordt geborgd. In de kernen moeten alle voorzieningen bereikbaar zijn voor hun inwoners. Dat betekent zorgen voor goede verbindingen tussen de kernen onderling en de kernen en de omliggende gemeenten. Naast verbindingen voor fiets en auto streven wij naar een goede verbinding met het openbaar vervoer.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

1. Openbaar vervoer

Openbaar vervoer vervult een belangrijke taak in de leefbaarheid van onze gemeente. Wij beschikken over een trein- en busverbinding met Nijmegen en Venlo, waarbij de trein ook de regio Land van Cuijk aandoet. Vanaf het station Mook-Molenhoek is er een (buurt)busverbinding met Groesbeek. Wij streven ernaar dat zo veel mogelijke inwoners (en kernen) gebruik kunnen maken van openbaar vervoer.

Reguliere en lopende activiteiten op basis van het bestaand beleid worden voortgezet in 2021. Op basis van het collegeprogramma 2018-2022 zijn er voor het begrotingsjaar 2021 geen aanvullende activiteiten gepland. We gaan ervan uit dat de Buurtbus Mook al in 2020 operationeel is. Eventueel vindt er nog een afronding plaats begin 2021.

2. In stand houden en uitbreiden veiligheid en leefbaarheid

Mobiliteit, verkeersveiligheid en leefbaarheid zijn belangrijke thema's voor ons. Op het gebied van mobiliteit staat er veel te veranderen door de technologische ontwikkelingen. E-bikes, elektrische zelfrijdende auto's, bussen en treinen op waterstof en drones beïnvloeden de manier waarop wij naar mobiliteit en de openbare ruimte moeten kijken.

Verkeersveiligheid en leefbaarheid gaan hand in hand. De provinciale weg N271, de spoorlijn en rivier de Maas door onze gemeente bieden kansen, maar kunnen ook een bedreiging vormen voor de leefbaarheid en verkeersveiligheid. De ontsluiting van en naar Groesbeek vormt in onze gemeente een bijzonder aandachtspunt voor de leefbaarheid van Molenhoek en Mook.

Onze gemeente ligt op een verbindingenknooppunt naar Limburg, Gelderland en Noord Brabant. Vooral op het gebied van fietsverbindingen biedt Mook en Middelaar een uitstekend netwerk. Dit is niet alleen goed voor het woon-werkverkeer en terugdringen van de CO₂ uitstoot, maar is ook van toegevoegde waarde op het toeristisch-recreatieve profiel van onze gemeente.

Wij willen dat inwoners en bezoekers zich kunnen verplaatsen in een veilige en goed ingerichte omgeving.

Vanaf 2021 geven wij invulling aan het 'Mobiliteitsplan Mook en Middelaar 2020', nadat het door de gemeenteraad is vastgesteld.

3. Integraliteit en verkeersveiligheid

Bij infrastructurele werken streven we naar maximale integraliteit en synergie. Dit zowel op het terrein van onderhoud en herinrichting als bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Reguliere en lopende activiteiten op basis van het bestaand beleid worden voortgezet in 2021. Voor 2021 staat er onderhoud gepland aan de Generaal Gavinstraat en starten we met de voorbereiding van de aanpak van de Kerkstraat.

Relatie met verbonden partijen

De volgende verbonden partij heeft een relatie met dit programma:

- Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen
(verbeteren vestigingsklimaat voor burgers en bedrijven, regionale afstemming beleid op de domeinen wonen, *mobiliteit*, economie en duurzaamheid).

Indicatoren

Op grond van de 'Regeling beleidsindicatoren gemeenten' zijn gemeenten verplicht om de beleidsindicatoren te hanteren zoals deze in de regeling zijn vermeld. Als door een bronhouder niet de relevante gegevens kunnen worden verstrekt, wordt bij de desbetreffende beleidsindicator vermeld: 'gegevens niet beschikbaar'.

De beleidsindicatoren van de bronhouders worden ontsloten via 'waarstaatjegemeente.nl'.

Peildatum van onderstaande gegevens is 30 september 2020. Gegevens van voorgaande jaren kunnen sporadisch afwijken ten opzichte van de vermelde gegevens in vorige begrotingen.

Nr.	Omschrijving	Bron *)	2018 Waarde	2019 Waarde	2020 Waarde	2021 Waarde
1	N.v.t.	-	-	-	-	-

*) wettelijke bronhouder

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten	1.040	645	616	608	608	608
Totaal baten	-25	-23	-23	-23	-23	-23
Saldo baten en lasten	1.015	623	594	586	586	586
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-434	-46	0	0	0	0
Geraamd resultaat	581	577	594	586	586	586

Voor een analyse van de cijfers tussen verschillende jaren verwijzen wij u naar onderdeel 2.2.2.1 'Financieel overzicht' in de Financiële begroting.

2.1.4. Programma Werken

Alternatieve naam : Economie

Portefeuillehouder : Wethouder Peters

Visie 2018 - 2022

Werken is belangrijk, voor zowel inwoners als bedrijven. Voor inwoners biedt werken een bron van inkomen en sociale netwerken. Voor bedrijven een productiemiddel om hun activiteiten en doelen te realiseren. De gemeente heeft binnen dit thema een verbindende rol.

Wij zien het als onze opdracht om zoveel mogelijk inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt te ondersteunen naar passend werk. Dit ondersteunen gaat in de vorm van begeleiding, het openstellen en vinden van werkervaringsplekken en een bijdrage leveren aan het creëren van werkgelegenheid.

Voor de bedrijven in onze gemeente moet er een gunstig vestigingsklimaat worden gecreëerd. Dat moet de huidige bedrijven de mogelijkheid bieden om hun bedrijfsactiviteiten binnen onze gemeente te houden en uit te breiden. Maar het vestigingsklimaat moet ook voor nieuwe bedrijven aantrekkelijk zijn om zich hier te komen vestigen. Dat is niet alleen goed voor de economie van onze gemeente, maar levert ook een bijdrage aan de leefbaarheid in onze gemeente.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

1. Creëren van een gunstig vestigingsklimaat

Een gunstig vestigingsklimaat is een situatie waarin het voor bedrijven aantrekkelijk is en blijft om zich met hun activiteiten te vestigen in onze gemeente. Het creëren van een gunstig vestigingsklimaat doen we samen met ons bedrijfsleven en hun vertegenwoordigende organen en begint met het wegnemen van barrières om te kunnen ondernemen.

In 2020 is de economische agenda opgesteld. In 2021 gaan we verder met het uitvoeren van de acties die hieruit voortkomen.

2. Participatie (door werk) vergroten

Wij willen de participatie van inwoners vergroten, zo mogelijk door werk. Hierbij passen wij maatwerk toe, en kijken we altijd naar de hele persoonlijke of gezinssituatie.

De arbeidsbemiddeling wordt uitgevoerd door WerkBedrijf in Nijmegen en daarvoor betalen wij het re-integratiebudget van de Participatiewet geheel door. De dienstverlening heeft als basis het meerjarig arbeidsmarktbeleid. WerkBedrijf houdt rekening met de gevolgen van de coronacrisis voor de arbeidsmarkt en past de dienstverlening aan kandidaten aan in samenwerking met het UWV.

3. Aandacht voor bedrijfslocaties geven

In de regio Limburg Noord is er een overaanbod aan bedrijfslocaties, waardoor het toevoegen van bedrijfslocaties niet meer is toegestaan. In Mook en Middelaar is er nog ruimte om nieuwvestiging mogelijk te maken, maar ligt het meer in de lijn om incurante bedrijfslocaties te herontwikkelingen of te herbestemmen naar andere gebruiksvormen, zoals wonen. We willen ons aanbod van bedrijfslocaties meer laten aansluiten op de huidige behoefte en overcapaciteit van bedrijfslocaties inzetten als wisselgeld in de regio om andere ontwikkelingen mogelijk te maken.

Dit is een lopend proces. Reguliere en lopende activiteiten op basis van het bestaand beleid worden voortgezet in 2021. Op basis van het collegeprogramma 2018-2022 zijn er voor het begrotingsjaar 2021 geen aanvullende activiteiten gepland.

Relatie met verbonden partijen

De volgende verbonden partijen hebben een relatie met dit programma:

- Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen
(verbeteren vestigingsklimaat voor burgers en bedrijven, regionale afstemming beleid op de domeinen wonen, mobiliteit, *economie* en duurzaamheid);
- Gemeenschappelijke regeling Euregio Rijn-Waal
(versterken economische, sociale en maatschappelijke positie van de regio, werkvelden ruimtelijke structuur, *economie, technologie en innovatie*, milieu, natuur en landschap, kwalificering en arbeidsmarkt, sociaal-culturele integratie).

Indicatoren

Op grond van de 'Regeling beleidsindicatoren gemeenten' zijn gemeenten verplicht om de beleidsindicatoren te hanteren zoals deze in de regeling zijn vermeld. Als door een bronhouder niet de relevante gegevens kunnen worden verstrekt, wordt bij de desbetreffende beleidsindicator vermeld: 'gegevens niet beschikbaar'.

De beleidsindicatoren van de bronhouders worden ontsloten via 'waarstaatjegemeente.nl'.

Peildatum van onderstaande gegevens is 30 september 2020. Gegevens van voorgaande jaren kunnen sporadisch afwijken ten opzichte van de vermelde gegevens in vorige begrotingen.

Nr.	Omschrijving	Bron *)	2018 Waarde	2019 Waarde	2020 Waarde	2021 Waarde
1	Funciemenging: %	1	35,1	36,2	-	-
2	Vestigingen (van bedrijven): Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	1	164,1	175,5	-	-

*) wettelijke bronhouder
1 LISA

N/b = Gegevens niet beschikbaar / nog niet beschikbaar gesteld.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten	174	209	195	228	218	218
Totaal baten	-86	-70	-70	-70	-70	-70
Saldo baten en lasten	88	139	125	158	148	148
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-6	-16	-6	-6	-6	-6
Geraamd resultaat	82	123	119	152	142	142

Voor een analyse van de cijfers tussen verschillende jaren verwijzen wij u naar onderdeel 2.2.2.1 'Financieel overzicht' in de Financiële begroting.

2.1.5. Programma Leren

Alternatieve naam : Onderwijs

Portefeuillehouder : Wethouder Baneke

Visie 2018 - 2022

Onderwijs is belangrijk in de ontwikkeling van ieder mens. Het biedt tal van kansen en mogelijkheden om jezelf te ontwikkelen en te groeien. Wij willen dat wat er is behouden voor onze gemeente en waar er kansen zijn om iets toe te voegen dit met beide handen aangrijpen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

1. Het huidige schoolaanbod behouden

In elke kern is een school voor primair onderwijs aanwezig. Wij spannen ons in om de school voor voortgezet onderwijs in onze gemeente te behouden.

In 2021 zullen wij op basis van het haalbaarheidsonderzoek Maasvallei een besluit nemen over de huisvesting van het Kandinsky College en de Adalbert Basisschool.

2. Kinderen laten kennismaken met kunst, cultuur en natuur

We willen dat kinderen reeds op jonge leeftijd kennis kunnen maken met (lokale) kunst, cultuur en natuur.

Dit is een lopend proces. Reguliere en lopende activiteiten op basis van het bestaand beleid worden voortgezet in 2021. Op basis van het collegeprogramma 2018-2022 zijn er voor het begrotingsjaar 2021 geen aanvullende activiteiten gepland.

3. Kinderen opvang of onderwijs garanderen

Alle kinderen vanaf de leeftijd van 2 jaar kunnen een vorm van voorschoolse opvang genieten. Alle kinderen vanaf 4 jaar volgen onderwijs op een school die voor hen geschikt is. Wij gaan ervoor dat ieder kind en iedere jongere in beeld is en zo nodig begeleid wordt om volwaardig te kunnen participeren in de samenleving.

Dit is een lopend proces. Reguliere en lopende activiteiten op basis van het bestaand beleid worden voortgezet in 2021. Op basis van het collegeprogramma 2018-2022 zijn er voor het begrotingsjaar 2021 geen aanvullende activiteiten gepland.

Relatie met verbonden partijen

De volgende verbonden partij heeft een relatie met dit programma:

- Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen
(samenwerking op het gebied van doelgroepenvervoer (zoals *leerlingenvervoer* en wmo-vervoer).

Indicatoren

Op grond van de 'Regeling beleidsindicatoren gemeenten' zijn gemeenten verplicht om de beleidsindicatoren te hanteren zoals deze in de regeling zijn vermeld. Als door een bronhouder niet de relevante gegevens kunnen worden verstrekt, wordt bij de desbetreffende beleidsindicator vermeld: 'gegevens niet beschikbaar'.

De beleidsindicatoren van de bronhouders worden ontsloten via 'waarstaatjegemeente.nl'.

Peildatum van onderstaande gegevens is 30 september 2020. Gegevens van voorgaande jaren kunnen sporadisch afwijken ten opzichte van de vermelde gegevens in vorige begrotingen.

Nr.	Omschrijving	Bron *)	2018 Waarde	2019 Waarde	2020 Waarde	2021 Waarde
1	Absoluut verzuim: Aantal per 1.000 leerlingen	1	N/b	N/b	-	-
2	Relatief verzuim: Aantal per 1.000 leerlingen	1	6	N/b	-	-
3	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers): % deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2	0,4	N/b	-	-

*) wettelijke bronhouder

1 DUO

2 Ingrado

N/b = Gegevens niet beschikbaar / nog niet beschikbaar gesteld.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten	319	408	314	416	416	416
Totaal baten	-56	-61	-1	-1	-1	-1
Saldo baten en lasten	264	347	313	415	415	415
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	264	347	313	415	415	415

Voor een analyse van de cijfers tussen verschillende jaren verwijzen wij u naar onderdeel 2.2.2.1 'Financieel overzicht' in de Financiële begroting.

2.1.6. Programma Recreëren

Alternatieve naam : Sport, cultuur en recreatie

Portefeuillehouder : Wethouder Peters

Visie 2018 - 2022

Onder recreëren wordt verstaan het ontspannen en besteden van vrijetijd van de inwoners van onze eigen gemeente alsook de dag- en verblijfstoeristen van buiten onze gemeente.

Overkoepelend binnen het thema recreëren zijn de samenwerkingsverbanden binnen de regio Noord-Limburg waar uitvoering wordt gegeven aan het Actieprogramma vrijetijdseconomie. Binnen dit actieprogramma wordt ingezet op vijf actielijnen: Vitale verblijfsrecreatie, Vitale dagrecreatie, Vrijtijdslandschap, Cross-overs en Regiomarketing.

We werken hierbij samen met Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (voorheen RBT-KAN) en partijen in Limburg. Op kleinere schaal wordt er samengewerkt in de regio Bergen, Gennep, Mook en Middelaar. Het gebiedsprogramma wordt aangeboden aan de raden en het uitvoeringsprogramma wordt komende maanden uitgewerkt. Er wordt hierin rekening gehouden met het actieprogramma uit de regio Noord-Limburg. De acties en projecten die voortkomen uit deze samenwerkingsverbanden zullen bijdragen in de uitwerking van onderstaande thema's.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

1. De kwaliteit van onze leefomgeving versterken

Wanneer de kwaliteit van de leefomgeving wordt versterkt, zal dit zorgen voor zowel meer woongenot voor onze inwoners als het versterken van de toeristische positie van de gemeente. Hiervan zullen ook de ondernemers binnen onze gemeente voordeel ervaren.

In 2021 gaan we aan de slag met de voortzetting van het Masterplan Plasmolen onder de naam 'Proef Plasmolen'.

2. Onze cultuurhistorie en identiteit uitdragen

Door onze cultuurhistorie en daarbij behorende identiteit meer uit te dragen zal dit, mede door onze bijzondere ligging, bijdragen aan een unieke locatie voor dag- en verblijfsrecreatie. Door het uitdragen van onze eigen historie zullen ook onze eigen inwoners zich meer verbonden voelen met de gemeente.
Monumenten in beeld brengen

In samenwerking met de organisatie Erfgoedkaart Limburg (een samenwerking met het merendeel van de gemeenten in Limburg) vullen wij in 2020 en 2021 een Erfgoedkaart in waarin alle monumenten, archeologische objecten en cultuurlandschappen in beeld worden gebracht. In eerste instantie is dit een kaart voor intern gebruik. Er wordt gekeken naar raadpleging van deze kaart door inwoners en andere organisaties.

Toeristisch op de kaart zetten van station Mook-Molenhoek

2.1. Beleidsbegroting

Station Mook-Molenhoek gaan we op de kaart zetten als 'het groenste station van Nederland'. Groen, niet alleen met het zicht op de schansen vanaf het station, maar ook groen met het oog op duurzaamheid. Dit is een van de ambities die wordt meegenomen in de gebiedsgerichte aanpak Ecozone Molenhoek. Wij gaan voor:

- Het realiseren fietsverhuur op of nabij het station;
- Het creëren van oplaadpunten voor elektrische fietsen;
- Het realiseren van een Kiosk ondersteunen;
- Het station aantrekkelijk maken voor (dag)toeristen;
- Duurzame deelauto's;
- Het in de markt zetten als beginpunt voor recreatie.

Relatie met verbonden partijen

De volgende verbonden partij heeft een relatie met dit programma:

- Leisurelands B.V.

(het ontwikkelen, aanleggen, faciliteren, exploiteren en beheren van recreatieve producten, verbeteren en verduurzamen van de leefomgeving).

Indicatoren

Op grond van de 'Regeling beleidsindicatoren gemeenten' zijn gemeenten verplicht om de beleidsindicatoren te hanteren zoals deze in de regeling zijn vermeld. Als door een bronhouder niet de relevante gegevens kunnen worden verstrekt, wordt bij de desbetreffende beleidsindicator vermeld: 'gegevens niet beschikbaar'.

De beleidsindicatoren van de bronhouders worden ontsloten via 'waarstaatjegemeente.nl'.

Peildatum van onderstaande gegevens is 30 september 2020. Gegevens van voorgaande jaren kunnen sporadisch afwijken ten opzichte van de vermelde gegevens in vorige begrotingen.

Nr.	Omschrijving	Bron *)	2018 Waarde	2019 Waarde	2020 Waarde	2021 Waarde
1	Niet-sporters: %	1	N/b	N/b	-	-

*) wettelijke bronhouder

1 Gezondheidsenquête (CBS, RIVM)

N/b = Gegevens niet beschikbaar / nog niet beschikbaar gesteld.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten	676	708	681	676	677	675
Totaal baten	-47	-30	-15	-15	-15	-15
Saldo baten en lasten	628	678	666	661	661	659
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	-15	0	0	0	0
Geraamd resultaat	628	663	666	661	661	659

Voor een analyse van de cijfers tussen verschillende jaren verwijzen wij u naar onderdeel 2.2.2.1 'Financieel overzicht' in de Financiële begroting.

2.1.7. Programma Samenleven en zorgen

Alternatieve naam : Sociaal domein

Portefeuillehouder : Wethouder Baneke

Visie 2018 - 2022

De gemeente is er voor de inwoners en de gemeenschappen. Wij richten onze inspanningen en middelen op het leefbaar houden van de kernen. We vinden het belangrijk om mensen die niet in staat zijn om te participeren eerder en proactief te benaderen. Wij willen dat mensen elkaar kunnen ontmoeten en verbindingen tot stand brengen. Dat betekent dat we voor de mensen die minder kunnen deelnemen aan deze samenleving de juiste ondersteuning willen bieden.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

1. Gemeenschap versterken

We willen de gemeenschap versterken, onder andere door ontmoeting en verbinding te stimuleren. We bevorderen een zo groot mogelijke toegankelijkheid binnen de gemeente in al haar facetten. Waar inwoners niet in staat zijn om deel te nemen aan het gemeenschappelijke leven, brengen wij de belemmerende factoren in kaart en proberen deze weg te nemen of te compenseren.

Gebruik gemeenschapshuizen

We willen het gebruik van de gemeenschapshuizen bevorderen. Exploitatie zullen we niet subsidiëren, maar wij zullen wel stimuleren dat gesubsidieerde organisaties gebruik maken van de gemeenschapshuizen. Als dit financieel neutraal kan en inhoudelijk van meerwaarde lijkt, dan starten we een pilot om een gedeelte van de gemeentelijke dienstverlening van het Sociaal Domein in de gemeenschapshuizen plaats te laten vinden.

Aandacht voor de jeugd

Binnen onze gemeente is op verschillende terreinen aanbod aanwezig voor jeugd, door bijvoorbeeld jeugdwerk, begeleiding of jeugdzorg. In 2021 brengen wij het totale aanbod in kaart. De resultaten hiervan leggen wij voor aan uw raad, samen met een advies over de aanpak van eventueel geconstateerde aandachtspunten.

2. Goede, laagdrempelige en betaalbare ondersteuning bieden

Het is ons doel dat de inwoners van gemeente Mook en Middelaar zoveel mogelijk participeren in de samenleving. Waar mogelijk op eigen kracht of met behulp van hun netwerk. Lukt dit niet voldoende, dan zorgen wij voor ondersteuning. We willen dat de ondersteuning aansluit bij de behoeften die leven onder onze inwoners. Wij richten deze zo in dat deze zo goed, toegankelijk, laagdrempelig en betaalbaar mogelijk is.

Aanpak financiële tekorten Sociaal Domein

In 2021 voeren wij het voorstel *Aanpak financiële tekorten Sociaal Domein* uit dat u tegelijkertijd met deze begroting wordt aangeboden. Daarnaast doorlopen wij het visitatietraject van de VNG. Na deze

visitatie zullen wij onze aanpak actualiseren naar aanleiding van eventuele aanvullende adviezen en verder uitvoeren in 2021 en volgende jaren.

Ontwikkelingen met financiële impact in 2021 binnen het Sociaal Domein

Nieuwe Wet Inburgering

Per 1 juli 2021 wordt de nieuwe Wet inburgering (nWi) van kracht. Uw raad stelde daarvoor een regionale beleidsnota vast. Wij ontvangen van het rijk bijdragen voor de voorbereiding en de uitvoering en wij zorgen ervoor dat de uitvoeringskosten binnen dat budget blijven.

Schuldhelpverlening

De Wet gemeentelijke schuldhelpverlening wijzigt per 1 januari 2021. De belangrijkste verandering is de verplichte vroeg-signalering. Daarnaast verwacht de NVVK (brancheorganisatie) als gevolg van de coronacrisis een toename van hulpvragen van ± 30%. Dit vertaalt zich in hogere kosten voor de inhuur van professionele schuldhelpverlening.

Ambulantisering GGZ en Beschermd Wonen

Het beleid rondom Beschermd Wonen (BW) en de volwassen GGZ is volop in beweging, met onder andere een doordecentralisatie BW van centrumgemeenten naar gemeenten. Samen met de regio werken we hard om een zachte landing te creëren. Onderdeel van de decentralisatie is transformatie en ambulantisering. Dit betekent dat meer cliënten voor wie dit mogelijk is, zelfstandig blijven wonen en in de eigen omgeving de nodige ondersteuning ontvangen. Cliënten kunnen hierbij alle ondersteuning ontvangen die ze ook in een intramuraal setting ontvangen zouden hebben, zoals 24-uurs beschikbaarheid of bereikbaarheid. De doordecentralisatie met de opgave van ambulantisering gaat gepaard met twee financiële ontwikkelingen: ten eerste dat geleidelijk al steeds meer cliënten ambulant (blijven) wonen en daarmee op het lokale budget drukken en ten tweede wordt er per 2022 een nieuwe verdeelsleutel van het budget gehanteerd waarbij onze regio er naar verwachting fors op achteruit gaat.

Fonds voor oplossingen

Het Fonds voor oplossingen biedt ons de mogelijkheid om problemen aan te pakken waar wet- en regelgeving geen soelaas bieden. Wij hebben daarmee goede ervaringen opgedaan in 2019 en 2020 en daarom zetten we dit in 2021 voort.

Reële tarieven zorg

Voor ondersteuning vanuit de Wmo geldt er een AMvB die bepaalt dat er reële tarieven gehanteerd dienen te worden. Voor ondersteuning vanuit de Jeugdwet volgt deze regeling per 1 april 2021. Dit betekent dat we wettelijk gehouden zijn aan het vaststellen van reële tarieven. In onze Verordening Wmo en Jeugdwet hebben we reeds bekrachtigd dat we reële tarieven zullen hanteren. De AMvB regelt met welke kostprijselementen gemeenten rekening moeten houden bij de bepaling van een tarief bij de inkoop van Wmo-ondersteuning en straks voor Jeugdhulp. Hier vallen onder andere de cao-ontwikkelingen van de betreffende ondernemingstak onder. Dit betekent dat tarieven regelmatig zullen wijzigen en we dat terugzien in de uitgaven. Per 2021 gaat het bijvoorbeeld om een herzien tarief voor specialistische begeleiding en om indexatie van de overige tarieven op Wmo en Jeugd.

Bijstand aan zelfstandigen

De systematiek van financiering van het 'Besluit bijstandverlening zelfstandigen' (Bbz) is in 2020 gewijzigd en dat heeft gevolgen voor de begroting 2021. Het rijk vergoedt de leningen die wij in 2020 hebben verstrekt. In 2021 moeten wij deze innen en terugbetalen aan het rijk. Bij een volledige inning geeft ons dat een financieel voordeel. Echter, veel zelfstandigen hebben om uitstel van betaling gevraagd. Daarnaast zullen we er rekening mee houden dat ondernemers zich genooddaakt zien het bedrijf te beëindigen vanwege oplopende verliezen en schulden. Wij zijn er in de begroting 2021 daarom

2.1. Beleidsbegroting

vanuit gegaan dat we geen voordeel zullen behalen en dat de ontvangsten van de zelfstandigen en de terugbetalingen aan het rijk gelijk zullen zijn.

Voor de leningen die wij op grond van de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) hebben verstrekt, geldt hetzelfde.

Huisvestingslasten gesloten jeugdhulp

Per 1 januari 2021 worden de gemeenten verantwoordelijk voor het vergoeden van huisvestingslasten van gesloten jeugdhulpinstellingen. Deze kosten worden in het tarief van zorginstellingen verwerkt. Het is daarom niet relevant of er in de gemeente een gesloten jeugdhulpinstelling gevestigd is, of dat deze zorg in een andere gemeente wordt afgenomen. Het budget voor gesloten jeugdhulp is bijgesteld met de verwachte kosten die deze wettelijke verplichting met zich meebrengt. Wij ontvangen voor deze extra kosten een bijdrage uit het gemeentefonds.

Veilig Thuis

Ook in 2021 is in de begroting van de GGD een hoger bedrag voor Veilig Thuis opgenomen dan in het voorgaande jaar. Dit heeft onder andere te maken met een door Veilig Thuis voorspelde groei van 10% in het aantal adviezen en meldingen. Ook is er bij de normering van de diensten vanuit gegaan dat Veilig Thuis casussen tijdig kan overdragen aan de sociale wijkteams. Omdat dit in praktijk niet voldoende kan, is de dienst 'Zicht op veiligheid' toegevoegd en is hiervoor in de begroting een bedrag opgenomen. Vanaf 2022 wordt deze dienst opgenomen als facultatieve taak; als de dienst 'Zicht op Veiligheid' wordt geleverd, ontvangt de betreffende gemeente een factuur.

In de begroting 2021 van onze gemeente is rekening gehouden met het bedrag voor Veilig Thuis uit de GGD begroting 2021. De gemeenten uit de regio zijn echter niet akkoord gegaan met alle onderdelen van de begroting van Veilig Thuis voor 2021. En zij stemmen niet in met de verwachte groei van de meldingen van 10% meldingen en adviezen. Dit betekent concreet dat er begin 2021 een nieuwe begrotingswijziging zal worden opgesteld (tegelijk met de begroting voor 2022). Het begrootte bedrag voor Veilig Thuis in onze eigen gemeentelijke begroting kan dus nog aan wijziging onderhevig zijn. Er is bekend gemaakt dat er extra middelen vanuit het rijk beschikbaar komen voor de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling. Het is op dit moment nog niet duidelijk wat dit betekent voor Veilig Thuis-Gelderland-Zuid.

Relatie met verbonden partijen

De volgende verbonden partijen hebben een relatie met dit programma:

- MGR Regio Rijk van Nijmegen
(behartiging belangen op het gebied van participatie middels het Werkbedrijf en op het gebied van ICT middels de iRvN);
- Gemeenschappelijke regeling Euregio Rijn-Waal
(versterken economische, sociale en maatschappelijke positie van de regio, werkvelden ruimtelijke structuur, economie, technologie en innovatie, milieu, natuur en landschap, kwalificering en arbeidsmarkt, sociaal-culturele integratie);
- Bedrijfsvoeringsorganisatie Intergemeentelijke Werkvoorziening Gennep en Mook en Middelaar (IWGM)
(Bepaalde categorie inwoners een beschermde werkplek geven in het kader van de Wet Sociale Werkvoorziening);
- Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen
(samenwerking op het gebied van doelgroepenvervoer (zoals leerlingenvervoer en wmo-vervoer).

Indicatoren

Op grond van de 'Regeling beleidsindicatoren gemeenten' zijn gemeenten verplicht om de beleidsindicatoren te hanteren zoals deze in de regeling zijn vermeld. Als door een bronhouder niet de relevante gegevens kunnen worden verstrekt, wordt bij de desbetreffende beleidsindicator vermeld: 'gegevens niet beschikbaar'.

De beleidsindicatoren van de bronhouders worden ontsloten via 'waarstaatjegemeente.nl'.

Peildatum van onderstaande gegevens is 30 september 2020. Gegevens van voorgaande jaren kunnen sporadisch afwijken ten opzichte van de vermelde gegevens in vorige begrotingen.

Nr.	Omschrijving	Bron *)	2018 Waarde	2019 Waarde	2020 Waarde	2021 Waarde
1	Banen: Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	1	417,9	429,2	-	-
2	Jongeren met een delict voor de rechter: % 12- t/m 21-jarigen	2	N/b	N/b	-	-
3	Kinderen in uitkeringsgezin: % kinderen tot 18 jaar	2	3	N/b	-	-
4	Netto arbeidsparticipatie: % van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	3	66,7	67,5	-	-
5	Werkloze jongeren: % 16- t/m 22-jarigen	2	N/b	N/b	-	-
6	Personen met een bijstandsuitkering: Aantal per 10.000 inwoners	3	137,1	184,4	-	-
7	Lopende re-integratievoorzieningen: Aantal per 10.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar	3	42,6	21,1	-	-
8	Jongeren met jeugdhulp: % van alle jongeren tot 18 jaar	3	8,5	11,2	-	-
9	Jongeren met jeugdbescherming: % van alle jongeren tot 18 jaar	3	N/b	0,8	-	-
10	Jongeren met jeugdreclassering: % van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	3	N/b	N/b	-	-
11	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo:	4	390	440	-	-

*) wettelijke bronhouder

1 LISA

2 Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel

3 CBS

4 GMSD

N/b = Gegevens niet beschikbaar / nog niet beschikbaar gesteld.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten	6.513	7.542	6.636	6.664	6.685	6.695
Totaal baten	-1.491	-2.512	-1.649	-1.649	-1.666	-1.649
Saldo baten en lasten	5.022	5.030	4.987	5.016	5.019	5.046
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-60	-16	0	0	0	0
Geraamd resultaat	4.962	5.014	4.987	5.016	5.019	5.046

Voor een analyse van de cijfers tussen verschillende jaren verwijzen wij u naar onderdeel 2.2.2.1 'Financieel overzicht' in de Financiële begroting.

2.1.8. Programma Gezond leven

Alternatieve naam : Volksgezondheid en milieu

Portefeuillehouders : Wethouders Baneke en Wienhoven

Visie 2018 - 2022

Wij werken aan een energie-neutrale gemeente. Dit willen we bereiken in 2030. Een energie-neutrale gemeente kan alleen bereikt worden door gezamenlijke inspanning van bewoners, bedrijven, instellingen en de gemeente. Ook regionale samenwerking is noodzakelijk.

Voor ons is duurzaamheid meer dan het besparen van energie en duurzame energieopwekking. Duurzaamheid wordt veelal omschreven aan de hand van de drie P's: Planet, People en Profit. Bij duurzame ontwikkeling is sprake van een evenwicht tussen ecologische (planet), sociale (people) en economische belangen (profit).

Duurzaamheid staat niet op zichzelf, maar maakt integraal onderdeel uit van alle gemeentelijke beleidsterreinen. Bij de totstandkoming van nieuw beleid wordt specifieke aandacht besteed aan duurzaamheid. Ook worden college- en raadsvoorstellen voorzien van een duurzaamheidsparagraaf.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

1. Energietransitie

De gemeente Mook en Middelaar heeft de ambitie om in 2030 alle in onze gemeente benodigde energie duurzaam en lokaal op te wekken. We zullen daarom nu concreet moeten inzetten op besparen, opwekken, maar ook wat verder kijken en plannen voor de toekomst ontwikkelen. Het Uitvoeringsprogramma loopt tot en met 2020. Maar met grote ontwikkelingen op het programma voor 2021 (Regionale Energie Strategie en Transitievisie Warmte) is er voor gekozen om nog geen nieuw Uitvoeringsprogramma op te stellen. Dat doen we als de resultaten van de RES en de TVW bekend zijn (2^e helft 2021).

Om die reden is 2021 een soort tussenjaar. Stilzitten is echter geen optie. Om toch in te kunnen zetten op besparing, opwekken en toekomstplannen, staan de volgende activiteiten voor 2021 gepland:

1. Voortzetten RRE-project, waarin woningeigenaren gestimuleerd worden om kleine energiebesparende maatregelen uit te voeren;
2. Vaststellen RES1.0, waarin we als regio een bod doen naar het rijk voor onze bijdrage aan duurzame opwek. Hieruit volgt dan weer een vertaling naar de gemeente Mook en Middelaar.
3. Opstellen en vaststellen Transitievisie Warmte, waarin de alternatieven voor aardgas onderzocht worden.
4. Zon op bedrijfsdaken.
5. Wells meer, er zal een onderzoek naar en een besluit over het al dan niet participeren in het Energielandgoed Wells meer uitgevoerd moeten worden;
6. Op basis van het onderzoek naar locaties voor duurzame opwek in onze gemeente kunnen er concrete plannen ontstaan of voortgezet worden.

2. Circulaire economie

Wij ondersteunen de transitie naar een circulaire economie en samenleving.

In 2021 wordt samen met de regio Nijmegen en Dar verder gewerkt aan het vergroten van het aandeel hergebruik van de ingezamelde afvalstoffen en de inzet als grondstof voor nieuwe producten. Onder meer betreft het de opzet van de inzameling van luiers en incontinentiematerialen die in de loop van 2021 duurzaam kunnen worden verwerkt bij de ARN te Weurt. Ook wordt gestreefd naar de opzet van een regionale werkplaats voor elektrische apparaten die op de milieustraten in de regio (waaronder Mook) worden ingezameld. Het doel is om apparaten en onderdelen geschikt te maken voor hergebruik. Nevendoel is dat mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt hier een werkplek zullen kunnen krijgen.

3. Klimaatadaptatie

We houden rekening met de gevolgen van het veranderende klimaat, zoals heftige regenval, hittestress en droogte. Wateroverlast wordt verminderd door het stimuleren van het afkoppelen van hemelwaterafvoer. Bij de inrichting van de openbare ruimte zal mede worden ingezet op het voorkomen van wateroverlast en hittestress.

In het verleden hebben de gemeenten in de regio Noord-Limburg in samenwerking met het waterschap een klimaatstresstest uitgevoerd. Het waterschap heeft in navolging hiervan het initiatief genomen om in 2021 te komen tot een 'Regionale en Lokale uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Waterpanel-Noord'. Het werkproces hiervoor moet nog nader worden vormgegeven.

4. Een gezonde levensstijl stimuleren

We bevorderen een gezonde leefstijl, onder andere door sporten en bewegen te stimuleren.

Preventieve gezondheidsprojecten

In samenwerking met de GGD, school en verenigingen zetten wij preventieve gezondheidsprojecten op en voeren deze uit. Ook ondersteunen, versterken en voeren wij regionale en landelijke gezondheidscampagnes uit.

Reguliere en lopende activiteiten op basis van het bestaand beleid worden voortgezet in 2021. Op basis van het collegeprogramma 2018-2022 zijn er voor het begrotingsjaar 2021 geen aanvullende activiteiten gepland.

Relatie met verbonden partijen

De volgende verbonden partijen hebben een relatie met dit programma:

- Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen
(verbeteren vestigingsklimaat voor burgers en bedrijven, regionale afstemming beleid op de domeinen wonen, mobiliteit, economie en *duurzaamheid*);
- Gemeenschappelijke regeling Euregio Rijn-Waal
(versterken economische, sociale en maatschappelijke positie van de regio, werkvelden ruimtelijke structuur, economie, technologie en innovatie, *milieu, natuur en landschap*, kwalificering en arbeidsmarkt, sociaal-culturele integratie);

- Gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen (MARN)
(ondersteuning en behartiging belangen gemeente ter bescherming van het milieu, waaronder een doelmatige en milieuhygiënisch verantwoorde verwijdering van afvalstoffen);
- NV Waterleidingmaatschappij Limburg (WML)
(Provincie Limburg voorzien van leidingwater door middel van winnen, zuiveren, opslaan, inkopen, transporteren, distribueren en leveren van water);
- Enexis Holding N.V.
(beheer energienetwerk in Nederland voor 2,7 miljoen huishoudens, realiseren duurzame energievoorziening, versnellen energietransitie);
- DAR NV
(ondersteuning en inzameling en verwerking van afvalstoffen).

Indicatoren

Op grond van de 'Regeling beleidsindicatoren gemeenten' zijn gemeenten verplicht om de beleidsindicatoren te hanteren zoals deze in de regeling zijn vermeld. Als door een bronhouder niet de relevante gegevens kunnen worden verstrekt, wordt bij de desbetreffende beleidsindicator vermeld: 'gegevens niet beschikbaar'.

De beleidsindicatoren van de bronhouders worden ontsloten via 'waarstaatjegemeente.nl'.

Peildatum van onderstaande gegevens is 30 september 2020. Gegevens van voorgaande jaren kunnen sporadisch afwijken ten opzichte van de vermelde gegevens in vorige begrotingen.

Nr.	Omschrijving	Bron *)	2018 Waarde	2019 Waarde	2020 Waarde	2021 Waarde
1	Omvang huishoudelijk restafval: Kg per inwoner	1	107	105	-	-
2	Hernieuwbare elektriciteit: %	2	8,7	N/b	-	-

*) wettelijke bronhouder

1 CBS

2 RWS

N/b = Gegevens niet beschikbaar / nog niet beschikbaar gesteld.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten	1.642	1.745	1.241	1.241	1.273	1.273
Totaal baten	-1.872	-1.726	-1.492	-1.494	-1.826	-1.526
Saldo baten en lasten	-229	19	-252	-253	-553	-253
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-18	-237	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-247	-218	-252	-253	-553	-253

Voor een analyse van de cijfers tussen verschillende jaren verwijzen wij u naar onderdeel 2.2.2.1 'Financieel overzicht' in de Financiële begroting.

2.1.9. Programma Wonen

Alternatieve naam : Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Portefeuillehouders : Wethouders Peters en Wienhoven

Visie 2018 - 2022

In onze gemeente is er veel vraag naar betaalbare woningen voor verschillende doelgroepen. Naast de opgave om onze woningvoorraad te verduurzamen en de Omgevingswet te implementeren, vormt het realiseren van betaalbare woningen een speerpunt van beleid. We willen hiervoor de juiste conditie creëren en ons voor lopende en komende ontwikkelingen hard maken dit aspect mee te nemen in de realisatie van woningbouw.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

1. Het realiseren van betaalbare woningen

Het realiseren van betaalbare woningen is belangrijk voor tal van doelgroepen. Niet alleen voor jongeren of ouderen, maar ook voor onze inwoners met een lager inkomen. In onze gemeente is er ruimte voor nieuwe initiatieven voor woningbouw. Bij het maken van afspraken over het woningbouwprogramma van nieuwe initiatieven zullen wij ons hard maken voor een gedifferentieerd woningbouwprogramma met betaalbare woningen.

Reguliere en lopende activiteiten op basis van het bestaand beleid worden voortgezet in 2021. Gezien de woningbouwbehoefte in onze gemeente wordt er gewerkt aan een uitbreiding van het woningbouwprogramma. De locatie Molenhoek Zuid is nadrukkelijk in beeld als ontwikkellocatie voor woningbouw. Wij hebben de ambitie om hier een gedifferentieerd woningbouwprogramma te realiseren.

2. De gebouwen in de gemeente verduurzamen

Dit is een lopend proces. Reguliere en lopende activiteiten op basis van het bestaand beleid worden voortgezet in 2021. Op basis van het collegeprogramma 2018-2022 zijn er voor het begrotingsjaar 2021 geen aanvullende activiteiten gepland.

3. De Omgevingswet invoeren

Op het gebied van het ruimtelijk domein staat een ingrijpende operatie voor de deur. Een operatie met een nog grotere impact dan de decentralisatie in het sociaal domein. De invoering van de Omgevingswet. Een nieuwe wet waarin talloze verschillende wetten worden ondergebracht onder één wet. Deze Omgevingswet moet het makkelijker maken om veranderingen in de fysieke leefomgeving mogelijk te maken. Deze wet moet ook in onze gemeente worden geïmplementeerd. Niet alleen in technische zin dat er talloze plannen en beleidsdocumenten moeten worden aangepast, maar ook in de manier waarop wij met ruimtelijke ordening omgaan. Niet meer de vraag of een ontwikkeling mogelijk

2.1. Beleidsbegroting

is, maar meer de vraag of een ontwikkeling wenselijk is, zal leidend worden. Deze andere manier van werken zal van gemeenteraad tot organisatie moeten worden omarmd.

De implementatie

Het implementeren van de Omgevingswet is omvangrijk en raakt alle actoren binnen de gemeente. Het implementatietraject voeren wij in tranches uit. Het traject ziet er op hoofdlijnen als volgt uit

1. Kennisvergaring en -overdracht;
2. Omgevingsvisie ontwikkelen;
3. Organisatorische wijzigingen doorvoeren;
4. Omgevingsplannen vaststellen.

Momenteel bevinden we ons in fase 1 en zijn de voorbereidingen gestart voor fase 2.

4. Gemeentelijke woonvisie

De huidige Woonvisie 2017-2021 gemeente Mook en Middelaar 'kwaliteit van Wonen en Leven', is medio 2017 vastgesteld en heeft een looptijd van vier jaar. De afgelopen vier jaar is er veel veranderd op de woningmarkt. Het is daarom wenselijk dat de woonvisie wordt herzien in 2021.

Relatie met verbonden partijen

De volgende verbonden partij of partijen hebben een relatie met dit programma:

- Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen
(verbeteren vestigingsklimaat voor burgers en bedrijven, regionale afstemming beleid op de domeinen *wonen*, mobiliteit, economie en duurzaamheid);
- Gemeenschappelijke regeling Euregio Rijn-Waal
(versterken economische, sociale en maatschappelijke positie van de regio, werkvelden *ruimtelijke structuur*, economie, technologie en innovatie, milieu, natuur en landschap, kwalificering en arbeidsmarkt, sociaal-culturele integratie).

Indicatoren

Op grond van de 'Regeling beleidsindicatoren gemeenten' zijn gemeenten verplicht om de beleidsindicatoren te hanteren zoals deze in de regeling zijn vermeld. Als door een bronhouder niet de relevante gegevens kunnen worden verstrekt, wordt bij de desbetreffende beleidsindicator vermeld: 'gegevens niet beschikbaar'.

De beleidsindicatoren van de bronhouders worden ontsloten via 'waarstaatjegemeente.nl'.

Peildatum van onderstaande gegevens is 30 september 2020. Gegevens van voorgaande jaren kunnen sporadisch afwijken ten opzichte van de vermelde gegevens in vorige begrotingen.

Nr.	Omschrijving	Bron *)	2018 Waarde	2019 Waarde	2020 Waarde	2021 Waarde
-----	--------------	------------	----------------	----------------	----------------	----------------

1	Gemiddelde woz-waarde: x € 1.000	1	277	291	308	-
2	Nieuw gebouwde woningen: Aantal per 1.000 woningen	2	3,3	3,9	-	-
3	Demografische druk: %	1	86,0	85,2	86,1	-
4	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden: x € 1	3	792	792	785	-
5	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden: x € 1	3	829	839	834	-

*) wettelijke bronhouder

1 CBS

2 Basisregistratie adressen en gebouwen

3 COELO

N/b = Gegevens niet beschikbaar / nog niet beschikbaar gesteld.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten	559	530	514	514	514	514
Totaal baten	-190	-164	-114	-114	-114	-114
Saldo baten en lasten	369	366	400	400	400	400
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-8	-138	-127	-127	-127	-127
Geraamd resultaat	361	228	273	273	273	273

Voor een analyse van de cijfers tussen verschillende jaren verwijzen wij u naar onderdeel 2.2.2.1 'Financieel overzicht' in de Financiële begroting.

2.1.10. Overzicht van de algemene dekkingsmiddelen

Wettelijk kader

Artikel 8, lid 1 letter b jo. artikel 8, lid 5 BBV.

Algemeen

In de begroting worden specifieke en algemene dekkingsmiddelen onderscheiden.

Specifieke dekkingsmiddelen

Specifieke dekkingsmiddelen hangen samen met concrete beleidsvelden. Deze zijn opgenomen in de baten bij de desbetreffende programma's. Voorbeelden van specifieke dekkingsmiddelen zijn bepaalde inkomsten van het rijk (bijvoorbeeld een rijksbijdrage in verband met uitvoering van de Wet werk en bijstand), de inkomsten voor concrete gemeentelijke diensten (bijvoorbeeld afvalstoffenheffing voor het ophalen van afval of leges voor het in behandeling nemen van verzoeken tot het verstrekken van vergunningen of het afgeven van reisdocumenten).

Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen zijn vrij aanwendbaar. De besteding van deze inkomsten is niet aan een bepaald programma(-doel) gebonden. De algemene dekkingsmiddelen vormen een financiële dekking van de (nadelige) saldi van de programma's omdat daar met name de kosten zijn geraamd.

Algemene dekkingsmiddelen

Voor 2021 bedragen de algemene dekkingsmiddelen, (afgerond) € 12,5 miljoen.

Bedragen x € 1.000

Overzicht algemene dekkingsmiddelen	R2019	B2020	B2021	B2022	B2023	B2024
Uitkeringen gemeentefonds (incl. DU/IU)	9.620	9.910	10.182	10.180	10.119	10.142
Belastingen *):						
- Onroerende zaakbelastingen*)	1.610	1.895	1.934	1.934	1.934	1.934
- Toeristenbelasting **)	75	77	79	112	112	112
- Hondenbelasting **)	46	43	44	44	44	44
- Forensenbelasting	24	28	29	29	29	29
Dividend	457	247	221	221	221	221
Saldo van de financieringsfunctie (rentebaten -/- rentelasten)	-26	-7	3	13	23	23
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	11.807	12.193	12.491	12.532	12.481	12.504

*) Inclusief reguliere inflatiecorrectie maar exclusief een eventuele extra verhoging conform het dekkingsvoorstel van het begrotingstekort.

**) Wettelijk gezien worden toeristenbelasting en hondenbelasting toegerekend aan de algemene dekkingsmiddelen en zijn hiermee formeel vrij besteedbaar. In Mook en Middelaar worden deze opbrengsten echter wel ingezet om (mede) de kosten te dekken van toerisme en van hondenaangelegenheden (zoals de aanleg en het onderhoud van hondenuitlaatplaatsen).

Uitkeringen

De uitkeringen gemeentefonds betreffen de algemene uitkering, diverse integratie- en decentralisatie-uitkeringen en de integratie-uitkering Sociaal Domein. Vanaf 2019 is de integratie-uitkering Sociaal Domein grotendeels overgeheveld naar de Algemene Uitkering. Het bedrag aan uitkeringen gemeentefonds is gebaseerd op de septembercirculaire 2020, waarbij de aantallen worden gebaseerd op de werkelijke aantallen op het moment van opstellen van de begroting (peilmaand september). Meerjarig wordt geen rekening gehouden met een mogelijke ruimte onder het BCF-plafond. Een eventuele ruimte wordt toegevoegd aan het gemeentefonds en leidt dan tot een hogere algemene uitkering. Een tekort boven het plafond wordt onttrokken aan het gemeentefonds en leidt tot een lagere algemene uitkering.

Taakmutaties en egalisatie

In de uitkeringen gemeentefonds zitten ook bedragen ten behoeve van uit te voeren werkzaamheden. Deze bedragen worden beschouwd als taakmutaties. De bedragen worden als uitgavenbudget geraamd in de exploitatie. Door vervolgens de netto uitkering te egaliseren, ontstaat een stabiel verloop van de baten.

2.1.11. Overzicht van de kosten van overhead

Wettelijk kader

Artikel 8, lid 1, letter c BBV

Kosten van overhead

Om de raad meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead voor de gehele organisatie en om hierover ook meer zeggenschap te geven, is in het BBV voorgeschreven dat in het programmaplan een apart overzicht opgenomen moet worden van de kosten van de overhead. Overhead betreft alle kosten die niet direct toegewezen kunnen worden aan een programma. In de praktijk wordt overhead meestal aangeduid met pijofach (of een variant hierop). Deze letters staan veelal voor Personeel, Informatisering (ICT) / Inkoop, Juridische zaken, Organisatie, Financiën / Facilitaire zaken, Automatisering (ICT), Communicatie en Huisvesting.

De kosten die betrekking hebben op het primaire proces, zoals salariskosten, moeten worden opgenomen in lasten bij de diverse programma's. Salariskosten die niet direct toewijsbaar zijn aan programma's, zoals kosten van het MT, financiën en juridische zaken, blijven staan op overhead.

In onderstaande tabel vindt u de kosten van de overhead.

Bedragen x € 1.000

Overhead	R2019	B2020	B2021	B2022	B2023	B2024
Personeel en Organisatie (excl. direct verantwoord bij programma's)	2.676	2.956	3.131	3.130	3.130	3.080
Huisvesting en Facilitaire zaken	0	0	0	0	0	0
ICT	685	760	768	760	763	763
Financiën, Juridische zaken en Communicatie	120	131	131	131	131	131
Huisvesting buitendienst (werf)	546	533	546	548	552	552
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	4.260	4.645	4.871	4.863	4.896	4.846

2.1.12. Bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting

Wettelijk kader

Artikel 8, lid 1 letter d BBV.

Algemeen

Vennootschapsbelasting (Vpb) is verschuldigd over fiscale winsten van ondernemersactiviteiten. Omdat de resultaten op fiscaal belaste activiteiten onderling worden verrekend en aangifte zal worden gedaan over het totale (gesaldeerde) resultaat, moet de Vpb-heffing worden begroot en verantwoord als een centrale post in de begroting (en in de jaarrekening).

De raming van het te betalen bedrag aan Vpb wordt als last geboekt. Het gaat om het geraamde bedrag van de aanslag Vpb voor het betreffende begrotingsjaar. Dit bedrag is verschuldigd vanwege een eventuele fiscale winst die per saldo verwacht wordt op ondernemingsactiviteiten in het betreffende begrotingsjaar na eventuele verrekening van fiscale verliezen uit eerdere begrotingsjaren.

Ook in de jaarrekening zal het veelal nog gaan om een raming van het bedrag van de aanslag, omdat de definitieve aanslag dan nog niet is ontvangen.

Vennootschapsbelasting voorgaande jaren

Voor 2017 is onderzocht of en zo ja in welke mate er sprake is van Vpb-plichtige ondernemersactiviteiten. De conclusie was dat de gemeente Mook en Middelaar op dat moment geen Vpb-plichtige activiteiten had, dan wel dat er voor Vpb-plichtige activiteiten geen Vpb was verschuldigd omdat er geen fiscale winst werd gemaakt. In 2019 is dan ook over 2017 een nihil-aangifte ingediend.

Na indiening van de aangifte over 2017 heeft de fiscus het standpunt ingenomen dat de opbrengsten van afvalstromen (met terugwerkende kracht) Vpb-plichtig zijn. Medio 2020 is de aangifte over 2018 ingediend. In deze aangifte zijn de opbrengststromen van de voorgaande jaren (2016 en 2017) gecorrigeerd. Het uiteindelijk te betalen Vpb-bedrag over de jaren 2016, 2017 en 2018 bedroeg € 217.

Vennootschapsbelasting begrotingsjaar 2021

Voor 2021 hanteren wij dezelfde fiscale uitgangspunten als in de voorgaande jaren. Wij voorzien momenteel ook geen of nauwelijks fiscale winsten over 2021 (alleen eventueel opbrengst afvalstromen). Het geraamde bedrag voor de heffing voor de Vennootschapsbelasting over 2021 stellen wij vooralsnog op (afgerond) € 0k.

Bedragen x € 1.000

Vennootschapsbelasting	R2019	B2020	B2021	B2022	B2023	B2024
Geraamde Vpb	0	0	0	0	0	0
Betaalde Vpb	0	0	0	0	0	0

2.1.13. Bedrag voor onvoorzien

Wettelijk kader

Artikel 8, lid 1 letter e jo. artikel 8, lid 6 BBV.

Onvoorzien

Vanaf begrotingsjaar 2016 wordt een (relatief klein) bedrag van € 5k voor onvoorzien in de begroting opgenomen voor alle programma's samen. Dit bedraagt ongeveer 0,03% van de totale lasten.

Incidenteel

Naast een structureel budget van € 5k, is een post 'Incidenteel budget' aanwezig, zonder beginsaldo. Eventuele incidentele voordelen gedurende 2021 worden toegevoegd aan dit budget om hiermee incidentele nadelen gedurende 2021 te kunnen dekken. Dit voorkomt het onnodig aanwenden van de VBR. Daarnaast kan sneller ingespeeld worden op dekking voor projectmatige kosten (niet zijnde kredieten).

Paragrafen

Wettelijk kader

Artikel 7, lid 2, letter b BBV.

Artikel 9 BBV.

Toelichting

De paragrafen bevatten beleidsinformatie die niet specifiek aan een programma is gekoppeld, maar aan een beleidsonderdeel. Elk beleidsonderdeel kan van toepassing zijn over meerdere programma's heen. Een paragraaf bevat feitelijk per onderdeel een dwarsdoorsnede van de begroting. De volgende paragrafen zijn wettelijk verplicht:

- Lokale heffingen;
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- Onderhoud kapitaalgoederen;
- Financiering;
- Bedrijfsvoering;
- Verbonden partijen;
- Grondbeleid.

Naast deze zeven verplichte paragrafen zijn er twee aanvullende paragrafen opgenomen in deze begroting, te weten 'Informatieveiligheid' (n.a.v. VNG-resolutie), 'Verduurzamen' (n.a.v. amendement raad).

2.1.14. Paragraaf Lokale heffingen

Wettelijk kader

Artikel 10 BBV.

Algemeen

De paragraaf 'Lokale heffingen' heeft betrekking op zowel de heffingen waarvan de besteding is gebonden (en dus gerelateerd aan uitgaven), als op die waarvan de besteding ongebonden is (vrij aanwendbaar). Door in één paragraaf aandacht te besteden aan het beleid met betrekking tot de belastingheffing, wordt u als raad in staat gesteld te sturen op de hoofdlijnen van het beleid. Het vaststellen van de diverse belastingtarieven gebeurt niet met het vaststellen van de begroting, maar met het vaststellen van de desbetreffende belastingverordeningen in de openbare raadsvergadering van 11 november 2020 met een eventuele uitloop naar de raadsvergadering van 16 december 2020.

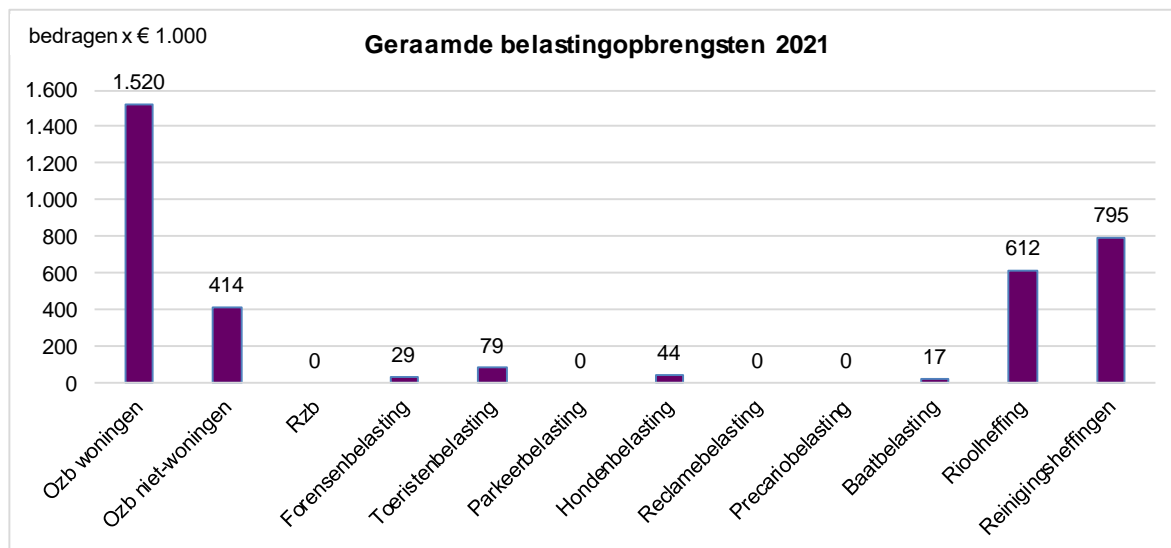
Geraamde opbrengsten

In onderstaande tabel worden de opbrengsten van de lokale heffingen weergegeven. Deze opbrengsten zijn al gebaseerd op een inflatiecorrectie van de belastingtarieven met 2,05% en een eventuele correctie op de heffingsgrondslag.

Bedragen x € 1.000

Opbrengsten belastingen	W2019	B2020	B2021	B2022	B2023	B2024
Niet-bestedingsgebonden lokale heffingen:						
Onroerende zaakbelastingen:						
Ozb eigenaren woningen	1.314	1.489	1.520	1.520	1.520	1.520
Ozb eigenaren niet-woningen	173	240	245	245	245	245
Ozb gebruikers niet-woningen	124	166	169	169	169	169
Belasting op roerende woon- en bedrijfsruimten (n.v.t.)	0	0	0	0	0	0
Forensenbelasting	24	28	29	29	29	29
Toeristenbelasting (land en water) *)	75	77	79	112	112	112
Parkeerbelasting (n.v.t.)	0	0	0	0	0	0
Hondenbelasting *)	46	43	44	44	44	44
Reclamebelasting (n.v.t.)	0	0	0	0	0	0
Precariobelasting (n.v.t.)	0	0	0	0	0	0
Totaal niet-bestedingsgebonden	1.756	2.043	2.085	2.118	2.118	2.118
Bestedingsgebonden lokale heffingen:						
Baatbelasting (t/m 2023)	17	17	17	17	17	0
Rioolheffing woningen en niet-woningen	893	604	612	614	646	646
Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht	753	795	795	795	795	795
Totaal bestedingsgebonden	1.663	1.416	1.424	1.426	1.458	1.441
Totaal lokale heffingen	3.419	3.459	3.509	3.544	3.576	3.559

*) Ofschoon de toeristenbelasting en de hondenbelasting wettelijk gezien niet-bestedingsgebonden heffingen zijn, worden deze opbrengsten in Mook en Middelaar wel gelabeld voor de dekking van de kosten daarvan.

Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Mede overeenkomstig de Kaderbrief 2021 zijn in deze Programmabegroting 2021 de volgende beleidsmatige uitgangspunten gehanteerd:

- Er wordt in 2021 een inflatiecorrectie toegepast van 2,05% (op basis van 75% prijsstijging BBP en 25% loonstijging overheidsconsumptie) op de algemene heffingen en de tarieven onroerende zaakbelastingen (ozb). De ozb wordt geheven op basis van de woz-waarde. Jaarlijks vindt een hertaxatie plaats. De daaruit voortvloeiende waardevermindering of waardeverhoging wordt verdisconteerd in het definitieve tarief. In de begroting wordt nog rekening gehouden met een gelijke woz-waarde. De definitieve waardeontwikkeling zal betrokken worden bij de vaststelling van de belastingtarieven voor 2021 in de raadsvergadering van 16 december 2020;
- Meerjarig wordt standaard de 0-lijn gehanteerd. Begrotingsjaar 2022 wordt pas in de programmabegroting van 2022 geïndexeerd op basis van het dan bekende inflatiepercentage;
- Het tarief voor rioolheffing is gebaseerd op het GRP en is maximaal kostendekkend. De opbrengst is bestemd voor onderhoud en vervanging van de bestaande riolering;
- De afvalstoffenheffing wordt geheven ter dekking van de kosten voor het inzamelen van huishoudelijk afval. Ook de afvalstoffenheffing is maximaal kostendekkend;
- De tarieven voor landtoeristenbelasting en watertoeristenbelasting worden verhoogd met 2,05%;
- De gemeentelijke leges worden berekend voor de door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. De leges worden geïndexeerd met 2,05%;
- De heffing en invorderingsactiviteiten van de belastingen zijn, met uitzondering van leges, uitbesteed aan de Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen in de provincie Limburg (BsGW);
- De heffing en invorderingsactiviteiten van de leges worden uitgevoerd door de gemeente Mook en Middelaar.

Overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen

De mogelijkheid tot belastingheffing is verankerd in de Gemeentewet (Gw). Hieronder vindt u een opsomming van alle belastingen die geheven mogen worden. Als Mook en Middelaar een belasting niet heft, is dit aangegeven bij de desbetreffende belasting. De gemeenteraad bepaalt of een belasting wel of niet geheven wordt. Van de belastingen die geheven worden, worden uiterlijk in december 2020 de belastingverordeningen vastgesteld ten behoeve van het begrotingsjaar 2021. Hierbij wordt rekening gehouden met de besluitvorming omtrent het voorgestelde dekkingsplan. Een eventueel nieuw in te voeren belasting geldt naar alle waarschijnlijkheid op zijn vroegst vanaf 1 januari 2022.

2.1. Beleidsbegroting

Onroerende-zaakbelastingen (art. 220 Gw)

De onroerende zaakbelastingen (ozb) zijn de belangrijkste belastingen die de gemeente aan haar burgers oplegt. Wanneer iemand een woning, gebouw of perceel grond in bezit heeft of huurt, binnen de gemeentegrenzen, dan wordt onroerende zaakbelasting (ozb) geheven.

Er zijn drie onroerende zaakbelastingen:

1. ozb eigenaren woningen;
2. ozb eigenaren niet-woningen;
3. ozb gebruikers niet-woningen.

Macronorm/benchmark woonlasten

Er geldt geen drempel of tarieflimiet voor de ozb per gemeente. Tot en met 2019 gold een landelijke macronorm voor de ozb. Vanaf 2020 wordt een landelijke 'benchmark lokale woonlasten' toegepast om jaarlijks de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijk te maken. Hierbij worden naast de ozb ook de rioolheffing en de afvalstoffenheffing betrokken.

Artikel 12 norm

Gemeenten die in ernstige financiële problemen verkeren, kunnen op grond van artikel 12 van de Financiële verhoudingswet een aanvullende uitkering aanvragen. Dit kan als de algemene middelen van de gemeente aanmerkelijk en structureel tekortschieten om in de noodzakelijke behoeften te voorzien, terwijl de eigen inkomsten zich op een redelijk peil bevinden. Dit laatste betekent concreet dat afvalstoffenheffing en rioolheffing kostendekkend moeten zijn en dat het gewogen gemiddelde ozb-tarief ten minste 0,1853 procent van de woz-waarde moet bedragen (peiljaar 2020).

Inflatiecorrectie/tarief

Voor 2021 wordt een inflatiecorrectie toegepast van 2,05% (vorig jaar 1,53%). Bij een gelijkblijvende woz-waarde stijgen de tarieven dus met 2,05% (om zodoende 2,05% meer opbrengst te genereren, als compensatie van extra lasten in verband met de inflatie). Naast deze inflatiecorrectie is als dekking van het begrotingstekort voorgesteld om het ozb-tarief extra te verhogen met 5% (€ 95k).

Een eventuele waardeontwikkeling beïnvloedt het tarief. Bij een waarde-toename zal het tarief evenredig dalen en bij een waardedaling zal het tarief evenredig stijgen. Op basis daarvan zal dit, behoudens inflatiecorrectie en autonome mutaties, de lastendruk en de totaalopbrengst niet beïnvloeden. Een eventuele areaaluitbreiding verhoogt de opbrengsten.

Wet woz

De grondslag voor de ozb is de woz-waarde van de onroerende zaak.

De Waarderingskamer ziet erop toe dat de uitvoering van de Wet woz juist wordt uitgevoerd. De meest actuele waardegegevens als gevolg van de hertaxatie zullen worden verwerkt in de definitieve ozb-tarieven. Deze hebben effect op het tarief, echter niet op de opbrengst.

Belasting op roerende woon- en bedrijfsruimten (221 Gw)

Deze belasting kan geheven worden op roerende woon- en bedrijfsruimten (zoals woonboten).

De gemeente Mook en Middelaar heft deze belasting niet.

Baatbelasting (art. 222 Gw)

Onder de naam "baatbelasting Korendal" wordt bij onroerende zaken in het Korendal, die gebaat zijn bij de van gemeentewege aanlegde riolering in het Korendal, een directe belasting geheven ter verkrijging van een billijke bijdrage in de ten laste van de gemeente gebleven kosten van aanleg van deze riolering. De belasting wordt geheven gedurende de belastingjaren 1994 t/m 2023. De belastingverordening hoeft niet jaarlijks herzien te worden, omdat deze in april 1993 is vastgesteld en nadien niet meer wijzigt. Gebate onroerende zaken blijven gebaat tot en met het einde van de looptijd van de baatbelasting t/m 2023. Momenteel wordt jaarlijks € 17k aan baatbelasting geïnd.

Forensenbelasting (art. 223 Gw)

De forensenbelasting wordt geheven van niet-inwoners die in een (tweede) woning gedurende het belastingjaar meer dan negentig malen nachtverblijf houden of er op meer dan negentig dagen van dat jaar voor zichzelf of voor hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar houden. Als heffingsgrondslag voor deze belasting wordt de woz-waarde gehanteerd zoals die voor het belastingjaar wordt vastgesteld. Op grond van een motie van de raad wordt vanaf 2021 de tariefklasse gewijzigd in een percentage van de woz-waarde.

Land- en watertoeristenbelasting (art. 224 Gw)

Naast de ozb heft onze gemeente als vrij aanwendbare belasting de toeristenbelasting. De baten worden gebruikt voor dekking van kosten op het gebied van recreatie en toerisme. De tarieven voor 2021 worden voornamelijk met 2,05% geïndexeerd, zijnde de inflatiecorrectie.

Op grond van de Programmabegroting 2020 was vanaf 2021 voorzien in extra kapitaallasten en een verhoging van de toeristenbelasting met € 33k. Investeringskosten in 2021 leiden echter pas tot kapitaallasten vanaf 2020. De extra kapitaallasten en de extra verhoging komt voor 2021 dus te vervallen. Inmiddels zijn gesprekken gevoerd met diverse ondernemers om op termijn bijvoorbeeld een convenant af te sluiten.

Bij de herziening van de belastingverordening 2021, die ter besluitvorming wordt aangeboden voor de raadsvergadering van 16 december 2020, wordt de besluitvorming van de begroting en de tariefstelling meegenomen in het voorstel.

Parkeerbelasting (art. 225 Gw)

Er zijn twee soorten parkeerbelastingen. Een belasting voor het daadwerkelijk betaald parkeren op daarvoor aangewezen plaatsen en een belasting voor een vergunning om te parkeren op daarvoor aangewezen plaatsen. Voor het parkeren op een zogenaamde 'gehandicaptenparkeerplaats' is ook een vergunning nodig. Hiervoor wordt echter geen parkeerbelasting geheven maar is leges verschuldigd. De gemeente Mook en Middelaar heft geen parkeerbelasting, maar hanteert 'blauwe zones' voor parkeerregulering waarbij op bepaalde plaatsen een beperkte tijd geparkeerd mag worden.

In het dekkingsvoorstel is wederom het invoeren van parkeerbelasting als mogelijkheid aangegeven. Om voor invoering in aanmerking te komen hanteren wij een opbrengstgrens van € 50k. Met de inkomsten kan (een deel van) het investeringsplan bekostigd worden, met name de kosten voor Masterplan Plasmolen. Het besluit tot invoering van een belasting is voorbehouden aan de raad.

Hondenbelasting (art. 226 Gw)

De gemeente Mook en Middelaar heft hondenbelasting. De opbrengst van de hondenbelasting valt formeel onder de algemene dekkingsmiddelen. Dit betekent dat de hondenbelasting de inkomsten van de gemeente verhoogt. In Mook en Middelaar worden hier echter ook de kosten mee gedekt voor het voorkomen dan wel beperken van overlast door hondenpoep, zoals het aanleggen en onderhouden van hondenuitlaatplaatsen. De opbrengst wordt voor 2021 geïndexeerd met een inflatiepercentage van 2,05%. De hoogte van het uiteindelijke tarief is afhankelijk van enerzijds de geraamde opbrengst en anderzijds het (geraamde) aantal honden. Voor kennelhouders geldt een afzonderlijk tarief.

Reclamebelasting (art. 227 Gw)

De reclamebelasting kent in eerste instantie een regulerend karakter. Door openbare aankondigingen die zichtbaar zijn vanaf de openbare weg te belasten, kan een gemeente het gebruik van reclame reguleren. De opbrengst valt wettelijk onder de algemene dekkingsmiddelen. Met de opbrengst kan echter ook een ondernemersfonds worden gevoed waarbij verbeteringen in bijvoorbeeld een winkelgebied of op een bedrijventerrein worden gefinancierd.

De gemeente Mook en Middelaar heft geen reclamebelasting. In het dekkingsvoorstel is wederom het invoeren van reclamebelasting als mogelijkheid aangegeven. Om voor invoering in aanmerking te komen hanteren wij een opbrengstgrens van € 50k. Het besluit tot invoering van een belasting is voorbehouden aan de raad.

2.1. Beleidsbegroting

Precariobelasting (art. 228 Gw)

Gemeenten heffen precariobelasting als vergoeding voor het gebruik van openbare grond. De precariobelasting wordt specifiek geheven voor het plaatsen van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. De opbrengst valt toe aan de algemene dekkingsmiddelen. Er kan geen precariobelasting geheven worden ter zake van nutsbedrijven op gas-, water- en elektriciteitsleidingen. De gemeente Mook en Middelaar heft geen precariobelasting. In het dekkingsvoorstel is wederom het invoeren van precariobelasting als mogelijkheid aangegeven. Om voor invoering in aanmerking te komen hanteren wij een opbrengstgrens van € 50k. Het besluit tot invoering van een belasting is voorbehouden aan de raad.

Rioolheffing (art. 228a Gw)

Rioolheffing wordt geheven op basis van het door de Raad vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan 2017-2021 (GRP), rekening houdend met de raadsmemo 'Aanpassing tarief rioolheffing' van 7 november 2019 om de egalisatievoorziening de komende jaren niet onnodig op te laten lopen. In het GRP zijn de vervangingsinvesteringen opgenomen van het gemeentelijk rioleringsstelsel en de exploitatiekosten voor de aankomende jaren. Het systeem van rioolheffing is een gesloten systeem, waarbij de kosten en de baten aan elkaar gelijk zijn. De compensabele btw mag op grond van artikel 228a lid 3 Gw worden toegerekend aan de kosten. De definitieve tarieven voor 2021 en de onderliggende onderbouwing daarvan worden ter vaststelling aan u voorgelegd in de raadsvergadering van 16 december 2020.

Uitgangspunten tariefstelling

De opbrengst van de rioolheffing mag maximaal gelijk zijn aan de kosten van de riolering. Onder de kosten valt ook de compensabele btw conform art. 228a, lid 3 Gw.

Bedragen x € 1.000

Berekening kostendekkendheid rioolheffing		€
Kosten taakveld		342
Inkomsten taakveld		-3
Netto kosten taakveld		339
Toe te rekenen kosten		339
Overhead		157
Btw in het kader van het Btw-compensatiefonds		116
Totale kosten		612
Opbrengst heffingen		612
Dekkingspercentage		100%

Afvalstoffenheffing (art. 219 Gw jo. 15.33 Wet Milieubeheer) / Reinigingsrecht bedrijven (art. 229 Gw)

Met ingang van 2021 wordt het afvalbeheer uitgevoerd in samenwerking met Dar N.V. Evenals in voorgaande jaren het geval was, worden de kosten van het afvalbeheer, waaronder de afvalinzameling en afvalverwerking, doorberekend aan de burgers. In Mook en Middelaar betalen de burgers een vast tarief (vastrecht) en een variabel tarief. Het variabele afvalstoffentarief wordt berekend op basis van aangeboden gewicht GFT (groente- fruit- en tuinafval) en restafval. Het vastrecht heeft betrekking op de vaste kosten. Hierbij worden de vaste kosten omgeslagen naar het aantal belastingplichtige percelen

(huishoudens). Het ophalen van huishoudelijk afval bij particulieren is een wettelijke verplichting. Het systeem van afvalstoffenheffing is een gesloten systeem waarbij de kosten en de baten aan elkaar gelijk zijn. De definitieve tarieven voor 2021 en de onderliggende onderbouwing daarvan worden ter vaststelling aan u voorgelegd in de raadsvergadering van 17 december 2020.

De gemeenteraad heeft op 30 januari 2020 besloten om over te willen gaan op het zogenaamde 'omgekeerd inzamelen', waarbij het restafval niet meer aan huis wordt opgehaald, maar door de inwoners zelf wordt weggebracht. Deze nieuwe inzamelmethodiek wordt in 2021 nader uitgewerkt.

Uitgangspunten tariefstelling

De opbrengst van de afvalstoffenheffing en het reinigingsrecht mag maximaal gelijk zijn aan de kosten van afvalinzameling en -verwerking (inclusief milieustraat). Onder de kosten valt ook de compensabele btw conform art. 229b, lid 2, letter b Gw.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Berekening kostendekkendheid reinigingsheffingen	€
Kosten taakveld	586
Inkomsten taakveld	-82
Netto kosten taakveld	504
Toe te rekenen kosten	504
Overhead	168
Btw in het kader van het Btw-compensatiefonds	123
Totale kosten	795
Opbrengst heffingen	795
Dekkingspercentage	100%

Leges (art. 229 Gw)

Leges zijn verschuldigd voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor een te leveren dienst, bijvoorbeeld het verstrekken van een paspoort, rijbewijs of omgevingsvergunning. Je betaalt niet voor de vergunning zelf (want het is ook mogelijk dat iemand geen vergunning krijgt, terwijl er wel werkzaamheden zijn verricht). Leges worden jaarlijks met een inflatiepercentage gecorrigeerd (conform de beleidsuitgangspunten).

Kostendekkendheid

Overeenkomstig het beleid worden de legestarieven 2021 verhoogd met 2,05% wegens inflatiecorrectie. De opbrengst mag maximaal kostendekkend zijn. Wettelijke tarieven zijn hierop een uitzondering. In 2012 is een onderzoek gehouden naar de hoogte van de leges. Naar aanleiding van dit onderzoek zijn voor de jaren 2013 t/m 2016 de tarieven onder titel III ('Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn') extra verhoogd in vier tranches van 10%. In het vierde kwartaal van 2020 dan wel begin 2021 vindt een nieuw onderzoek plaats naar de kostendekkendheid van de gemeentelijke leges. Na afronding van dit onderzoek zal onderstaande tabel vanaf de Programmabegroting 2022 ingevuld worden. Daar waar mogelijk worden de legestarieven al voor 2021 aangepast op basis van de meest recente inzichten qua kostendekkendheid.

Bedragen x € 1.000

2.1. Beleidsbegroting

Berekening kostendekkendheid leges		€
Kosten taakveld		p.m.
Inkomsten taakveld		p.m.
Netto kosten taakveld		p.m.
Toe te rekenen kosten		p.m.
Overhead		p.m.
Btw in het kader van het Btw-compensatiefonds		p.m.
Totale kosten		p.m.
Opbrengst heffingen		p.m.
Dekkingspercentage		100%

Uitgangspunten tariefstelling

De opbrengst van de secretarieleges mag maximaal gelijk zijn aan de kosten van behandeling van de aanvragen. Onder de kosten valt ook de compensabele btw conform art. 229b, lid 2, letter b Gw.

Aanduiding van de lokale belastingdruk

Bij dit onderdeel van de lokale belastingdruk worden de voorlopige tarieven weergegeven, de voorlopige belastingdruk voor 2021 en de belastingdruk van buurgemeenten (over 2020) op basis van een jaarlijks onderzoek door COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden).

Overzicht van tarieven

In onderstaande tabel zijn de voorlopige tarieven weergegeven op basis van een inflatiecorrectie van 2,05% of op basis van het GRP, inclusief de eerder genoemde raadsmemo Aanpassing tarief rioolheffing. Eventuele wijzigingen naar aanleiding van het dekkingsplan zijn hierin nog niet meegenomen.

Voorlopige tarieven 2021		2021	2020
Algemene inflatiecorrectie		2,05%	1,53%
Afvalstoffenheffing 1)	vastrecht per halfjaar	71,50	71,50
	bedrag per kilo restafval	0,28	0,28
	bedrag per kilo GFT	0,09	0,09
Rioolheffing	per perceel	162,00	162,00
OZB: tarief woningen eigenaren 2)		0,1438%	0,1409%
OZB: tarief niet-woningen eigenaren 2)		0,2527%	0,2476%
OZB: tarief niet-woningen gebruikers 2)		0,2021%	0,1980%
Toeristenbelasting	p.p.p.n.	1,07	1,05
Hondenbelasting 3):			

1e hond		56,64	55,56
Extra honden per hond		81,60	79,92
Kenneltarief		395,52	387,60
Forensenbelasting 4):			
tarief van de woz-waarde		0,2658%	
Klasse I (van € 0 tot € 50k)	100%		143,00
Klasse II (van € 50k tot € 150k)	max. 200%		269,00
Klasse III (van € 150k tot € 250k)	max. 400%		539,00
Klasse IV (van € 250k tot € 350k)	max. 600%		811,00
Klasse V (van € 350k tot € 450k)	max. 800%		1.082,00
Klasse VI (vanaf € 450k)	max. 1.000%		1.353,00

- 1) In verband met overgang naar de Dar wordt de gehele kostenstructuur herzien.
Dit kan gevolgen hebben voor de tarieven voor 2021.
- 2) Eventuele extra stijging conform dekkingsplan en mutaties a.g.v. waardeontwikkeling zijn hierin nog niet meegenomen.
- 3) Op basis van hetzelfde aantal honden als vorig jaar.
- 4) Op basis van motie raad omgezet van tariefklasse naar percentage van de woz-waarde.

De definitieve tarieven voor 2021 worden door uw raad vastgesteld middels het vaststellen van de belastingverordeningen, die aangeboden worden voor de raadsvergadering van 17 december 2020. Hierbij worden de laatste ontwikkelingen meegenomen, zoals de besluitvorming omtrent het dekkingsplan en de waardemutatie van de onroerende zaken.

Belastingdruk Mook en Middelaar

Op basis van de voorlopige tarieven 2021 is de voorlopige lastendruk berekend. In onderstaande grafiek staat de lokale lastendruk per huishouding, waarbij als uitgangspunt is genomen:

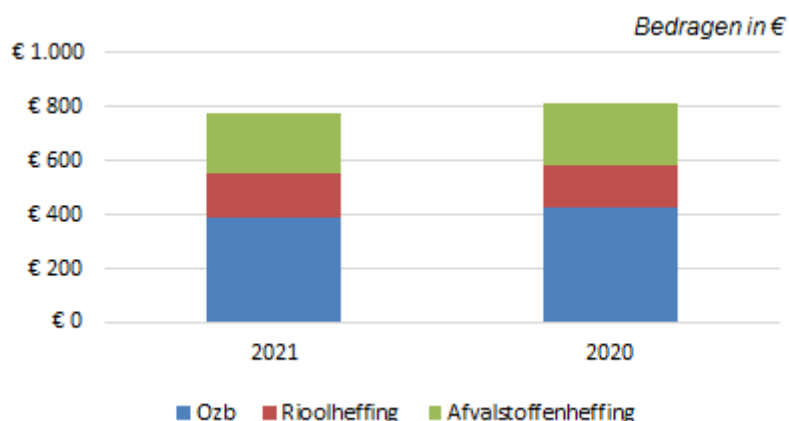
- een gemiddelde van 144 kg GFT en 244 kg restafval per huishouden per jaar.
- Huurders : betalen uitsluitend afvalstoffenheffing;
- Woningeigenaren : betalen afvalstoffenheffing, ozb en rioolheffing.

Bedragen in €

Lastendruk	2021	2020
Huurder:		
Afvalstoffenheffing	224	224
Eigenaar / gebruiker:		
Onroerende-zaakbelasting, rioolheffing en afvalstoffenheffing		
- bij een woningwaarde van € 200k	673	668
- bij een woningwaarde van € 300k	817	809
- bij een woningwaarde van € 500k	1.104	1.091

Belastingdruk bij een woningwaarde van € 300k:

2.1. Beleidsbegroting

C. Belastingdruk andere gemeenten

COELO onderzoekt jaarlijks de woonlasten per huishouden. In onderstaande tabel zijn van enkele buurgemeenten de woonlasten weergegeven. Omdat de woonlasten over het komende jaar 2021 nog niet altijd bekend zijn, worden de woonlasten van het huidige jaar 2020 vermeld.

Bedragen in €

Lastendruk 2020	Mook en Middelaar	Gennep	Heumen	Cuijk	Gemidd. Limburg	Land. gemidd.
Eigenaar-bewoner						
Eenpersoonshuishouden	792	632	780	658	708	672
Meerpersoonshuishouden	839	683	844	667	762	740
Rangnummer *)	307e	74e	311e	54e		
Huurder						
Eenpersoonshuishouden	190	186	132	220	274	290
Meerpersoonshuishouden	238	237	196	228	325	368
Rangnummer *)	53e	51e	19e	42e		

*) 1e is goedkoopste gemeente

Bron: Coelo (www.coelo.nl)

Kwijtscheldingsbeleid

Voor mensen met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid tot een gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de geheven belasting. Kwijtschelding is alleen mogelijk voor afvalstoffenheffing. De gemeente Mook en Middelaar hanteert een 100% kwijtscheldingsnorm. Voor alle andere belastingen kan op grond van de (huidige) belastingverordeningen geen kwijtschelding worden aangevraagd.

2.1.15. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Wettelijk kader

Artikel 11 BBV.

Algemeen

Deze paragraaf geeft inzicht in het vermogen van de gemeente Mook en Middelaar om substantiële niet-begrote kosten te dekken die onverwachts kunnen optreden. Tevens wordt inzicht gegeven in de risico's die per medio september 2020 bekend en van (materieel) belang zijn voor de financiële positie.

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit is de hoeveelheid aan middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken en waarvoor ook geen verzekering of iets dergelijks is afgesloten. Hieronder is in tabelvorm de weerstandscapaciteit vermeld. Vervolgens worden alle afzonderlijke onderdelen toegelicht.

Bedragen x € 1.000

Weerstandscapaciteit	
Exploitatie:	
Onvoorziene uitgaven	5
Totaal weerstandscapaciteit exploitatie	5
Vermogen:	
- Vrij Besteedbare Reserve	n.v.t.
- Algemene reserve	2.000
- Voorzieningen	n.v.t.
- Stille reserves	n.v.t.
Totaal weerstandscapaciteit vermogen	2.000
Totale weerstandscapaciteit	2.005

Onvoorzien

In de begroting is een structureel bedrag opgenomen van € 5k (conform de Financiële verordening Mook en Middelaar 2019) om eventuele incidentele onvoorziene uitgaven op te kunnen vangen.

Vrij Besteedbare Reserve

De Vrij Besteedbare Reserve (VBR) is wettelijk gezien een algemene reserve. Een deel van deze reserve is 'geblokkeerd' voor het opvangen van risico's (zijnde de Algemene reserve). Het restant is vrij besteedbaar (zijnde de VBR). De VBR wordt veelal ingezet voor dekking van incidentele kosten. De VBR wordt niet meegenomen in de telling van de weerstandscapaciteit.

Algemene reserve

Deze reserve is niet vrij besteedbaar maar 'geblokkeerd'. De Algemene reserve wordt enkel en alleen gebruikt voor het opvangen van onvoorziene risico's (voor zover de kosten van een zich voorgedaan

2.1. Beleidsbegroting

risico niet op een andere wijze gedekt kunnen worden). Uitgangspunt is dat, na aanwending van deze reserve, het saldo van € 2 miljoen binnen het tijdsbestek van de meerjarenraming weer op peil gebracht moet worden.

Voorzieningen

Voorzieningen worden onder andere gevormd om aan verplichtingen van derden te kunnen voldoen die van enige omvang zijn en die het gevolg kunnen zijn van gedane investeringen. Zo is er bijvoorbeeld een voorziening voor het groot onderhoud van wegen. Omdat een voorziening altijd onderbouwd moet zijn met een verplichting, worden de voorzieningen niet meegenomen in de telling van de weerstandscapaciteit.

Stille reserves

Er is sprake van een 'stille reserve' als de waarde van bezittingen (vaste activa) in het economisch verkeer hoger is dan de boekwaarde in de financiële administratie. Dit betreft bijvoorbeeld enkele pachtgronden of aandelen. Dergelijke activa kunnen veelal niet op korte termijn te gelde worden gemaakt, bijvoorbeeld als gevolg van overeenkomsten. Daarom worden ook stille reserves niet meegenomen in de berekening van de weerstandscapaciteit.

Inventarisatie van de risico's

Risico's

Tegenover de weerstandscapaciteit staan risico's, die niet (geheel) gedekt zijn en van substantieel belang (kunnen) zijn. Het risico overzicht is voor de Programmabegroting 2021 geüpdatet. Er worden alleen risico's vermeld met een substantiële omvang, risico's zijn per definitie incidenteel, risico's komen niet ten laste van het rekeningresultaat en er zijn geen voorzieningen voor getroffen. Optredende risico's worden gedekt door de Algemene reserve. De waarschijnlijkheid dat een risico zich voordoet wordt onderverdeeld in Zeer laag (10%), Laag (25%), Midden (50%), Hoog (75%) en Zeer hoog (90%). Maatregelen kunnen zijn: Accepteren, Overdragen (bijv. verzekeren), Preventief, Reductie (bedrag of risico verkleinen).

Nr	Categorie	Toelichting risico			Toelichting maatregel	
		Soort maatregel	Kwanti- ficering risico	Risico- inschatting	Kans%	Berekende omvang risico

1	Verbonden partijen	<i>MGR</i> Uitgangspunt is dat de MGR zelf geen weerstandsvermogen opbouwt, maar dat deelnemende gemeenten hiermee rekening houden. Voor de MGR bedraagt ons aandeel voor 2021 € 65k.			<i>MGR</i> Het ingeschatte weerstandsvermogen van de MGR wordt 'doorgeschoven' naar de deelnemende gemeenten.	
		INC	Accepteren	€ 65k	Midden	50%

2	Verbonden partijen	<i>Aandelenkapitaal NV's en BV's</i> Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal in de vennootschappen (art. 2:81 BW).			Periodiek wordt beoordeeld of we blijven deelnemen in het aandelenkapitaal van de diverse vennootschappen.	
		INC	Accepteren	€ 439k	Laag	25%

3	Juridische zaken	<p><i>Proceskosten</i></p> <p>Proceskosten komen incidenteel voor, maar kunnen leiden tot forse bedragen.</p>	<p>Door intern de juiste procedures te doorlopen, wordt de kans op processen verminderd, maar nooit helemaal weggenomen.</p>			
INC	Accepteren	€ 200k	Zeer laag	10%	€ 20k	

4	Archief	<p><i>Archief / Informatiebeheer</i></p> <p>Het te bewaren (papieren) archief is op huurbasis ondergebracht bij het Regionaal Archief Nijmegen.</p> <p>De archief functie krijgt een nieuwe plaats in de digitale samenleving. Centraal staat wat er nodig is om digitale overheidsinformatie beter duurzaam toegankelijk te houden voor de samenleving en de overheden zelf. Ook raken de doelen en ambities van de archiefsector steeds meer verbonden met die van de I- en ICT-ontwikkelingen. We zijn bijvoorbeeld verplicht aan te sluiten op het e-depot (digitaal te bewaren archieven).</p> <p>Het koppelen van systemen en centraal beheren van informatie is de basis om informatie op een juiste manier te kunnen ontsluiten. Voor onze inwoners komt dit bijvoorbeeld tot uiting in de digitale dienstverlening via de website.</p> <p>De toekomst vraagt dat we ons informatielandschap weloverwogen inrichten mede in relatie tot informatiebeveiliging. Deze ontwikkelingen hebben budgettaire consequenties.</p>	<p><i>Archief / Informatiebeheer</i></p> <p>De ontwikkelingen worden blijvend gemonitord en daar waar nodig financieel vertaald.</p>			
INC	Accepteren	€ 150k	Zeer hoog	90%	€ 135k	

5	Onderwijs	<p>Het Kandinsky-college in Molenhoek is een permanente nevenvestiging onder bestuur van de Scholengroep Nijmegen.</p> <p>De gemeente is op grond van de Wet Voortgezet Onderwijs verantwoordelijk voor (vervangende) nieuwbouw, herstel van constructiefouten, herstel van schade. Voor dit laatste is zij verzekerd.</p>	<p>De huisvesting van onderwijsgebouwen behoort tot de gemeentelijke zorgplicht. Er is nieuwe regelgeving op komst die gemeenten daarin een nog bredere verantwoordelijkheid zal geven.</p> <p>Uit kwalitatieve onderzoeken is gebleken dat het Kandinsky-college slecht scoort. Mogelijk is het gewenst om vervangende nieuwbouw te plegen. Daartoe is een haalbaarheidsonderzoek in uitvoering.</p> <p>In het investeringsplan 2020-2023 is een krediet opgenomen en is voorgesteld om daadwerkelijk kapitaallasten op te nemen in de exploitatie. Hiermee kan het toekomstige risico gereduceerd worden. Voor de omvang van het risico zijn wij uitgegaan van het bedrag dat hiervoor is opgenomen in de algemene uitkering. Dit is geen indicatie voor de werkelijke</p>			
----------	------------------	--	--	--	--	--

2.1. Beleidsbegroting

				toekomstige kapitaallasten. Deze kunnen op dit moment nog niet voor 100% worden ingeschat. Na besluitvorming over definitieve nieuwbouw en het bekend zijn van de kapitaallasten, kan dit risico afgebouwd of verwijderd worden.	
INC	Reductie	€ 120k	Midden	50%	€ 60k

6	Dividend	<i>BNG</i> Van de BNG ontvangen wij o.b.v. ons aandelenbezit jaarlijks dividend over het afgelopen jaar. Het beleid van de BNG is om 25% van de nettowinst uit te keren aan de aandeelhouders. De verwachte dividenduitkering à € 157k (conform begrotingsbrief provincie) is structureel opgenomen in de begroting, echter het is een risico of het geraamde bedrag aan inkomsten ook daadwerkelijk wordt ontvangen.	Het te ramen bedrag voor de dividendopbrengst van de BNG wordt bepaald op hetgeen de Provincie in haar jaarlijkse begrotingsbrief vermeldt. Als hiervan wordt afgeweken, moet hiervoor een goede verklaring zijn. Het is altijd mogelijk dat (een deel van) de geraamde dividendbaten niet gerealiseerd worden. Dit risico wordt laag ingeschat en acceptabel bevonden.		
INC	Accepteren	€ 157k	Laag	25%	€ 39,25k

7	Dividend	Wij zijn aandeelhouder van Enexis, dat de infrastructuur van de energievoorziening in bezit heeft. Daarnaast zijn wij aandeelhouder in enkele kleinere vennootschappen die zijn opgericht bij de verkoop van Essent. In de begroting is rekening gehouden met een dividendopbrengst van € 64k.	Het te ramen bedrag voor de dividendopbrengst van Enexis wordt bepaald op hetgeen de Provincie in haar jaarlijkse begrotingsbrief vermeldt. Als hiervan wordt afgeweken, moet hiervoor een goede verklaring zijn. Het is altijd mogelijk dat (een deel van) de geraamde dividendbaten niet gerealiseerd worden. Dit risico wordt laag ingeschat en acceptabel bevonden.		
INC	Accepteren	€ 64k	Laag	25%	€ 16k

8	Haven	Dichtslibben haven mede als gevolg van extreme hoogwaterstanden. Geschatte kosten herstel €125k. De exacte kosten voor het opslaan van het slib worden bepaald door het tijdstip van baggeren en de opslagcapaciteit.	Wij hebben geen invloed op externe factoren, zoals waterstanden, stroomsnelheden en mate van eventueel dichtslibben. Dit risico valt hierdoor onder de categorie 'Accepteren'.		
INC	Accepteren	€ 125k	Midden	50%	€ 62,5k

9	Haven (bouwkundig)	Er is momenteel geen onderhoudsplan voor de bouwkundige staat van de haven. Er zijn ook geen middelen beschikbaar om eventueel onderhoud te plegen aan de bouwkundige staat van de haven. Zie ook de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen. De kosten worden als stelpost geraamd op € 500k. Nadat er een onderhoudsplan is opgesteld en de dotatie aan de voorziening voor groot onderhoud structureel in de begroting is opgenomen, kan dit risico verwijderd worden.	Het op te stellen onderhoudsplan aan de passantenhaven kan worden gekoppeld aan de integrale visie voor de ontwikkeling en inrichting van het gebied Maas-oever(zone), die naar verwachting de komende jaren op het programma zal staan. Hierna kan het risico afgebouwd of verwijderd worden.
----------	---------------------------	--	--

INC	Reductie	€ 500k	Laag	25%	€ 125k
10	Sociale woningbouw	<p>Woningbouwcorporaties sluiten voor het uitvoeren van hun taak veelal leningen af waarbij de gemeente gevraagd wordt om als achtervang te dienen. Hiermede wordt bereikt dat de geldgever met een lagere rentevergoeding genoeg neemt omdat de gemeente als achtervang een zekere debiteur is. Sinds een aantal jaren is het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) in het leven geroepen, dat de functie van de gemeente overneemt en waardoor de woningbouwcorporaties met slechts één instituut te maken hebben en de zekerheid voor de gemeenten groter is. Bestaande leningen blijven tot aan het einde van de looptijd nog gewoon bij de gemeenten als achtervang-instituut. Door het WSW is de veiligheid nu nog beter geborgd.</p>	<p>Per 31 december 2019 staat er voor de sociale woningbouw een bedrag aan leningen uit van ongeveer € 9,6 miljoen (restant schuld) op een hoofdsom van € 15,8 miljoen. Wij kwantificeren het risico op 10% van de omvang van de leningen. Het risico dat er daadwerkelijk een beroep gedaan wordt op de gemeente is minimaal.</p>		
INC	Accepteren	€ 960k	Zeer laag	10%	€ 96k
11	Starterslening	<p>In de raad van april 2010 is de Verordening starterslening vastgesteld. Hierbij is tevens een fonds in het leven geroepen waarop starters op de woningmarkt een beroep kunnen doen voor het aantrekken van een lening. Deze lening wordt verstrekt onder bepaalde voorwaarden en tot een maximum bedrag tegen gunstige condities. Bij het vaststellen van de Jaarstukken 2014 is door de raad besloten om het plafond van de starterslening te verhogen naar € 130k.</p>	<p>De gemeente dient in dit fonds maximaal € 130.000 te storten. De provincie Limburg stort vervolgens maximaal een drievoudig bedrag in het fonds (dus aandeel gemeente 25%, aandeel provincie 75%). De lener dient vervolgens de lening volgens de bepalingen uit de verordening af te lossen aan de kredietverstrekkers. Startersleningen lopen via de SVn.</p>		
INC	Accepteren	€ 130k	Laag	25%	€ 32,5k
12	UPW	<p>De gemeente heeft een zogenaamd getrap eigen risico bij een tekort op de uitvoering van de UPW. De eerste schijf is 7,5% van het rijksbudget ad € 1,4 miljoen. Het eigen risico bedraagt dan 100%. Bij een groter tekort ontvangt de gemeente 50% van het tekort tot 12,5% van het rijksbudget als vangnetuitkering. Boven de 12,5% tekort krijgt de gemeente 100% vergoed. Het totale eigen risico komt hiermee uit op maximaal € 140k. Door corona gerelateerde ontwikkelingen is de verwachting dat over 2020 de gemeente niet uitkomt met het Rijksbudget. Dit is ook de verwachting voor 2021.</p>	<p>Uitgangspunt is 100% kosten t.o.v. de ontvangen bijdragen van het Rijk. Het eigen risico onder de vangnetuitkering wordt geaccepteerd als risico. Jaarlijks wordt de stand van zaken m.b.t. het eigen risico / mogelijke aanvraag voor de vangnetuitkering, voorgelegd aan de raad.</p>		
INC	Accepteren	€ 140k	Midden	50%	€ 70k

2.1. Beleidsbegroting

13	Uitkering gemeentefonds	Als gevolg van herijking van het gemeentefonds treedt waarschijnlijk een nadeel op voor kleinere gemeenten. Op dit moment is het nadeel geraamd op € 50 per inwoner.	We blijven de ontwikkelingen kritisch volgen. Een mogelijkheid is om de uitkeringen gemeentefonds voorzichtig te ramen dan wel te egaliseren tot maximaal € 10,1 miljoen.			
INC	Preventief	€ 400k	Hoog	75%	€ 300k	

Bedragen x € 1.000

Risico	Incidenteel		Structureel	
	Kwantificering	Berekend bedrag	Kwantificering	Berekend bedrag
Zeer laag (10%)	1.160	116	0	0
Laag (25%)	1.290	323	0	0
Midden (50%)	450	225	0	0
Hoog (75%)	400	300	0	0
Zeer hoog (90%)	150	135	0	0
Totaal	3.450	1.099	0	0

Het totaal van het berekende risicobedrag komt daarmee uit op € 1.099k.

Het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's (weerstandsvermogen)

Bepaling en betekenis weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen wordt gedefinieerd als de relatie tussen de weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Het weerstandsvermogen is de mate waarin de gemeente in staat is om mogelijke tegenvallers op te vangen zonder dat dit onmiddellijk invloed heeft op het beleid. Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van de gemeente.

Ratio weerstandsvermogen

De ratio, die uit de hiervoor gehanteerde berekening volgt, kan worden gewaardeerd. Wij hanteren de indeling zoals aangegeven door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement.

Beoordelingstabel weerstandsvermogen			
Categorie	Ratio weerstandsvermogen		Betekenis
0	vanaf	tot	0
A	2	∞	Goed / Uitstekend
B	1,4	2	Ruim voldoende
C	1	1,4	Voldoende
D	0,8	1	Matig
E	0,6	0,8	Onvoldoende
F	- ∞	0,6	Ruim onvoldoende

De gemeente Mook en Middelaar wenst minimaal een ratio te hebben in categorie C – voldoende. Dit betreft een ratio tussen de 1,0 en 1,4. Daarnaast wordt als (structurele) bovengrens een ratio van 3,0 gehanteerd. De argumenten hiervoor zijn:

- Een voldoende weerstandsvermogen voorkomt dat incidentele tegenvallende financiële resultaten leiden tot financiële problemen voor de gemeente;
- Een bovengrens voorkomt het onnodig aanhouden van een (te) grote Algemene reserve. Als de ratio drie achtereenvolgende jaren hoger dan 3 is, zal worden voorgesteld om de Algemene Reserve te verlagen. De periode van drie jaar wordt gehanteerd om een 'jojo-effect' te voorkomen;
- Het voorkomen dat onvoorziene omstandigheden grote afwijkingen veroorzaken in de continuïteit van de uit te voeren taken.

Als risico's zich daadwerkelijk voordoen, ondanks de genomen beheersmaatregelen, dan kan een beroep gedaan worden op de weerstandscapaciteit. Uitgangspunt hierbij is dat eerst wordt onderzocht of de gemeente ook andere mogelijkheden heeft om de gevolgen van risico's op te vangen. Denk bijvoorbeeld aan het aanwenden van eventueel onbenutte budgetten, bezuinigingen of bijstellingen van bestaand beleid.

Voor het inzetten en aanvullen van de weerstandscapaciteit wordt vooralsnog uitgegaan van de volgende uitgangspunten:

- Zodra in enig jaar - door het optreden van risico's - de ratio minder wordt dan voldoende (score 1) en dit niet binnen de scope van de meerjarenraming kan worden aangevuld tot aan minimaal een score van matig (score tussen 0,8 en 1,0), dan worden ook (bestuurlijke) afwegingen gemaakt voor andere mogelijkheden om de gevolgen van risico's of tegenvallers op te vangen.
- Als het weerstandsvermogen lager is dan voldoende (minder dan ratio 1,0) worden (incidentele) meevallers ingezet om het tekort op te vullen, tenzij bestuurlijk is besloten tot andere maatregelen.

Ratio weerstandsvermogen

De ratio voor het weerstandsvermogen bedraagt 1,8 (weerstandscapaciteit € 2.005k gedeeld door risico's € 1.099k. Deze ratio valt in klasse 'B Ruim voldoende'. Op basis van een minimale klasse 'C Voldoende', kan geconcludeerd worden dat de gemeente Mook en Middelaar op dit moment voldoende capaciteit heeft om eventuele risico's op te vangen.

Op basis van het voorgestelde dekkingsplan daalt de Algemene reserve, en hiermee de weerstandscapaciteit met € 300k. De ratio wordt hierdoor verlaagd van 1,8 naar 1,6. Deze ratio valt hierdoor nog steeds in klasse 'B - Ruim voldoende'.

Kengetallen

Verloop van de kengetallen						
Kengetallen:	W2019	B2020	B2021	B2022	B2023	B2024
netto schuldquote	-/-32%	-3%	15%	12%	9%	14%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-/- 32%	-3%	15%	12%	8%	14%
solvabiliteitsratio	42%	40%	35%	34%	34%	33%
structurele exploitatieruimte	0%	0%	-1%	0%	0%	0%
grondexploitatie (n.v.t.)	0%	0%	0%	0%	0%	0%
belastingcapaciteit	114%	113%	110%	110%	110%	110%

1a Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Een negatieve schuldquote betreft feitelijk een overschot. Door de jaarlijkse aflossing van de lening daalt de schuldquote (meer negatief). Het verschil met 2019 betreft met name een lager geraamd

2.1. Beleidsbegroting

liquiditeitsaldo als gevolg van geraamde investeringen. Op basis van het geraamde investeringsplan voor 2020 en 2021 dalen de liquide middelen, waardoor de netto schuldquote stijgt.

1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Dit kengetal is (afgerond) gelijk aan het kengetal voor de netto schuldquote omdat er nauwelijks leningen zijn verstrekt. Er is voor ongeveer € 50k aan startersleningen verstrekt. Deze geringe omvang heeft nauwelijks effect op de omvang van het kengetal.

2. Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft aan in welke mate wij in staat zijn om op de lange termijn aan de financiële verplichtingen te voldoen. Zoals uit de geprognosticeerde balans 2021 valt op te maken, bedraagt het eigen vermogen € 6,7 miljoen en het totaal vermogen € 17,3 miljoen. Dit betekent dat de verhouding eigen vermogen/totaal vermogen 0,39 is. De gangbare norm voor deze solvabiliteitsratio ligt tussen de 0,25 en 0,40. Hoe hoger de ratio hoe solvabeler de organisatie is. Met een ratio van 0,39 voldoet de gemeente Mook en Middelaar ruim aan de gangbare norm.

3. Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de jaarrekening en uitgedrukt in een percentage. De gemeente Mook en Middelaar heeft geen actieve grondexploitatie (aankopen, bouwen woonrijp maken en weer verkopen). Op de balans is geen rubriek 'niet in exploitatie genomen bouwgronden' of 'bouwgronden in exploitatie' (onderhanden werk) opgenomen. Het kengetal bedraagt 0%.

4. Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Een positief percentage is een structureel overschot. De begroting is, rekening houdend met het concept dekkingsplan, in de meerjarenraming structureel in evenwicht.

5. Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit wordt berekend op basis van de woonlasten (ozb, rioolheffing en afvalstoffenheffing) van een belastingplichtige in Mook en Middelaar ten opzichte van het landelijk gemiddelde van het vorige begrotingsjaar. Hierbij wordt wel een inflatiecorrectie toegepast voor de geraamde belastingdruk over 2021, maar niet over het landelijk gemiddelde van het vorige begrotingsjaar. De woonlasten voor Mook en Middelaar zitten op basis van dit kengetal boven het landelijk gemiddelde, waarbij wordt opgemerkt dat de belastingtarieven alleen trendmatig worden verhoogd en het rioolrecht voor de komende jaren volgens het (huidige) GRP licht stijgt. Hierbij is tevens rekening gehouden met een lagere dotatie in de egalisatie-voorziening van €300k. Hierdoor zijn de tarieven vorig jaar fors gedaald. Verder mogen de afvalstoffenheffing en rioolrecht maximaal 100% kostendekkend zijn. In de raadsvergaderingen van 16 december 2020 worden de nieuwe belastingverordeningen voor 2021 ter besluitvorming aan u voorgelegd. Als de tarieven wijzigen als gevolg van het dekkingsplan, zal ook dit kengetal wijzigen. De realisatie wordt vermeld in de Jaarstukken.

Beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie

De diverse kengetallen zijn onderling redelijk consistent en bevestigen het beeld van een gezonde financiële positie. Mook en Middelaar heeft slechts één uitstaande geldlening van € 908k (per 1 januari 2021), die jaarlijks met zo'n € 182k wordt afgelost. Aan de andere kant is er ongeveer € 3 miljoen aanwezig in 's Rijks schatkist (na aftrek van de betaling van alle restant kredieten). Qua exploitatie is er nagenoeg een structureel sluitende (meerjaren)begroting uitgaande van het voorgestelde dekkingsplan.

Op basis van de categoriale indeling zit de gemeente Mook en Middelaar overwegend in categorie A en B (minst risicovol dan wel gemiddeld). Qua belastingcapaciteit zit Mook en Middelaar boven het landelijk gemiddelde (van vorig jaar) en valt hiermee in categorie C. Voor 2021 is meerjarig een structureel sluitende begroting voorzien op basis van het voorgestelde dekkingsplan. Het begrotingsjaar 2021 zelf is niet structureel sluitend.

Kengetal	Waarde M&M	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote zonder correctie	15%	< 90%	90 - 130%	> 130%
Netto schuldquote met correctie)	15%	< 90%	90 - 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	39%	> 50%	20 - 50%	< 20%
Structurele exploitatieruimte	-1%	positief	neutraal	negatief
Grondexploitatie	0%	< 20%	20-35%	> 35%
Belastingcapaciteit	110%	< 95%	95 - 105%	> 105%

2.1.16. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Wettelijk kader

Artikel 12 BBV.

Onderstaande tabel bevat de actuele stand van zaken met betrekking tot de beheerprogramma's.

Beheerplan	Omschrijving / Naam	Periode	Datum vaststelling Raad	Te herzien in	Looptijd
Wegen	Wegenbeheerplan Meerjarenplanning	2020-2024	12 december 2019	2024/2025	4 jaar*)
Kunstwerken (Bruggen)	Meerjaren onderhoudsplan bruggen	2018-2067	15 september 2016	0	50 jaar
Openbare verlichting	beleidsnota openbare verlichting	2016-2020	10 december 2015	2020/2021	5 jaar
Rioleren	Gemeentelijk Rioleringsplan Mook en Middelaar (GRP)	2017-2021	8 december 2016	2021	0
Water	geen onderhoudsplan	-	-	-	-
Groen	Groenbeheerplan	2016-2019	**)	2020	0
Gebouwen	Meerjarig onderhoudsplan (MJOP)	2020-2024	-	2024	4 jaar

*) Naar aanleiding van de financiële situatie van de gemeente willen we er voor kiezen om de periode uit te breiden met een jaar en het onderhoud te verdelen over de jaren 2020-2025.

***) Besluitvorming door College van burgemeester en wethouders.

Wegen

1. Wegen

Doel

De gemeente is verantwoordelijk voor de instandhouding en het veilig gebruik van de verhardingen die zij in beheer heeft.

Beleidskader

Al jaren voert de gemeente structureel en planmatig onderhoud uit aan de verhardingen. Het gemeentelijke Wegenbeheerplan is hierbij richtinggevend. Het plan geeft inzicht in de kwaliteit en onderhoudsbehoefte van de gemeentelijke wegen/verhardingen en de financiële middelen die hiervoor nodig zijn. Het plan wordt voor een bepaalde tijd vastgesteld en er is in 2019 een nieuw plan opgesteld voor de periode 2020 - 2024. Naar aanleiding van de financiële situatie van de gemeente willen we er voor kiezen om de periode uit te breiden met 1 jaar, en het onderhoud te verdelen over de jaren 2020-2025. Dit plan zal eerst aan u worden voorgelegd.

Onderhoudsniveau

Het onderhoudsniveau van de wegen is vastgesteld op het niveau B van de landelijke CROW-systematiek. Dit komt min of meer overeen met het niveau van instandhouding van de verhardingen, voorkomen dat (technische) normen worden overschreden.

Financiële consequenties beleidskader

De meerjarenplanning voor het structureel en planmatig onderhoud bedraagt op basis van het nieuwe Wegenbeheerplan voor de jaren 2020 tot en met 2024 op jaarbasis een bedrag van gemiddeld ongeveer € 202k inclusief een post van € 28k voor klein onderhoud en een toeslag van 6-10% voor de kosten van de voorbereiding, verkeersmaatregelen, administratie en toezicht op de werkzaamheden.

Financiële consequenties in de begroting

Om de onderhoudsvoorziening voor het (groot) wegonderhoud op peil te houden werd er jaarlijks € 200k aan toegevoegd. Middels besluitvorming dekkingsplan Programmabegroting 2020 is de dotatie met € 20k verlaagd tot € 180k. Per 31 december 2019 bedroeg het saldo van de voorziening € 281k (Jaarstukken 2019). Het verloop van de voorziening tot en met 2024 is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Voorziening groot onderhoud wegen					
Jaar	Stand per 1-1	Dotatie	Vrijval	Aanwending	Stand per 31-12
2020	281	180	0	316	145
2021	145	180	0	275	50
2022	50	180	0	193	37
2023	37	180	0	141	76
2024	76	180	0	168	88

Voortgang van het geplande onderhoud

De onderhoudswerkzaamheden worden overeenkomstig de planning van het Wegenbeheerplan uitgevoerd. Werkproces: voorbereiding (onderzoek), aanbesteding en uitvoering. Werkzaamheden worden zo veel mogelijk gecombineerd en afgestemd met gemeentelijke (bouw)ontwikkelingen. Streven naar integraal werken. Zo mogelijk wordt het onderhoud aan de wegen gecombineerd met andere ontwikkelingen en/of onderhoudswerkzaamheden (integraal werken).

Omvang achterstallig onderhoud

Op basis van huidig inzicht is er geen sprake van achterstallig onderhoud.

2. Kunstwerken (Bruggen)

'Kunstwerken (bruggen)' is geen verplicht onderdeel op grond van artikel 12 BBV, maar is volledigheidshalve toegevoegd.

Doel

De gemeente is verantwoordelijk voor de instandhouding en het veilig gebruik van de verkeersbruggen binnen de gemeente. Het betreft twee bruggen, de brug Witteweg te Plasmolen en de brug Cuijksesteeg in Mook.

2.1. Beleidsbegroting

Beleidskader

Op 15 september 2016 heeft u het 'Meerjaren onderhoudsplan bruggen' vastgesteld. Het plan voorziet in het structurele / planmatige onderhoud aan de bruggen. Dit geeft voor de korte termijn (planjaar 2017) en voor de langere termijn een doorkijk voor de komende vijftig jaar (planperiode 2018-2067). Onderhoud op basis van instandhouding van de huidige functionaliteit van de bruggen. Met het plan is dit gewaarborgd.

Onderhoudsniveau

Het onderhoudsniveau van de bruggen is vastgesteld op niveau in stand houden.

Financiële consequenties beleidskader

In 2019 is er (groot)onderhoud uitgevoerd aan de brug Witteweg. De zogenaamde chroom6-problematiek bij het conserveren van het metaal van de bruggen is wel een punt van aandacht. Chroom6 vraagt om een speciale aanpak en is kostenverhogend, waarmee rekening moet worden gehouden. Voor de financiering van de onderhoudswerkzaamheden op de langere termijn (instandhouding) is er een voorziening Groot onderhoud bruggen ingesteld. De jaarlijkse dotatie aan de voorziening bedraagt € 23.200. Door de jaarlijkse dotatie is de voorziening gedurende een looptijd van 50 jaar nergens negatief.

Financiële consequenties in de begroting

Het verloop van de voorziening is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Voorziening groot onderhoud kunstwerken (bruggen)					
Jaar	Stand per 1-1	Dotatie	Vrijval	Aanwending	Stand per 31-12
2020	28	23	0	50	1
2021	1	23	0	0	24
2022	24	23	0	17	31
2023	31	23	0	0	54
2024	54	23	0	0	78

Voortgang van het geplande onderhoud

In 2021 zal het onderhoud aan de brug in de Cuijksesteeg plaatsvinden. Het betreft hier het conserveren van de metalen onderdelen. Hierin bevindt zich Chroom6, waardoor er gekeken moet worden naar een juiste uitvoeringsmethode. Naar aanleiding van deze uitvoeringsmethode zal er onderhoud ingepland worden.

De overige onderhoudswerkzaamheden worden overeenkomstig de planning van het Meerjaren onderhoudsplan bruggen uitgevoerd.

Omvang achterstallig onderhoud

Door invulling te geven aan het Meerjaren onderhoudsplan bruggen kan achterstallig onderhoud worden voorkomen.

3. Openbare verlichting

'Openbare verlichting' is geen verplicht onderdeel op grond van artikel 12 BBV, maar is volledigheidshalve toegevoegd.

Doel

De gemeente is verantwoordelijk voor de instandhouding van de openbare verlichting binnen de gemeente, dit voor de sociale en verkeersveiligheid.

Beleidskader

In 2020 zal er een vervolg gemaakt worden op de huidige "beleidsnota openbare verlichting 2016-2020". De gemeente is verantwoordelijk voor goede openbare verlichting. Met deze beleidsnota zal de vervangingsopgave van lichtmasten en armaturen inzichtelijk gemaakt worden en zijn beleidsdoelstellingen en -uitgangspunten vastgelegd. Een van de voornaamste doelen is het verduurzamen en moderniseren van onze openbare verlichting, door masten en armaturen die ouder zijn dan respectievelijk 50 en 25 jaar te inventariseren, inspecteren en waar nodig te vervangen. Burgers worden in de gelegenheid gesteld tips en aanbevelingen voor de straatverlichting aan te dragen. De vervanging van openbare verlichting wordt per jaar voorbereid, aanbesteed en uitgevoerd. Op grond van de huidige vastgelegde afschrijvingstermijnen zijn in de voorgaande jaren de achterstanden ingehaald, en zullen we in de komende jaren de openbare verlichting op peil blijven houden.

Onderhoudsniveau

Het onderhoudsniveau van de openbare verlichting is vastgesteld op niveau goed.

Financiële consequenties beleidskader

De kosten voor de vervangingsopgave zijn geraamd op € 484k, wat gemiddeld per jaar neerkomt op € 97k. Bij de berekening is uitgegaan van een 1-op-1 vervanging door een moderne LED-installatie, inclusief arbeid, materiaal, kosten voor Enexis en 5% optimalisatie. Bij optimalisatie kan men denken aan het bijplaatsen van een of meerdere masten in een straat om een wenselijk straatbeeld en verlichtingsniveau te realiseren.

Financiële consequenties in de begroting

Vanaf 1 januari 2017 moeten de investeringen in voorzieningen met maatschappelijk nut, dus ook openbare verlichting, worden geactiveerd en worden afgeschreven.

Er wordt geen voorziening gevormd. Over de investeringen wordt afgeschreven ten laste van de exploitatie.

Voortgang van het geplande onderhoud

Jaarlijks worden de geplande vervangingen uitgevoerd. Hierbij wordt er ook gekeken of zaken kunnen worden gecombineerd, zoals bij de herinrichting van de Middelweg naar een fietsstraat en de herinrichting centrum Mook.

Omvang achterstallig onderhoud

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Riolering

Doel

Invulling geven aan de gemeentelijke watertaken, dit op het gebied van afvalwater, regenwater en grondwater. Meer concreet het in stand houden en verbeteren van de gemeentelijke riolering en voorzieningen voor de opvang en verwerking van het regenwater. Dit alles om te komen tot een goed functionerend(e) waterketen en watersysteem en daarmee het terugdringen van de kans op wateroverlast.

2.1. Beleidsbegroting

Beleidskader

De invulling van de gemeentelijke watertaken is vastgelegd in het Gemeentelijk Rioleringsplan Mook en Middelaar (GRP), dat op 8 december 2016 door de gemeenteraad is vastgesteld. De planperiode van het GRP bestrijkt de jaren 2017 tot en met 2021. In de huidige GRP's is de vroegere specifieke zorg voor de riolering omgebogen naar de zorg voor het gemeentelijk waterbeheer. Dus niet specifiek het (stedelijk) afvalwater maar ook het regenwater en grondwater. Een verbreding van de taken. In 2021 zal er een nieuw GRP moeten worden opgesteld. Of dit de vorm en omvang krijgt van het gebruikelijke (traditionele) GRP is nog niet duidelijk, omdat het thema 'water' ook onderdeel kan uitmaken van de toekomstige Omgevingsvisie. Een geactualiseerde kostendekkingsberekening zal zeker worden opgesteld om inzicht te krijgen en aansluiting te houden met de financiering van de gemeentelijke watertaken (de basis voor de rioolheffing).

In het GRP is er aandacht voor het onderhoud en het in stand houden van de (water)voorzieningen, het doen van metingen en onderzoek, het terugdringen van de vuiluitworp naar oppervlaktewater en het terugdringen van de kans op wateroverlast ten gevolge van hevige neerslag. De afgelopen jaren zijn hierin al vorderingen gemaakt, wel baart de toenemende extreme neerslag zorgen. In het huidige GRP is hier dan ook aandacht aan besteed. Dit in de vorm van het nemen van maatregelen bij kwetsbare en terugkerende (bekende) probleemlocaties. Zo ook generieke maatregelen om het watersysteem meer robuust te maken tegen de extreme neerslag. Maatregelen in de vorm van het afkoppelen van verhardingen, waarbij ook nadrukkelijk de inwoners worden betrokken en gestimuleerd. Dit laatste in de vorm van voorlichting en advies en ook met de mogelijkheid van een geldelijke bijdrage (dit in samenwerking met het waterschap Limburg). Ook zijn er binnen de huidige planperiode enkele rioolvervangingsprojecten voorzien.

De mogelijkheid voor samenwerking met andere overheden en partijen is een blijvend aandachtspunt. Dit onder andere om de kosten voor de watertaken te verlagen. Hierbij is het streven om de wettelijke watertaken tegen de laagst mogelijke lasten uit te voeren.

Onderhoudsniveau

Het onderhoudsniveau van de riolering is vastgesteld op niveau instandhouding / functionaliteit.

Financiële consequenties beleidskader

De financiële gevolgen van de uitvoering van het GRP komen via de rioolheffing ten laste van de burgers. Het tarief voor de rioolheffing wordt vastgesteld op basis van de financieringssystematiek van het GRP (kostendekkingsberekening) en geldt per aansluiting op de gemeentelijke riool- of zuiveringsvoorziening. Bij de (jaarlijkse) behandeling van het voorstel voor de belastingtarieven wordt het bedrag van de rioolheffing vastgesteld.

Financiële consequenties in de begroting

De dekking van de kosten voor het reguliere (dagelijks) onderhoud vindt plaats middels het reserveren van budgetten in de exploitatie. Voor het groot onderhoud en investeringen wordt een onderhoudsvoorziening gebruikt. Het saldo van de lasten en baten wordt geëgaliseerd. Naar aanleiding van de raadsmemo 'Aanpassing tarief rioolheffing' van 7 november 2019 is besloten om in afwijking van het GRP de egalisatievoorziening de komende jaren niet onnodig op te laten lopen. Hierdoor kon ook het tarief van de rioolheffing verlaagd worden omdat rioolheffing een sluitend systeem betreft. Het verloop van de voorziening is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Voorziening groot onderhoud riolering (tariefegalisatie)					
Jaar	Stand per 1-1	Dotatie	Vrijval	Aanwending	Stand per 31-12
2020	4.305	0	0	0	4.305

2021	4.305	0	0	0	4.305
2022	4.305	0	0	0	4.305
2023	4.305	0	0	0	4.305
2024	4.305	0	0	0	4.305

Hierdoor dalen eveneens de opbrengsten van de rioolheffing met eenzelfde bedrag omdat rioolheffing een sluitend systeem betreft. De woonlasten dalen hierdoor.

Voortgang van het geplande onderhoud

Het dagelijks onderhoud en de inspanningen en werkzaamheden die voortvloeien uit het GRP worden voorbereid en uitgevoerd. Hierbij is het streven naar synergie en doelmatigheid.

Omvang achterstallig onderhoud

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Water

Passantenhaven

Doel

Mook en Middelaar heeft op het gebied van 'water' enkel de verplichting om de passantenhaven bevaarbaar te houden en het in stand houden van de functionaliteit van de haven, als bouwkundige voorziening.

Beleidskader

Inzicht hebben en houden in de diepgang en de staat van de passantenhaven als 'bouwwerk'.

Onderhoudsniveau

De metingen van de diepgang in de haven wijzen uit dat de haven bevaarbaar is. Met metingen wordt dit gevolgd.

Tot op heden is er geen onderhoudsplan voor de passantenhaven zelf, de waterbouwkundige (constructieve) onderdelen. De haven dateert uit de jaren negentig van de vorige eeuw. Het is raadzaam om inzicht te krijgen in de staat van onderhoud en het benodigd toekomstig budget voor de instandhouding van de voorzieningen. Inzicht in de onderhoudsbehoefte, en het waarborgen daarvan, kan worden gekoppeld aan de wens van de ontwikkeling van het gebied Maaskade. Hierbij streven naar een integrale benadering en uitwerking, zowel ruimtelijk, functioneel als (onderhouds)technisch. Vanuit het oogpunt van onderhoud en beheer is deze inspanning niet vrijblijvend, ook niet in tijd. Als deze visie binnen afzienbare tijd (bijvoorbeeld twee à drie jaar) uitblijft, is het nodig om een onderhoudsplan op te stellen.

Financiële consequenties beleidskader

Indien het uitbaggeren van de passantenhaven noodzakelijk is, worden de kosten daarvan geschat op € 150.000. Deze kosten zijn niet in de begroting opgenomen. Het dichtslibben is onder andere afhankelijk van het gebruik van de haven en zandverplaatsingen bij extreme hoogwaterstanden. De exacte kosten worden mede bepaald door het tijdstip waarop het baggeren noodzakelijk is en door de benodigde opslagcapaciteit voor het slib. Deze post is wel opgenomen in bijlage 8.1 Bijlage Risico-inventarisatie.

Financiële consequenties in de begroting

2.1. Beleidsbegroting

De dekking van de kosten voor het onderhoud vindt plaats door middel van het reserveren van budgetten in de exploitatie. Er is hiervoor op dit moment geen budget en geen voorziening aanwezig.

Voortgang van het geplande onderhoud

Ten aanzien van het bevaarbaar houden van de haven zijn er voor 2019 geen bijzonderheden te melden en worden er geen acties voorzien.

Omvang achterstallig onderhoud

Niet van toepassing.

Groen

Doel

Het onderhouden en beheren van het gemeentelijk groen. Dit betreft plantsoenen, hagen, bomen, en het sportpark in Middelaar.

Beleidskader

Het beheer en onderhoud is vastgelegd in het Groenbeheerplan en is gebaseerd op de kaders van het Groenstructuurplan. De planperiode van het Groenstructuurplan loopt in 2020 af. We kiezen er voor nu geen nieuw Groenstructuurplan op te stellen. De gemeentelijke groenstructuur is onderdeel van de Omgevingsvisie, waarin de ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving voor de langere termijn worden vastgelegd. Het opstellen van de Omgevingsvisie wordt in 2021 opgepakt. Binnen de kaders van die Omgevingsvisie wordt het groenbeleid vastgesteld.

Onderhoudsniveau

Het onderhoudsniveau van het openbaar groen is vastgesteld op niveau sober.

Financiële consequenties beleidskader

In de begroting zijn de kosten voor het reguliere beheer en onderhoud van het openbaar groen opgenomen.

Financiële consequenties in de begroting

Het groenonderhoud vindt geheel plaats door middel van het budgetteren in de exploitatie. Er is hier geen voorziening voor.

Voortgang van het geplande onderhoud

De onderhoudswerkzaamheden worden conform het beheerplan uitgevoerd. Het reguliere onderhoud van het openbaar groen wordt uitgevoerd door INTOS/Buitenwerk. De intentie is om deze samenwerking in 2021 voort te zetten. Voor specifieke onderhoudstaken zoals het onderhoud van de sportvelden, maaien van bermen, onderhoud hondenuitlaatstroken, onderhoud hagen en beheersen eikenprocessierups worden aannemers ingehuurd. Daarnaast voert de eigen dienst diverse onderhoudstaken uit in het groen, zoals het snoeien van bomen en het maaien van grasstroken, gras- en sportvelden.

Omvang achterstallig onderhoud

Eind 2018 is een groenrenovatieplan opgesteld. Hierin is een prioritering gemaakt van plantsoenen die de komende 4 jaar gerenoveerd moeten worden. Daartoe is over een periode van 2020 t/m 2023 jaarlijks een bedrag van € 50.000 gereserveerd. In 2020 zijn de renovatie van een plantsoen aan de Hertogstraat en een aantal plantsoenvakken aan de Singel opgepakt en uitgevoerd. De verdere uitvoering voor 2021

t/m 2023 is onzeker geworden gezien de ontstane tekorten in de begroting. Pas als er incidenteel geld beschikbaar is kan de uitvoering opgepakt worden.

Gebouwen

Doel

Het college hanteert het Meerjarig onderhoudsplan (MJOP) 2020 voor onderstaande gebouwen:

- Het gemeentehuis
- De brandweerkazerne/gemeentewerf, de zoutloods en het kca-depot (milieustraat)
- Sportaccommodatie De Heikant (Astrantia)
- Sportaccommodatie De Maasvallei (Eendracht '30)

Beleidskader

Voor de gemeentelijke gebouwen hanteren we het MJOP 2020 als leidraad en toetsingskader. Conform het begeleidend raadsvoorstel inzake het MJOP 2020 worden de geprognosticeerde budgetten voor dagelijks en planmatig onderhoud voor de jaren 2020-2023 met 25% gekort. Dat is een verantwoorde maatregel, gelet op de stand van de voorzieningen, de actuele onderhoudstoestand in relatie tot de beperkte intensiteit van het gebruik van de gebouwen, en onze ervaringen in de dagelijkse en nabije aansturing van het gebouwenbeheer. Over vier jaar evalueren we deze keuze op basis van de inventarisatie behorend bij het MJOP 2024.

Onderhoudsniveau

Het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen houdt in:

- dat de objecten er verzorgd en voldoende representatief uitzien;
- dat de waarde van de objecten in stand blijft;
- dat de beleving van de gebruikers van de gebouwen/objecten goed is;
- dat de technische voorzieningen in de gebouwen naar behoren functioneren en voorzien in een continue bedrijfsvoering;
- dat op een planmatige manier verduurzaming plaatsvindt.

Gemeentehuis

De raad heeft in 2017 kredieten beschikbaar gesteld voor aanpassing van de raadzaal en De Lier. Tevens heeft de raad bij de begroting 2020 een krediet van € 2 miljoen in het investeringsplan 2020-2023 opgenomen voor het verduurzamen van het gemeentehuis. In afwachting van het onderzoek huisvesting Kandinsky en vanuit de wens om een sluitende begroting 2021 aan te bieden zijn de begrotingscijfers gebaseerd op de verwachting dat de daadwerkelijke investering in 2024 plaatsvindt. Mochten zich de komende jaren urgente uitgaven aandienen, dan voorziet het MJOP 2020 daar in voldoende mate in. We krijgen hierdoor ook de gelegenheid om de tijdens de coronacrisis opgedane ervaringen te verwerken in een duurzame visie op de gewenste kantoor-, ontmoetings- en vergaderruimten.

2.1. Beleidsbegroting

Brandweerkazerne

De Veiligheidsregio Limburg Noord maakt sinds eind 2019 weer als huurder gebruik van de brandweerkazerne in Mook.

Financiële consequenties beleidskader

De gemeentelijke gebouwen worden conform het MJOP 2020 onderhouden. Het is mogelijk dat er enige fasering in het onderhoud optreedt als gevolg van de 25%-korting op de onderhoudsbudgetten in de exploitatie, maar er mag nooit sprake zijn van achterstallig onderhoud. Aanvullende dekking vindt plaats vanuit de voorziening gebouwenbeheer, die is ontstaan uit samenvoeging van de saldi van de reserve onderhoud gemeentehuis en de diverse voorzieningen voor gebouwenbeheer.

Financiële consequenties in de begroting

Voor klein onderhoud is een budget in de exploitatie opgenomen van € 44k voor alle gebouwen. Voor groot onderhoud wordt jaarlijks € 76k gestort in de voorziening gebouwenbeheer.

Met ingang van 2021 wordt de bestemmingsreserve voor het groot onderhoud gemeentehuis, weer omgezet in een onderhoudsvoorziening. Besluitvorming omtrent het beheerplan vindt plaats bij de Programmabegroting 2021. Na besluitvorming worden de dotaties en het verloop van de voorziening aangepast (middels een eerste begrotingswijziging).

Bedragen x € 1.000

Bestemmingsreserve groot onderhoud gemeentehuis					
Jaar	Stand per 1-1	Dotatie	Vrijval	Aanwending	Stand per 31-12
2020	394	62	0	104	352
2021	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0
2023	0	0	0	0	0
2024	0	0	0	0	0

Bedragen x € 1.000

Voorziening groot onderhoud gebouwen					
Jaar	Stand per 1-1	Dotatie	Vrijval	Aanwending	Stand per 31-12
2020	652	52	0	67	637
2021	988	113	0	133	968
2022	968	113	0	72	1.010
2023	1.010	113	0	208	915
2024	915	113	0	118	910

Per 1 januari 2021 wordt de bestemmingsreserve groot onderhoud omgezet in een voorziening.

Voortgang van het geplande onderhoud

In 2021 vindt het onderhoud plaats volgens het meeste recente beheerplan.

Omvang opgeschort onderhoud

Het ligt in de rede de vervanging van de ventilatie van de raadzaal te combineren met de aanleg van een intelligent luchtbehandelingssysteem, een en ander is afhankelijk van keuzes inzake het toekomstig gebruik van het gemeentehuis. Tevens zal dan aandacht uitgaan naar duurzaamheidsmaatregelen,

zoals isolatie en led-verlichting en een actualisatie van de aankleding en esthetiek binnen het gemeentehuis.

2.1.17. Paragraaf Financiering

Wettelijk kader

Artikel 13 BBV.

Beleidsvoornemens t.a.v. het risicobeheer van de financieringsportefeuille

Mook en Middelaar hanteert de volgende beleidsvoornemens:

- Daar waar mogelijk worden eerst eigen financieringsmiddelen ingezet, voordat er geleend gaat worden;
- Mook en Middelaar maakt geen gebruik van derivaten;
- Mook en Middelaar zet tijdelijk overtollige liquide middelen weg bij 's Rijks Schatkist;
- Indien mogelijk worden aangetrokken geldleningen vervroegd afgelost;
- De wettelijke kasgeldlimiet en renterisiconorm worden niet overschreden.

Rentelasten

Lening

De Gemeente Mook en Middelaar heeft momenteel één langlopende lening. Dit betreft een lening met een looptijd tot en met 2025 en een vast rentepercentage van 5,58%. Voor 2021 betreffen de rentelasten € 42k. Op deze lening wordt lineair afgelost (€ 182k per jaar). Er zijn geen kortlopende schulden.

Bedragen x
€ 1.000

Langlopende lening (per 31-12)	2021	2022	2023	2024
Lening BNG	726	545	363	182

Renterisiconorm

De renterisiconorm geeft een norm voor het renterisico op de vaste schuld en heeft als doel het renterisico bij (her)financiering te beheersen. Vanaf 1 januari 2009 houdt deze norm in dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal.

Bedragen x € 1.000

Renterisiconorm	2021	2022	2023	2024
1 Renteherzieningen op leningen o/g	0	0	0	0
2 Betaalde aflossingen	182	182	182	182
3 Renterisico (1+2)	182	182	182	182
	0	0	0	0
4 Renterisiconorm	3.509	3.495	3.495	3.490
5a Ruimte onder renterisiconorm (4>3)	3.328	3.314	3.313	3.308
5b Overschrijding renterisiconorm (4<3)	-	-	-	-
Berekening				
4a Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
4b Begrotingstotaal	17.547	17.475	17.475	17.450
4 Renterisiconorm	3.509	3.495	3.495	3.490

De renterisiconorm bedraagt voor 2021 € 3,5 miljoen. Voor dit bedrag mogen aflossingen en renteherzieningen plaatsvinden.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft een maximumbedrag aan dat de betreffende gemeente aan korte financiering mag aantrekken. De omvang bedraagt een in de 'Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden' vastgelegd percentage van het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het jaar. Sinds 2005 is dit percentage vastgesteld op 8,5% en is tot nu toe ongewijzigd.

Bedragen x € 1.000

Kasgeldlimiet		2021	2022	2023	2024
	Omvang primitieve begroting per 1 januari (= grondslag)	17.547	17.475	17.475	17.450
1.	Toegestane kasgeldlimiet				
-	In procenten van de grondslag	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
-	In bedrag van de grondslag	1.491	1.485	1.485	1.483
2.	Omvang vlottende korte schuld				
-	Opgenomen gelden < 1 jaar	0	0	0	0
-	Schuld in rekening-courant	0	0	0	0
-	Gestorte gelden van derden < 1 jaar	0	0	0	0
-	Overige geldleningen, niet zijnde vaste schuld	0	0	0	0
	Totale omvang van de vlottende schuld	0	0	0	0
3.	Vlottende middelen				
-	Contante gelden in kas	0	0	0	0
-	Tegoeden in rekening-courant	552	916	1.276	277
-	Overige uitstaande gelden < 1 jaar	0	0	0	0
	Totale omvang van de vlottende middelen	552	916	1.276	277
4.	Toets kasgeldlimiet				
-	Totaal netto vlottende schuld (2) -/- (3)	-552	-916	-1.276	-277
-	Toegestane kasgeldlimiet (1)	1.491	1.485	1.485	1.483
	Ruimte (+)/Overschrijving (-) = (1) -/- (4)	2.043	2.401	2.761	1.760

Mook en Middelaar is op dit moment overliquide en heeft ong. € 5 miljoen uitstaan bij 's Rijks Schatkist. De verwachting is dan ook dat de gemeente in 2021 geen kort geld hoeft aan te trekken. Afhankelijk van de doorlooptijd van het meerjarig investeringsprogramma moet wellicht op termijn geleend worden. De kasgeldlimiet bedraagt voor 2021 € 2,0 miljoen. Voor dit bedrag mogen we kortlopend (dag)geld aantrekken.

Renteresultaat

Het renteresultaat is het saldo van de netto rentekosten en de rente die wordt doorberekend aan de producten.

2.1. Beleidsbegroting

bedragen x € 1.000

a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	52
b.	De externe rentebaten over de korte en lange financiering	-45
	Saldo rentelasten en rentebaten	7
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-0
	moet worden doorberekend	0
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-0
c3.	De rentebaar van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	7
d1.	Rente over eigen vermogen	0
d2.	Rente over voorzieningen	0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	7
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	0
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury	7

Financieringsbehoefte

Hieronder vindt u de liquiditeitenplanning op hoofdlijnen. Deze planning is gebaseerd op de inkomsten en uitgaven van de exploitatie, de geraamde investeringen voor 2021, het eventueel aantrekken of aflossen van leningen en de aanwending van voorzieningen. Het geraamde beginsaldo is gebaseerd op het uitgangspunt dat de doorgeschoven investeringen vanuit de vorige jaarstukken (2019) en vanuit de begroting 2020 nog niet allemaal voor 100% uitgegeven worden in 2020. In de jaarstukken wordt jaarlijks op basis van de realisatie een meer gedetailleerd kasstroomoverzicht vermeld.

Bedragen x €1.000

Inkomsten en uitgaven	2021	2022	2023	2024
Beginsaldo liquiditeiten	4.687	552	916	1.276
Bij:	0	0	0	0
Inkomsten volgens exploitatie	16.337	16.370	16.349	16.347
Mutatie werkkapitaal	579	530	604	1.166
<i>Subtotaal bij</i>	<i>16.916</i>	<i>16.900</i>	<i>16.953</i>	<i>17.513</i>
Af:	0	0	0	0
Uitgaven volgens exploitatie	16.207	15.979	16.056	16.003
Uitgaven voor investeringen	4.130	0	0	2.000
Mutatie leningen	182	181	182	182
Aanwending voorziening	532	375	356	327
Mutatie werkkapitaal	0	0	0	0
<i>Subtotaal af</i>	<i>21.051</i>	<i>16.535</i>	<i>16.594</i>	<i>18.512</i>
Totaal	552	916	1.276	277

Omdat Mook en Middelaar tijdelijk overliquide is (weggezet in 's Rijks Schatkist), is op dit moment geen behoefte aan een aanvullende financiering. De rente bij 's Rijks Schatkist bedraagt 0%. Wettelijk is bepaald dat de rente niet negatief kan zijn. Afhankelijk van de doorlooptijd van het investeringsschema moet op termijn wellicht geleend worden om investeringen te financieren. Voor 2021 wordt dit niet verwacht.

2.1.18. Paragraaf Bedrijfsvoering

Wettelijk kader

Artikel 14 BBV.

Algemeen

De paragraaf Bedrijfsvoering geeft ten minste inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering.

Personeel en organisatiebeleid

Doorontwikkeling organisatie

In 2018 is de notitie 'Doorontwikkeling 2018' vastgesteld. Doorontwikkeling van de organisatie is een continu proces en dit vraagt voortdurende alertheid op ontwikkelingen en aandacht hoe hier op in te spelen, doelen en visies bij te stellen. Enerzijds verlangt dit acties voor de korte termijn, anderzijds is het ook van belang om een visie te ontwikkelen voor de langere termijn.

Nieuwe ontwikkelingen op het gebied van samenwerkingsverbanden, duurzaamheid, zaakgericht werken, digitalisering, burgerparticipatie, wijkgerichte aanpak, dienstverleningsconcept en het denken en handelen 'van buiten naar binnen' zijn van invloed op onze organisatie. Maar ook externe factoren als de continuering van de decentralisaties, onder andere op Sociaal Domein, en de invoering van de Omgevingswet en risico's van ondermijning vragen voortdurende aandacht en aanpassing.

In 2019 en 2020 is door middel van een jaarlijks opleidingsplan een start gemaakt met het ontwikkelen van taakvolwassenheid, zelfstandigheid, zelfverzekerdheid en verantwoordelijkheid. In 2021 zal de investering in kwaliteit (mens en middelen) verder worden doorgezet.

HR-strategie

Aan de notitie Doorontwikkeling 2018 is de notitie HR-Strategie 2018 gekoppeld. In 2019 en 2020 is geïnvesteerd in HR om de visie werkelijkheid te laten worden en ook dit zal een vervolg krijgen in 2021.

Een medewerker is verantwoordelijk voor eigen prestaties, loopbaan, vitaliteit en ontwikkeling. De organisatie moet wel helpen bij het dragen van die verantwoordelijkheid. Hier is voor nodig dat duidelijk is wat verwacht wordt van de medewerkers. Daarnaast is vertrouwen een uitgangspunt. Er moeten mogelijkheden geboden worden om het beste uit het talent van een medewerker te halen en medewerkers moeten geholpen worden om keuzes te maken in hun loopbaan waardoor zij zich op de juiste plek in de organisatie bevinden. Uitgegaan wordt van een informele en open cultuur waarbij elkaar aanspreken van belang is om elkaar sterker te maken.

Verder is het van belang om de kwaliteit van het personeel op de lange termijn te borgen en te verbeteren. In het kader van strategische personeelsplanning is in 2019 een inventarisatie van bezetting naar niveau en competenties gemaakt om het personeel in beeld te brengen. Daarbij is de benodigde inzet afgezet tegen de huidige inzet. Uit de discrepantie die hierbij in beeld gebracht, blijkt welke veranderopgave nodig is voor de personele inzet de komende jaren om de organisatiestrategie uit te voeren.

Daarnaast wordt ingespeeld op huidige vacatures en vacatures die gaan ontstaan (onder andere door pensionering van medewerkers). Met betrekking tot duurzame inzetbaarheid moet getracht worden zittende medewerkers door opleiding en mobiliteit tijdig door te laten ontwikkelen naar andere functies/taken.

Om kwaliteit en ook kennis te kunnen borgen, is het belangrijk om inhoudelijk goede medewerkers aan de organisatie te binden (door binding ontstaat een bepaalde betrokkenheid) en verder op onderdelen te gaan werven in plaats van in te huren om zo kwalitatief goed personeel en jong talent aan onze organisatie te binden.

Na deze eerste stappen zal na het doorlopen van 'Zero Based Budgeting', en afhankelijk van de uitkomsten hiervan, een verdere doorontwikkeling plaatsvinden. Als duidelijk is welke taken/diensten geleverd gaan worden, kan toegewerkt worden naar een toekomstig formatie-personeelsplan waarbij de formatie aansluit op de taken.

Arbeidsomstandigheden

In 2020 is gestart met actualisatie van het agressieprotocol, dit wordt in 2021 verder uitgewerkt.

Huisvesting

Actualisatie MJOP

Bij de begroting ligt nu een nieuw meerjarig onderhoudsplan gebouwen (MJOP) voor. De bijgevoegde rapportages geven aan hoeveel budget er in de komende jaren beschikbaar moet zijn om de onderhoudstoestand doelmatig te houden volgens de conditiemeting NEN 2767.

We zien kans om op dat budget 25% te besparen, en wel om de volgende redenen:

- Een opdracht wordt pas gegeven zodra er voldoende werkzaamheden zijn die gebundeld door één partij kunnen worden uitgevoerd. Dat is efficiënt, en leidt ook tot langere cycli.
- Op het in het MJOP geplande moment van uitvoering maken we altijd nog de afweging of het onderhoud daadwerkelijk nodig is en of doorschuiven mogelijk is. Dit leidt ook tot langere cycli;
- Er is in alle gebouwen relatief veel aandacht en toezicht;
- Het gebruik van de gebouwen is niet bijzonder intensief;
- Het kort-cyclisch (contracten- en dagelijks-) onderhoud blijkt in de praktijk minder te kosten dan wat de MJOP-staten aangeven.
- Er is deels een overlap met de kredieten voor de raadzaal en voor De Lier. Denk aan installatiewerk, afwerking en bekleding. Vandaar het voorstel om deze kredieten in het kader van het MJOP in te zetten.
- De voorzieningen en reserve gebouwenbeheer hebben per 1 januari 2020 een saldo van meer dan € 1 miljoen.

Verduurzaming gemeentehuis

De raad heeft zich uitgesproken voor het verduurzamen van het gemeentehuis. Daarvoor is bij de begroting 2020 een bedrag van € 2 miljoen beschikbaar gekomen in het investeringsplan. De vraag is op dit moment hoe en wanneer. Met betrekking tot verduurzaming is het essentieel om een visie te hebben op de toekomstige functie van het gemeentehuis. Het gaat bijvoorbeeld om de vraag hoe participatie, verdergaande digitalisering en nieuwe manieren van werken zich verhouden tot de behoefte aan kwaliteit en kwantiteit aan werkruimte in een gemeentehuis.

Momenteel vindt nog onderzoek plaats naar eventuele nieuwbouw van een gemeentehuis op een andere locatie. Gelet op het voorgaande en gegeven de noodzaak om tot een sluitende begroting 2021 te komen is in het dekkingsplan voorgesteld om de investering in verduurzaming van het gemeentehuis door te schuiven naar 2024.

Informatisering / automatisering

Digitalisering / informatievoorziening

Digitalisering speelt een cruciale rol in de wijze waarop we in de nabije toekomst inspelen op de behoeften van onze inwoners en de wijze waarop we de dienstverlening aan onze inwoners vormgeven. Bijna alles hangt met digitalisering samen: processen kunnen efficiënter en effectiever verlopen en informatie kan sneller beschikbaar komen en gemakkelijker toegankelijk worden gemaakt. Daarnaast

2.1. Beleidsbegroting

heeft het indirect effect op de werkdruk, het maakt ons als organisatie veel flexibeler vanwege de toegankelijkheid van informatie.

Digitalisering vraagt dat we intern stappen zetten en dat medewerkers hun werk anders organiseren. Feit is dat de ontwikkelingen om ons heen snel gaan en dat het van het grootste belang is dat we hierin een inhaalslag plegen. Deze inhaalslag is inmiddels gestart en loopt door tot in 2021.

Omgevingsloket

Het digitaal stelsel Omgevingswet vervangt bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2022 de bestaande toepassingen: er komt één centrale ingang, het nieuwe Omgevingsloket. In het nieuwe Omgevingsloket kunnen burgers en ondernemers via een kaart de regels inzien die op een bepaalde locatie gelden. Dit zijn regels die de gemeente, waterschap, provincie en Rijk stellen op die locatie. Ook kunnen burgers en bedrijven via een vragenboom uitzoeken of ze een vergunning of melding moeten doen voor hun plannen. Daarna kunnen ze direct een aanvraag of melding opstellen en indienen. Het Omgevingsloket levert de aanvraag automatisch af bij de juiste overheid.

Het Omgevingsloket voorziet in een moderne informatievoorziening en dienstverlening. Onze informatiesystemen moeten op orde zijn om deze aan te laten sluiten bij die van andere overheden en partijen. Het vraagt veel van de digitale vaardigheden van onze medewerkers. De implementatie wordt in 2021 ingezet.

Maar het vraagt ook een bepaalde houding: integraal werken, openstaan voor (nieuwe) ideeën en een participatieve aanpak. Zowel digitaal als in persoonlijk contact moet het gaan kloppen.

Budgetten

Overzicht budgetten raad

Naast de diverse bedrijfsvoeringsaspecten zijn er ook specifiek budgetten voor de raad. Ofschoon deze formeel geen onderdeel uitmaken van de bedrijfsvoering, worden deze hieronder volledigheidshalve wel vermeld.

		<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Wie	Toelichting	2020	2021	2022	2023	2024
Raad	salarissen, vergoedingen, werkbudget enz.	250	216	226	216	220
Raadscommissies	vergoedingen	6	6	6	6	6
Griffie	salarissen, incl. ondersteuning griffie	149	140	140	140	140
Controlekosten	kosten accountant	60	60	60	60	60

2.1.19. Paragraaf Verbonden partijen

Wettelijk kader

Artikel 15 BBV.

In deze Programmabegroting zijn de volgende verbonden partijen aanwezig (onderverdeeld in Gemeenschappelijk regelingen, Vennootschappen en coöperaties, Stichtingen en Verenigingen en Overige verbonden partijen):

Gemeenschappelijke regelingen

Gemeenschappelijke regelingen

Bedragen x € 1.000	0	0	0	0
Naam	Relatie met programma	Begroting 2021 aanwezig	Belang	Bijdrage 2021
Modulaire GR Regio Rijk van Nijmegen	Samenleven en Zorgen	ja (geen balans)	3,00% (6/200e deel)	556
GO Regio Arnhem Nijmegen	Verplaatsen, Werken, Gezond leven, Wonen	ja (geen balans)	5,56% (1/18e deel)	15
GR Euregio Rijn-Waal (Kleve)	Werken, Samenleven en Zorgen, Gezond leven, Wonen	nee	1,20%	3
GR Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen (MARN)	Gezond leven	ja	4,76% (1/21e deel)	0
GR Veiligheidsregio Limburg-Noord	Beschermen	ja	6,67% (1/15e deel)	533
BVO Intergemeentelijke Werkvoorziening Gennep, Mook en Middelaar	Samenleven en zorgen	ja (geen balans)	11,00% (11/100e deel)	106
BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen	Leren, Samenleven en zorgen	ja (geen balans)	5,26% (1/19e deel)	231

Vennootschappen en coöperaties

Vennootschappen en coöperaties

Bedragen x € 1.000	0	0	0	0
Naam	Relatie met programma	Begroting 2021 aanwezig	Belang	Bijdrage 2021
NV BNG-bank	n.v.t. (algemene dekkingsmiddelen)	nee	p.m.	
NV Waterleiding Maatschappij Limburg (WML)	Gezond leven	nee	0,60%	
Enexis Holding N.V.	Gezond leven	nee	0,09%	
Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.	Afgeleide van Enexis	nee	0,09%	
CSV Amsterdam B.V.	Afgeleide van Enexis	nee	0,000857	
Inkoopcentrum Zuid	n.v.t. (inkoop algemeen)	nee	0,00%	8

2.1. Beleidsbegroting

Vennootschappen en coöperaties

Stichtingen en verenigingen

Bedragen x € 1.000

Bedragen x € 1.000	0	0	0	0
Naam	Relatie met programma	Begroting 2021 aanwezig	Belang	Bijdrage 2021

Overige verbonden partijen

Geen.

Algemeen

Deze paragraaf gaat in op de partijen waarmee de gemeente een bestuurlijke relatie onderhoudt en waarin zij een financieel belang heeft. Onder bestuurlijke relatie wordt verstaan een zetel in het bestuur van een participatie en/of het hebben van stemrecht. Van financieel belang is sprake wanneer de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld en die kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of wanneer financiële problemen bij de verbonden partijen kunnen worden verhaald op de gemeente. Er zijn vier soorten verbonden partijen, namelijk gemeenschappelijke regelingen, vennootschappen en coöperaties, stichtingen en verenigingen en overige verbonden partijen.

Gemeenschappelijke regelingen

Van een gemeenschappelijke regeling is sprake wanneer (de besturen van) twee of meer gemeenten samen een regeling treffen ter behartiging van één of meer belangen van die gemeenten. Hieronder worden de belangrijkste gemeenschappelijke regelingen beschreven waarin de gemeente Mook en Middelaar participeert. Voor wat betreft de vermelde geprognosticeerde omvang van het eigen en het vreemd vermogen en het resultaat wordt aansluiting gezocht bij de gegevens van de begrotingen 2021.

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Regio Rijk van Nijmegen te Nijmegen	
<i>Doel/openbaar belang</i>	De MGR is een samenwerkingsverband, ingesteld om de belangen van de deelnemende gemeenten te behartigen door afstemming en samenwerking binnen de regio Nijmegen. De eerste module van de MGR is gevormd door het Regionale Werkbedrijf. Per 1 januari 2016 is de module ICT toegevoegd aan de MGR onder de naam ICT-Rijk van Nijmegen (iRvN).
<i>Betrokkenen</i>	Beuningen, Berg en Dal, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen.
<i>Financieel belang</i>	Het uitgangspunt is dat deelnemende gemeenten het gehele participatiebudget overdragen aan het Werkbedrijf. Voor bestuursondersteuning dienen de deelnemende gemeenten een bijdrage te voldoen. Voor de gemeente Mook en Middelaar is dit € 5k in 2021. Voor de module Werkbedrijf exclusief SW dient de gemeente voor 2021 € 235k te voldoen. Dit bestaat uit het participatiebudget ad € 114k, een bijdrage voor loonkostensubsidies van € 40k en een bijdrage voor arbeidsmatige dagbesteding van € 81k. Afrekening van de twee laatstgenoemde onderdelen vindt plaats op basis van realisatie. Voor de module ICT is de deelnamebijdrage van de gemeente voor 2021 begroot op € 297k blijkens de begroting van de MGR.
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het algemeen bestuur van de MGR wordt gevormd door leden van de raad of het college van B&W van de deelnemende gemeenten. Mook en Middelaar heeft 6 van de 200 stemmen. Burgemeester Gradisen en wethouder Peters zitten in het algemeen bestuur.
<i>Ontwikkelingen</i>	De eerste module van de MGR, het Regionale Werkbedrijf, is sinds 1 januari 2015 operationeel. Het Werkbedrijf heeft in 2016 verder vorm gekregen en vanaf 2017 fungeert het

	<p>zoals bij de oprichting is beoogd. In 2016 is het SW-bedrijf Breed geïntegreerd in het Werkbedrijf. Omdat Mook en Middelaar de uitvoering van de voormalige Wet sociale werkvoorziening (WSW) – zoals deze gold voor 1 januari 2015 – niet heeft geïntegreerd in de MGR (voorheen BREED) maar in een andere gemeenschappelijke regeling (IWGM), is bedongen dat wij niet aansprakelijk zijn voor evt. tekorten bij het onderdeel WSW-oud.</p> <p>Per 1 januari 2016 is de tweede module van de MGR inzake ICT-samenwerking in werking getreden. Binnen de ICT-module is een splitsing gemaakt ten aanzien van de doorbelasting van het Werkbedrijf in- en exclusief SW zodat Mook en Middelaar niet doorbelast zal worden voor het SW-deel binnen de ICT-module.</p> <p>Bij de oprichting heeft de MGR de taak gekregen om niet alleen een uitvoeringsorganisatie te zijn, maar ook een platform voor regionale afstemming en overleg. Dit betekent onder meer dat gesprekken over strategische thema's worden gefaciliteerd tussen bestuurders en dat raadsbijeenkomsten worden georganiseerd. Dit zal in 2021 verder worden verkend.</p> <p>Corona Werkbedrijf</p> <p>Als gevolg van de coronacrisis verwacht men in 2020 in totaal € 1,6 miljoen minder uit te geven. Op het onderdeel WERK verwacht men minder uit te geven aan wettelijke loonkostensubsidies, Op Weg Naar Werk, instrumenten en personele lasten. Een aantal concrete plannen (met name enkele samenwerkingsallianties die we nu in voorbereiding hebben), betekenen waarschijnlijk een extra beroep op de middelen in 2020 met doorloop in 2021.</p> <p>iRvN</p> <p>Door het vele thuiswerken en het digitaal vergaderen en samenwerken in de coronatijd stijgt het aantal vragen om ondersteuning bij de iRvN-Servicedesk. Daarom is er veel aandacht geweest voor de kwantitatieve (capaciteit) en kwalitatieve (specifieke opleidingen) bezetting om zowel op afstand als, indien noodzakelijk, on-site ondersteuning te bieden. Ook de ondersteuning van de gemeenteraden bij hun digitale raadsvergaderingen vraagt additionele inzet van iRvN-Servicedesk. Tot dusver kon dit binnen de bestaande begroting worden opgevangen.</p>	
<i>Risico's</i>	De MGR heeft een risico-inventarisatie gehouden. Omdat de MGR geen eigen vermogen aanhoudt (algemene reserve voor risico's) worden de risico's doorgeschoven naar de deelnemende gemeenten die deze risico's in de eigen risicoparagraaf kunnen opnemen.	
	<i>1 januari 2021</i>	<i>31 december 2021</i>
<i>Eigen vermogen</i>	€ 0k	€ 0k
<i>Vreemd vermogen</i>	€ 20.861k	€ 20.484k
<i>Resultaat</i>	€ 0k	

Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen	
<i>Doel/openbaar belang</i>	Doelstelling van het Gemeenschappelijk Orgaan (GO) – als opvolger van de Stadsregio – is een structurele verbetering realiseren van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven in de regio Arnhem-Nijmegen, in zowel nationaal als internationaal perspectief. Het gemeenschappelijk orgaan werkt intensief samen met de Stichting Economic Board en Bureau Brussel. Met name richt het GO zich op een regionale afstemming van beleid op de domeinen wonen, mobiliteit, economie en duurzaamheid.

2.1. Beleidsbegroting

<i>Betrokkenen</i>	Het GO is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Arnhem, Beuningen, Berg en Dal, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Rijnwaarden, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.	
<i>Financieel belang</i>	De bijdrage voor de gemeente Mook en Middelaar bedroeg in 2020 € 1,88 per inwoner per jaar. Hiervan was € 0,88 bestemd voor het regiobureau en € 1 voor The Economic Board. Als gevolg van een voorgenomen wijziging van de gemeenschappelijke regeling per 1 januari 2021 en een nieuwe governance zal de bijdrage € 3,50 per inwoner per jaar gaan bedragen. Hiervan is € 2,50 bestemd voor het nieuwe regiobureau en € 1 per inwoner per jaar voor The Economic Board. Gelet op de bijzondere positie van Mook en Middelaar (enige deelnemende Limburgse gemeente en op een aantal terreinen actief binnen de regio Venlo) wordt momenteel getracht om middels een maatwerkconstructie een lagere bijdrage per inwoner per jaar te realiseren.	
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het hoogste orgaan van het GO is het Bestuurlijk Overleg (BO) waarvan burgemeester Gradisen lid is. Verder biedt het BO een platform voor overleg en afstemming middels portefeuille-overleggen op het gebied van economie, wonen, mobiliteit en duurzaamheid.	
<i>Ontwikkelingen</i>	<p>Het Gemeenschappelijk Orgaan regio Arnhem-Nijmegen (GO) heeft in het voorjaar van 2019 een proces in gang gezet dat moet leiden tot een versterkte regionale samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen. Het bestuur heeft zich heeft uitgesproken voor een hoog ambitieniveau. Het proces moet leiden tot een sterkere regio, met één agenda, één gezicht naar buiten en een lange termijnvisie als fundament. Daarbij moet de regionale samenwerking voorzien worden van een slimme, effectieve en begrijpelijke governance, die voldoende kracht geeft om de ambities en opgaven gezamenlijk goed verder te brengen, met oog voor de rollen van de colleges en raden van de regiogemeenten. Ook moet binnen de governance het belang en de inbreng van de triple helix-partners een goede plek krijgen en die rol versterken.</p> <p>Er is in 2019 een Plan van Aanpak gemaakt dat voorziet in een compact, inspirerend en verbindend proces dat de totstandkoming van de visie / agenda en de structuur / governance voor de Regio Arnhem Nijmegen combineert. Bedoeling was om medio 2020 hierover bestuurlijke besluitvorming plaats te laten vinden, maar door Corona is dit streven niet gehaald. De planning is nu dat In november/december 2020 bestuurlijke besluitvorming plaatsvindt over de gemeenschappelijke regeling, de visie en de regionale agenda met de 5 uitgewerkte opgaven. Tevens zal dan een besluit moeten worden genomen over verlenging van de bijdrage aan The Economic Board per 1 januari 2021.</p>	
<i>Risico's</i>	Geen.	
	<i>1 januari 2021</i>	<i>31 december</i>
<i>Eigen vermogen</i>	Geen balans in begroting	Geen balans in begroting
<i>Vreemd vermogen</i>	Geen balans in begroting	Geen balans in begroting
<i>Resultaat</i>	€ 0	

Gemeenschappelijke Regeling Euregio Rijn-Waal te Kleve

<i>Doel/openbaar belang</i>	De Euregio Rijn-Waal wil met haar werk bijdragen aan de eenwording van Europa. Tegelijkertijd wordt gestreefd naar een sterke economische, sociale en maatschappelijke positie van de regio middels het realiseren en stimuleren van grensoverschrijdende samenwerking in het Duits-Nederlandse grensgebied. De werkvelden zijn ruimtelijke structuur, economie, technologie en innovatie, milieu, natuur en landschap, kwalificering en arbeidsmarkt, sociaal-culturele integratie.
-----------------------------	--

<i>Betrokkenen</i>	De Euregio Rijn-Waal is een samenwerkingsverband met leden uit de Nederlandse provincies Gelderland, Noord-Brabant en Limburg, de Duitse stad Duisburg en de Kreisen Kleve en Wesel. De leden zijn gemeenten (waaronder de gemeente Mook en Middelaar), regionale overheden en andere publiekrechtelijke organisaties zoals de Kamer van Koophandel.	
<i>Financieel belang</i>	De gemeente betaalt aan jaarlijkse contributie circa € 2.500.	
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het hoogste orgaan van de Euregio Rijn-Waal is de Euregioraad, die verantwoordelijk is voor alle activiteiten van de Euregio Rijn-Waal. Burgemeester Gradisen heeft namens het college en raadslid Lesemann (plv.) heeft namens de raad van Mook en Middelaar zitting in deze raad.	
<i>Ontwikkelingen</i>	<p>Eind 2019 zijn tijdens de Euregioraadsvergadering vier grensuitdagingen geformuleerd voor de komende 5 jaar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Economie en klimaatadaptatie • Arbeidsmarkt en onderwijs • Leefbaarheid • Euregionale identiteit <p>Deze uitdagingen worden uitgewerkt in de Strategische Agenda 2025, die in november 2020 door de Euregioraad wordt vastgesteld.</p> <p>Corona heeft er nog niet toe geleid, dat de planning voor de start van INTERREG VI formeel is gewijzigd. Volgens de planning van de Europese Commissie zou een nieuw INTERREG VI-programma tegen eind 2021 kunnen worden goedgekeurd, maar we constateren ook dat er sinds het begin van de Corona-crisis geen gesprekken meer hebben plaatsgevonden tussen de lidstaten en de Europese Commissie over de relevante verordeningsteksten. Niettemin worden de onderhandelingen over het meerjarige financiële kader voortgezet en zal het financiële en inhoudelijke kader voor INTERREG VI naar verwachting in de tweede helft van 2020 worden goedgekeurd. Vervolgens moeten de INTERREG-programma's van de betreffende grensgebieden in de loop van 2021 worden ontwikkeld en aan de Europese Commissie worden voorgelegd. Deze planning is haalbaar voor wat betreft de Nederlands-Duitse grensregio Deutschland-Nederland. Vanwege het Corona-probleem kunnen hier echter ook geen fysieke voorbereidende vergaderingen plaatsvinden.</p>	
<i>Risico's</i>	De deelnemende gemeenten zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het financiële beleid. Een groot deel van de werkorganisatie wordt gefinancierd uit de budgetten voor technische bijstand van INTERREG programma's. De projectsubsidies worden vanuit Brussel verstrekt via het Comité van Toezicht van INTERREG op basis van het daartoe opgestelde toetsingskader. Uitgaven vinden plaats op grond van Europese regelgeving. Cofinanciering is afkomstig van overheden aan beide zijden van de grens. De financiële risico's voor de Interregsubsidies liggen bij de Bezirksregierung Düsseldorf en het Ministerie van Economische Zaken.	
	<i>1 januari 2021</i>	<i>31 december 2021</i>
<i>Eigen vermogen</i>	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
<i>Vreemd vermogen</i>	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
<i>Resultaat</i>	Geen begroting beschikbaar	

2.1. Beleidsbegroting

Gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen (MARN) te Nijmegen			
<i>Doel/openbaar belang</i>	Ondersteuning en behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten ter bescherming van het milieu, waaronder inbegrepen een doelmatige en milieuhygiënisch verantwoorde verwijdering van afvalstoffen.		
<i>Betrokkenen</i>	Gemeenten Beuningen, Druten, Heumen, Berg en Dal, Mook en Middelaar, Nijmegen, West Maas en Waal, Wijchen.		
<i>Financieel belang</i>	Indien de ARN in enig jaar winst maakt, wordt door de aandeelhouders besloten op welke wijze verrekening plaatsvindt met de deelnemende gemeenten.		
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het Algemeen Bestuur bestaat uit 8 leden, bestaande uit de portefeuillehouders Milieu van de deelnemende gemeenten. Voor Mook en Middelaar maakt wethouder Wienhoven deel uit van dit bestuur.		
<i>Ontwikkelingen</i>	Geen		
<i>Risico's</i>	Geen		
	<i>1 januari 2021</i>		<i>31 december 2021</i>
<i>Eigen vermogen</i>	€	9.869k	€ 9.389k
<i>Vreemd vermogen</i>	€	1.750k	€ 1.658k
<i>Resultaat</i>			€ 101k

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Limburg-Noord te Venlo			
<i>Doel/openbaar belang</i>	Het bevorderen van een zo optimaal mogelijke eenduidige en gelijkwaardige dienstverlening op het terrein van de veiligheid (brandweerzorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing) en gezondheid (publieke gezondheidszorg) aan alle burgers in het regionale verzorgingsgebied Limburg-Noord.		
<i>Betrokkenen</i>	15 deelnemende gemeenten in de regio Limburg-Noord. Gemeente Mook en Middelaar, Gennep, Bergen, Venray, Horst aan de Maas, Venlo, Beesel, Peel en Maas, Roermond, Weert, Nederweert, Maasgouw, Roerdalen, Leudal en Echt-Susteren.		
<i>Financieel belang</i>	De gemeente levert een bijdrage per inwoner per jaar verdeeld over diverse kostenposten. De bijdragen in 2021, 2022, 2023 en 2024 zijn geraamd op € 523k, € 523k, € 526k en € 526k. Daarnaast worden er beperkt extra kosten gemaakt ten behoeve van opleiding en oefenen gemeentelijke processen.		
<i>Bestuurlijk belang</i>	De burgemeester van Mook en Middelaar is lid van het Algemeen Bestuur en de bestuurscommissie Veiligheid van de Veiligheidsregio Limburg-Noord.		
<i>Ontwikkelingen</i>	<ul style="list-style-type: none"> - De corona-pandemie betekent heel veel extra werk voor de VRLN en het waar mogelijk uitstellen van regulier werk. Dat reguliere werk wordt op een later moment ingehaald. De financiële consequenties van deze maatregelen zijn onbekend en leiden mogelijk tot begrotingswijzigingen. - Met ingang van het begrotingsjaar 2020 maakt het beheer van de Meldkamer geen onderdeel meer uit van de begroting van de Veiligheidsregio Limburg-Noord. De korting ter financiering van het beheer bedraagt naar verwachting € 500.000 op jaarbasis en wordt via de BDuR verrekend. Deze korting wordt opgevangen door lagere lasten en een onttrekking uit de daarvoor opgebouwde reserve meldkamer. 		

	<ul style="list-style-type: none"> - De gefaseerde stijging van de gemeentelijke bijdrage voor het borgen van de paraatheid van de brandweer tot en met 2023. - Indien de ontwikkeling zich voltrekt zoals voorgesteld is er vanaf 2022 geen extra bijdrage meer nodig zijn voor het aanvullen van het weerstandsvermogen ten bedrage van € 152.500. 	
<i>Risico's</i>	De grootste (financiële) risico's lopen de gezamenlijke gemeenten door de onbekende gevolgen van de corona-pandemie, de gelijkschakeling van de beloning van vrijwilligers en professionele brandweerlieden volgens EU-regelgeving en tekorten aan vrijwilligers, medewerkers en forensisch artsen.	
	<i>1 januari 2021</i>	<i>31 december 2021</i>
<i>Eigen vermogen</i>	€ 3.019k	€ 2.517k
<i>Vreemd vermogen</i>	€ 55.858k	€ 50.545k
<i>Resultaat</i>	€ 0k	

Bedrijfsvoeringsorganisatie Intergemeentelijke Werkvoorziening Gennep, Mook en Middelaar (IWGM) te Gennep	
<i>Doel/openbaar belang</i>	Inwoners van de gemeenten Gennep en Mook en Middelaar die in het reguliere arbeidsproces niet of moeilijk aan de slag komen, een beschermde werkplek geven in het kader van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) bij Intos, de werkorganisatie van de IWGM.
<i>Betrokkenen</i>	De participerende gemeenten Gennep en Mook en Middelaar.
<i>Financieel belang</i>	De gemeente betaalt voor de verleende diensten. Voor de verdeling van de secretariaatskosten van de gemeenschappelijke regeling wordt de verdeelsleutel 30/70 aangehouden. Voorts is de gemeente verantwoordelijk voor eventuele nadelige exploitatieresultaten. Deze worden berekend op basis van het aantal fte's dat in Wsw-verband werkzaam is en dit geeft een verhouding 11/89.
<i>Bestuurlijk belang</i>	Betrokken portefeuillehouder maakt deel uit van het bestuur. De gemeente Mook en Middelaar is vertegenwoordigd door wethouder Peters.
<i>Ontwikkelingen</i>	<p>Het jaar 2020 was het laatste jaar van een omvangrijke landelijke bezuinigingsoperatie op de Wsw-middelen. Deze bezuinigingsoperatie begon in 2011 met jaarlijkse kortingen van ruim honderdduizend euro. Vanaf 2015 kwam daar de stop op de instroom van Wsw-werknemers bij door de invoering van de Participatiewet. Hierdoor kwam de verdien capaciteit van de SW-bedrijven onder druk te staan.</p> <p>Om door te ontwikkelen stelde INTOS het Aanvalsplan 2015-2018 vast. Dit Aanvalsplan kon de bezuinigingen helaas niet helemaal opvangen en de meerjarenbegroting van de IWGM laat tekorten zien.</p> <p>In 2017 vond een onderzoek plaats naar verdere bijsturingsmogelijkheden. Wij hebben u met ons memo van 19 juni 2018 over dit rapport geïnformeerd. De gemeente Gennep heeft de meerjarige arbeidsmarktvisie vastgesteld. Deze visie vormt de basis voor het meerjarig arbeidsmarktbeleid en daarmee ook voor nieuwe plannen voor de IWGM / INTOS voor 2021 en volgende jaren. Wij stellen dit beleid gezamenlijk in goed overleg met de gemeente Gennep en de uitvoeringsorganisatie INTOS op. Daarbij houden wij alle opties open, zowel wat betreft economische aspecten, beleid sociaal domein maar ook als het gaat om het samenvoegen van taken of nieuwe vormen van organisatie of samenwerking.</p>

2.1. Beleidsbegroting

	Onvermijdelijk zullen we ook in 2021 en volgende jaren daarbij rekening moeten houden met de gevolgen van de corona-crisis. Tot die tijd zet INTOS de doelstellingen uit het Aanvalsplan 2015-2018 voort, zoals het verbeteren van de dienstverlening aan de doelgroep Participatiewet en demping van de gemeentelijke bijdragen.	
<i>Risico's</i>	<p>Volgens de Begroting 2021 IWGM wordt een tekort verwacht van € 715k waarvan 11%, dus een bedrag van € 79k, voor rekening van onze gemeente komt. Meerjarig blijft het tekort dat voor rekening van Mook en Middelaar komt naar verwachting schommelen rond de € 79k. In onze meerjarenraming vanaf 2021 is voor de zekerheid met een iets hoger bedrag rekening gehouden namelijk € 90k (was € 108k). Dit kan te zijner tijd worden bijgesteld als blijkt dat de tekorten structureel afnemen.</p> <p>Het is bekend dat het Rijk gemis aan omzet binnen de Wsw vanwege de corona-crisis zal compenseren, maar de precieze effecten daarvan voor 2021 zijn op dit moment niet met zekerheid vast te stellen.</p> <p>De beheerskosten van de IWGM zijn gedaald en voor 2021 begroot op € 30k waarvan 30% voor rekening van onze gemeente komt; een bedrag van € 9k. In onze meerjarenraming vanaf 2021 is ook met deze kosten rekening gehouden.</p> <p>De totale begrote bijdrage voor 2021 komt op € 88k. Een daling ten opzichte van de begroting 2020 met € 20k.</p>	
	<i>1 januari 2021</i>	<i>31 december 2021</i>
<i>Eigen vermogen</i>	Geen balans in begroting	Geen balans in begroting
<i>Vreemd vermogen</i>	Geen balans in begroting	Geen balans in begroting
<i>Resultaat</i>	€	0k

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem - Nijmegen te Arnhem		
<i>Doel/openbaar belang</i>	Het doel van de GR Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem - Nijmegen is: Samenwerking op het gebied van het regionale doelgroepenvervoer teneinde de kwaliteit van dienstverlening naar zowel de eigen organisaties als de inwoners te vergroten alsmede kosten te besparen en de efficiency te verhogen.	
<i>Betrokkenen</i>	Het GR is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Arnhem, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Berg en Dal, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.	
<i>Financieel belang</i>	De begroting voor 2021 van de vervoersorganisatie voorziet voor de gemeente Mook en Middelaar in een bijdrage ad € 204.434.	
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het hoogste orgaan van de GR is het Bestuur waarvan wethouder Baneke lid is. Het bestuur heeft tot taak de gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer door de deelnemers.	
<i>Ontwikkelingen</i>	De GR is sinds 1 september 2016 operationeel. Per 1 augustus 2020 zijn door de vervoersorganisatie op basis van een nieuwe aanbesteding nieuwe vervoerscontracten gesloten.	
<i>Risico's</i>	De financiering van de vervoersorganisatie heeft deels een open eind karakter. De kosten zijn mede afhankelijk van het aantal cliënten en het aantal kilometers die deze reizen. De demografische ontwikkelingen leiden de afgelopen jaren tot een stijging.	
	<i>1 januari 2021</i>	<i>31 december 2021</i>

<i>Eigen vermogen</i>	Geen balans in begroting	Geen balans in begroting
<i>Vreemd vermogen</i>	Geen balans in begroting	Geen balans in begroting
<i>Resultaat</i>		€ 0

Gemeenschappelijke regeling Regionale Uitvoeringsdienst Limburg Noord (RUD LN)

<i>Doel/openbaar belang</i>	Waarborgen van een goede kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving.	
<i>Betrokkenen</i>	15 Noord-Limburgse gemeenten en de Provincie Limburg.	
<i>Financieel belang</i>	De kosten van de GR worden via een vaste verdeelsleutel berekend aan de deelnemers. Een eventueel positief exploitatiesaldo in enig jaar moet worden terugbetaald aan de deelnemers.	
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het bestuur van de GR RUD LN bestaat uit de portefeuillehouders van alle deelnemende organisaties. Voor Mook en Middelaar maakt de burgemeester deel uit van dit bestuur.	
<i>Ontwikkelingen</i>	Een belangrijke pijler binnen de Omgevingswet is de invoering van het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO). In dit kader wordt een gezamenlijk VTH-systeem aangeschaft en geïmplementeerd.. De live-gang is uitgesteld tot Q1 van 2021.	
<i>Risico's</i>	Het totaal van de risico's is beperkt en becijferd op €77k. De RUD LN beschikt niet over een algemene reserve. Zij beschikt wel over een post onvoorzien ter hoogte van € 50k die tot de weerstandscapaciteit gerekend kan worden. Indien de post onvoorzien in een boekjaar niet voldoende blijkt te zijn, dan zullen de deelnemers conform de verdeelsleutel moeten bijdragen aan het tekort.	
	<i>1 januari 2021</i>	<i>31 december 2021</i>
<i>Eigen vermogen</i>	€ 148k*)	€ 125k
<i>Vreemd vermogen</i>	€ 1.372k	€ 1.150k
<i>Resultaat</i>		€ 0k

*) De begrotingscijfers zijn aangepast n.a.v. de jaarrekening 2019 m.b.t. reserve ICT

Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)

<i>Doel/openbaar belang</i>	Het optimaliseren van maatschappelijke rendement d.m.v. lagere kosten en spreiden risico's bij de heffing en invordering van de gemeentelijke belastingen.
<i>Betrokkenen</i>	28 Limburgse gemeenten en waterschap Limburg.
<i>Financieel belang</i>	In 2021 is onze bijdrage €121.000,- per jaar. Deze bijdrage bestaat uit een evenredig deel van de kosten op basis van productieomvang van de deelnemers zijnde € 105.000,- vermeerderd (gedurende zes jaar, derhalve t/m 2026) met € 16.000,- goodwill t.b.v. de oprichters van de samenwerking. Het gemeentelijk aandeel in BsGW bedraagt circa 0,5%.
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het algemeen bestuur van BsGW bestaat uit de portefeuillehouders van de deelnemende gemeenten en waterschap. Op basis daarvan heeft de gemeente zeggenschap en de mogelijkheid om het stemrecht te gebruiken.
<i>Ontwikkelingen</i>	De gemeente Mook en Middelaar zal vanaf 1 januari 2021 deelnemen aan de BsGW.

2.1. Beleidsbegroting

<i>Risico's</i>	De gemeente is naar rato van de jaarlijkse bijdrage risicodragers voor de eigen (gemeentelijke) belastingopbrengsten.	
	<i>1 januari 2021</i>	<i>31 december 2021</i>
<i>Eigen vermogen</i>	€ 1.190k	€ 1.190k
<i>Vreemd vermogen</i>	€ 5.551k	€ 5.630k
<i>Resultaat</i>		€ 0k

Vennootschappen en coöperaties

Vanuit het oogpunt van het behartigen van het publieke belang is de gemeente Mook en Middelaar geheel of gedeeltelijk in het bezit van de aandelen van een aantal vennootschappen. In deze paragraaf wordt ingegaan op de belangrijkste vennootschappen van de gemeente Mook en Middelaar.

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) te 's-Gravenhage		
<i>Doel</i>	De BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.	
<i>Betrokkenen</i>	De bank is een naamloze structuurvennootschap. De aandeelhouders zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.	
<i>Financieel belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar bezit 123.708 van de 55.690.720 aandelen à € 2,50 per stuk. In 2020 bedraagt de dividenduitkering op onze aandelen (over het jaar 2019) € 157k.	
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders (1 stem per aandeel). Daarmee is ons aandeel 0,2221%.	
<i>Ontwikkelingen</i>	Door de effecten van Covid-19 zijn de financiële markten sterk in beweging. Dit zal ook effecten hebben op de activiteiten van de BNG. Voor 2020 was bekend gemaakt om het dividend tijdelijk op te schorten. Voor 2021 is er nog geen nadere informatie bekend.	
<i>Risico's</i>	geen	
	<i>1 januari 2021</i>	<i>31 december 2021</i>
<i>Eigen vermogen</i>	niet beschikbaar*)	niet beschikbaar*)
<i>Vreemd vermogen</i>	niet beschikbaar*)	niet beschikbaar*)
<i>Resultaat</i>	niet beschikbaar*)	

*) Gezien de onvoorspelbare bewegingen op de financiële markten acht de BNG Bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinst 2020 en/of 2021.

N.V. Waterleiding Maatschappij Limburg (WML) te Maastricht	
<i>Doel</i>	De vennootschap heeft ten doel de Provincie Limburg te voorzien in de behoefte aan leidingwater, voor drinkwater en andere doeleinden en daarmee samenhangende diensten. De vennootschap tracht het doel te bereiken door het winnen, het zuiveren, het

N.V. Waterleiding Maatschappij Limburg (WML) te Maastricht		
	opslaan, het inkopen, het transporteren, het distribueren en het leveren van water, alsmede het verrichten van diensten op genoemde terreinen.	
<i>Betrokkenen</i>	De aandelen zijn verdeeld over de Provincie Limburg en de Limburgse gemeenten. Bij de gemeenten is gekeken naar inwonersaantal voor de verdeling van de aandelen. Iedere gemeente heeft minimaal één aandeel in eigendom.	
<i>Financieel belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar bezit momenteel 3 aandelen van de 500 aandelen à € 4.538 per stuk. Het beleid van WML is om eventuele winst bij voorkeur aan te wenden tot versterking van het bedrijf en verwezenlijking van het doel van de vennootschap. Er wordt (dus) doorgaans geen dividend uitgekeerd.	
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders (1 stem per aandeel). Daarmee is ons aandeel 0,6%.	
<i>Ontwikkelingen</i>	Geen	
<i>Risico's</i>	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal in deze vennootschap (totaalbedrag € 2.269k) (art 2:81 BW). Ons aandeel is € 14k.	
	<i>1 januari 2021</i>	<i>31 december 2021</i>
<i>Eigen vermogen</i>	€ 214.850k	Geen begroting beschikbaar
<i>Vreemd vermogen</i>	€ 403.590k	Geen begroting beschikbaar
<i>Resultaat</i>	Geen begroting beschikbaar	

Enexis Holding N.V. te 's-Hertogenbosch	
<i>Doel</i>	<p>Enexis beheert (via haar dochtervennootschap Enexis Netbeheer BV) het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.</p> <p>De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door state of the art dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen én excellent netbeheer uit te voeren. Deze doelen worden gerealiseerd op basis van de volgende strategieën:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Netwerk en dienstverlening tijdig gereed voor veranderingen in de energiewereld; • Betrouwbare energievoorziening; • Excellente dienstverlening: hoge klanttevredenheid en verlaging kosten; • Samen met lokale partners Nederlandse klimaatdoelen realiseren; • Innovatieve, schaalbare oplossingen om de energietransitie te versnellen.
<i>Betrokkenen</i>	Enexis Holding is een naamloze vennootschap volgens Nederlands recht. De aandelen van Enexis Holding N.V. zijn in handen van Nederlandse provincies en gemeenten in de gebieden waar zij actief zijn.
<i>Financieel belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar bezit 128.250 van de 149.682.196 aandelen à € 1 per stuk. Vanaf het boekjaar 2014 bedraagt het dividend maximaal 50% van de nettowinst, waarbij een minimumniveau van jaarlijks EUR 100 miljoen wordt nagestreefd. Dit percentage zal verlaagd worden als deze uitkering ertoe leidt dat het bedrijf binnen vijf jaar haar A rating profiel kan verliezen. In 2020 bedroeg de dividenduitkering op onze aandelen (over 2019) € 76k.

2.1. Beleidsbegroting

<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders (1 stem per aandeel). Daarmee is ons aandeel 0,0857%. Onze gemeente heeft zich aangesloten bij de VEGAL, de vereniging van aandeelhouders Limburg. Deze vereniging vertegenwoordigt de Limburgse gemeenten bij alle zaken die Enexis en de aandeelhouders aangaan.	
<i>Ontwikkelingen</i>	De rol van Enexis is essentieel voor versnelling van de energietransitie. Enexis is dan ook een strategische partner, waarbij de alliantie tussen Enexis en betrokkenen door zowel concrete als strategische samenwerking een belangrijk fundament biedt voor het kunnen behalen van de doelstellingen ten aanzien van broeikasgasreductie en duurzame opwek. In de Energieagenda 2019-2030 staat toegelicht dat de energietransitie een systeemtransitie is die de hele maatschappij aangaat. Om deze transitie te realiseren moet er worden overgegaan van een centraal gestuurd, fossiel energiesysteem naar een decentraal, duurzaam energiesysteem. Dit vraagt forse aanpassingen in het energienetwerk en de energiedienstverlening.	
<i>Risico's</i>	<p><i>Wet Normering Topinkomens</i> Vanaf 1 januari 2019 is de afbouwperiode gestart en wordt in drie jaar de bezoldiging afgebouwd, zodat met ingang van 2022 de dan geldende wettelijke norm zal zijn bereikt. Enexis voldoet dus ook in 2021 aan de bezoldigingsbepalingen van de WNT.</p> <p><i>Financiën</i> Als gevolg van de extra investeringen in de energietransitie en de doorberekening van de Tennet-tarieven zullen de winst in 2021 en het in 2021 te ontvangen dividend over de winst van 2020 substantieel lager zijn ten opzichte van 2019 en 2020. Naar verwachting zal het uit te keren dividend in 2021 (over de winst van 2020) dalen naar ongeveer € 75 miljoen. Voor 2022 is de prognose dat het uit te keren dividend gehalveerd zal zijn ten opzichte van 2020 (€ 50 mln). In 2022 worden namelijk de tarieven door de Autoriteit Consument & Markt (ACM) opnieuw bepaald en zal de impact van de lage rente zich nadrukkelijk (negatief) doen gelden. De effecten van de coronacrisis op de lange termijn zijn nog onduidelijk.</p>	
	<i>1 januari 2021</i>	<i>31 december 2021</i>
<i>Eigen vermogen</i>	€ 4.088 mln	€ 4.088 mln
<i>Vreemd vermogen</i>	€ 4.435 mln	€ 4.435 mln
<i>Resultaat</i>		€ 99 mln

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. te 's-Hertogenbosch	
<i>Doel</i>	<p>Onderdeel van Essent in 2009 bij de verkoop aan RWE, was het 50% aandeel in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), o.a. eigenaar van de kerncentrale in Borssele.</p> <p>Het bedrijf Delta N.V. (destijds 50% aandeelhouder, nu 70% aandeelhouder) heeft de verkoop van dit bedrijfsonderdeel van Essent aan RWE in 2009 bij de rechter aangevochten. Als consequentie op deze gerechtelijke procedure is in 2009 het 50% belang van Essent in EPZ tijdelijk ondergebracht bij Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. (PBE).</p> <p>In 2010 is op gezamenlijk initiatief van de aandeelhouders van PBE en de provincie Zeeland als belangrijkste aandeelhouder van Delta N.V. een bemiddelingstraject gestart om het geschil tussen partijen op te lossen.</p> <p>In 2011 is dit bemiddelingstraject succesvol afgerond. Op 30 september 2011 is, 2 jaar na de verkoop van de aandelen Essent, het 50% belang in EPZ alsnog geleverd aan RWE.</p> <p>PBE blijft bestaan met een beperkt takenpakket. PBE wikkelt de zaken af die uit de verkoop zijn voortgekomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Hiermee is een termijn van 8 jaar na verkoop gemoeid.</p>

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. te 's-Hertogenbosch		
	<p>Na een statutenwijziging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 14 december 2011 is de inrichting van PBE aangepast naar de status van een SPV, vergelijkbaar met o.a. Verkoop Vennootschap B.V..</p> <p>Conform de koopovereenkomst kon RWE tot uiterlijk 30 september 2015 potentiële claims indienen ten laste van het General Escrow Fonds (zie Verkoop Vennootschap B.V.). RWE had op 30 september geen potentiële claims ingediend m.b.t. verkoop van het 50% belang in EPZ. Het General Escrow Fonds is in juli 2016 geliquideerd en uitgekeerd aan de aandeelhouders.</p>	
<i>Betrokkenen</i>	De aandelen in de vennootschap zijn in handen van de verkopende aandeelhouders van energiebedrijf Essent.	
<i>Financieel belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar bezit 128.250 van de 149.682.196 aandelen à € 0,01 per stuk.	
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders (1 stem per aandeel). Daarmee is ons aandeel 0,0857%.	
<i>Ontwikkelingen</i>	<p>Ondanks dat het General Escrow Fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden.</p> <p>Het doel is dat de vennootschap in 2021 zal kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.</p>	
<i>Risico's</i>	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal in deze vennootschap.	
	<i>1 januari 2021</i>	<i>31 december 2021</i>
<i>Eigen vermogen</i>	€ 1.590k	€ 0k
<i>Vreemd vermogen</i>	€ 0k	€ 0k
<i>Resultaat</i>	€ 0k	

CSV Amsterdam B.V. te 's-Hertogenbosch	
<i>Doel</i>	<p>Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.V. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V. De statuten zijn gewijzigd zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult:</p> <ul style="list-style-type: none"> • namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON; • namens de verkopende aandeelhouders van Attero eventuele garantieclaim-procedures voeren tegen RECYCLECO B.V. (Waterland); • het geven van instructies aan de Escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de Escrow-rekening n.a.v. verkoop Attero is gestort.
<i>Betrokkenen</i>	De aandelen in de vennootschap zijn in handen van de verkopende aandeelhouders van energiebedrijf Essent.
<i>Financieel belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar bezit 1.714 van de 2.000.000 aandelen à € 0,01 per stuk.
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders (1 stem per aandeel). Daarmee is ons aandeel 0,0857%.
<i>Ontwikkelingen</i>	De vennootschap zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de

2.1. Beleidsbegroting

CSV Amsterdam B.V. te 's-Hertogenbosch		
	<p>aandeelhouderscommissie, het bezwaar en/of beroep te voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting.</p> <p>Op het moment is de vennootschap in afwachting van de Belastingdienst op het bezwaar. Afhankelijk van de reactie van de Belastingdienst en de kans van slagen van een gerechtelijke procedure zal in overleg met de Aandeelhouderscommissie de procedure al dan niet worden voortgezet.</p> <p>Na afwikkeling van deze bezwaar- en/of beroepsprocedure of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure zal de vennootschap kunnen worden opgeheven en de zullen resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders, naar rato van het aandelenbelang.</p>	
<i>Risico's</i>	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal van deze vennootschap.	
	<i>1 januari 2021</i>	<i>31 december 2021</i>
<i>Eigen vermogen</i>	€ 375k	€ 300k
<i>Vreemd vermogen</i>	€ 0k	€ 0k
<i>Resultaat</i>	-/- € 75k	

Inkoopcentrum Zuid (v.h. Stichting Regionaal Inkoopbureau Noord- en Midden-Limburg) te Echt		
<i>Doel</i>	Het verkrijgen van gunstige prijzen voor en het verlenen van diensten aan haar leden en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.	
<i>Betrokkenen</i>	Mook en Middelaar, Bergen, Gennep, Venlo, Venray, Horst a/d Maas, Peel en Maas, Beesel, Roermond, Weert, Nederweert, Leudal, Maasgouw, Roerdalen en Echt-Susteren, de Veiligheidsregio Limburg Noord, Servicecenter MER en WML.	
<i>Financieel belang</i>	Lidmaatschapsbijdrage € 8k.	
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar wordt vertegenwoordigd door wethouder Wienhoven als lid van de Algemene Vergadering.	
<i>Ontwikkelingen</i>	Geen	
<i>Risico's</i>	Geen	
	<i>1 januari 2021</i>	<i>31 december 2021</i>
<i>Eigen vermogen</i>	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
<i>Vreemd vermogen</i>	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
<i>Resultaat</i>	Geen begroting beschikbaar	

Leisurelands B.V		
<i>Doel</i>	<p>Het ontwikkelen, aanleggen, faciliteren, exploiteren en beheren van recreatieve producten.</p> <p>Leisurelands wil een actieve bijdrage leveren aan het verbeteren en verduurzamen van de leefomgeving en de optimalisering van haar maatschappelijke rendement als organisatie. Dit gebeurt aan de hand van de volgende vijf pijlers:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het borgen van een groene, gezonde omgeving 2. Veiligheid en 'crowd management' 3. Verhogen van maatschappelijk rendement 4. Energieneutraal opereren, energie genereren 5. Kennis delen en uitbouwen 	
<i>Betrokkenen</i>	22 gemeenten en gemeenschappelijke Regeling Recreatieschap Achterhoek Liemers die tezamen de Algemene Vergadering van Aandeelhouders vormen.	
<i>Financieel belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar is voor 0,9 % aandeelhouder van Leisurelands (1.636 aandelen à € 1,- nominaal). De gemeente Mook en Middelaar verstrekt geen subsidie aan deze verbonden partij en er wordt geen dividend uitgekeerd.	
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De gemeente Mook en Middelaar wordt vertegenwoordigd door wethouder Peters.	
<i>Ontwikkelingen</i>	<p><u>Coronavirus</u></p> <p>Ook aan Leisurelands gaat het coronavirus Covid-19 niet ongemerkt voorbij. Voor 2020 verwacht men een aanzienlijke terugval in de inkomsten met het wegvallen van de volledige omzet uit evenementen, een deel van de omzet uit pacht en huur en onzekerheid over de inkomsten uit parkeergelden voor de rest van het jaar vanwege de beperkende maatregelen. Hiertegenover staan (eenmalige) inkomsten uit de verkoop van activa zoals de Slingepas.</p> <p>De kosten lopen over het algemeen door. Voorlopig wordt er niet voor gekozen om onderhoud en investeringen uit te stellen. Veel van deze werkzaamheden zijn namelijk in het belang van een goede exploitatie in komende jaren (nieuwe omzet, instandhouding gebieden).</p> <p>De gevolgen van de coronacrisis voor de wereldwijde economie zullen ook terug te zien zijn in de beleggingsresultaten. Het verlies betreft ongerealiseerde koersresultaten, die echter niet direct tot een uitgaande geldstroom leiden. Aangezien men beleggingen voor de lange termijn aanhoudt en deze niet op korte termijn in liquide vorm benodigd zijn, kunnen deze zich in de komende jaren mogelijk herstellen.</p>	
<i>Risico's</i>	Het financiële risico voor de gemeente Mook en Middelaar is nihil. Hoogstens een risico ter hoogte van 0,9 % van het geplaatste en gestorte aandelenkapitaal.	
	<i>1 januari 2021</i>	<i>31 december 2021</i>
<i>Eigen vermogen</i>	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
<i>Vreemd vermogen</i>	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
<i>Resultaat</i>	Geen begroting beschikbaar	

Dar NV te Nijmegen	
<i>Doel</i>	Verwerking van afval in de regio Nijmegen
<i>Betrokkenen</i>	Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen, Wijchen, Berg en Dal en Mook en Middelaar

2.1. Beleidsbegroting

Dar NV te Nijmegen		
<i>Financieel belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar beschikt over aandelen ter waarde van € 103k	
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders.	
<i>Ontwikkelingen</i>	<p>Per 1 januari 2021 maakt Mook en Middelaar deel uit van de Dar. Door de bundeling van kennis van de uitvoering en afvalbeleid bij Dar versterken we de regionale afvalsamenwerking. Dit geeft een impuls aan het afvalbeleid. Het wordt eenvoudiger om de ambities en gewenste innovaties rondom duurzaam afvalbeheer te realiseren. Innovatie vraagt immers kennis, kennis vraagt schaalgrootte. Een gezamenlijke aanpak kan, mits goed uitgevoerd, ook op een efficiëntere manier gebeuren. Door de grotere schaal (gemeente Nijmegen zorgt voor een verdubbeling van de schaalgrootte) kunnen meer financiële en kwaliteitsvoordelen behaald worden. Ook zijn er synergievoordelen te behalen bij de inzameling. De inzamelroute hoeft immers niet op te houden bij een gemeentegrens.</p> <p>Voor sommige afvalstromen is er echter eerst wel een zekere harmonisatie nodig in de inzamelmethodiek. Zo is een synergievoordeel behaald bij een regionale infrastructuur van milieustraten. Als aandeelhouder is de gemeente verbonden aan één partij. Dit geeft meer stabiliteit in de begroting en in de communicatie naar de burger. Een nadeel van het aansluiten bij een regionaal afvalbedrijf is een verlies van marktwerking. De regiogemeenten hebben vooraf daarom de eis van marktconforme tarieven neergelegd. De marktconformiteit is gewaarborgd door van Dar een hybride organisatie te maken die met een bepaalde basis aan capaciteit en knowhow de inzamelactiviteiten rond restafval, gft, plastic+ en papier indien mogelijk aan de markt overlaat. Jaarlijks verantwoordt Dar de mate waarin de activiteiten aan de markt worden overgelaten. Dit betekent dat gemeenten de zekerheid hebben dat bij een imperfecte markt de tarieven niet onverwacht zullen stijgen. Dar functioneert immers als tariefplafond. Aan de onderkant kunnen gemeenten binnen de toekomstige Dar wel profiteren van de (incidentele) marktvoordelen zolang deze wel functioneert. Het inzetten van Dar als gezamenlijk regiebedrijf c.q. hybride organisatie geeft regiogemeenten een gezamenlijk instrument in handen om de regionale afvalsamenwerking te intensiveren. Daarmee worden op een meer gestructureerde manier synergie- en efficiencyvoordelen gerealiseerd. Hierbij wordt ook gedacht aan voordelen op andere gebieden zoals sociale werkgelegenheid. Inmiddels voert Dar ook IBOR-taken uit (Integraal Beheer Openbare Ruimte); in combinatie met inzet van medewerkers van het Werkbedrijf.</p>	
<i>Risico's</i>	Dar loopt risico over de rentedragende vorderingen (met name onder liquide middelen) en rentedragende langlopende en kortlopende schulden. Voor vorderingen en schulden met variabele renteafspraken loopt Dar risico ten aanzien van toekomstige kasstromen; met betrekking tot vastrentende vorderingen en schulden loopt Dar risico's over de reële waarde als gevolg van wijzigingen in de markttrente. Met betrekking tot de vorderingen en schulden worden geen financiële derivaten met betrekking tot renterisico gecontracteerd. Dar wordt hoofdzakelijk gefinancierd via langlopende leningen met de gemeente Nijmegen en bevoorschotting vanuit de gemeenten gedurende het jaar. Bij eventuele kortlopende tekorten heeft Dar een kredietfaciliteit bij de ING bank.	
	1 januari 2021	31 december 2021

Dar NV te Nijmegen		
<i>Eigen vermogen</i>	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
<i>Vreemd vermogen</i>	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
<i>Resultaat</i>	Geen begroting beschikbaar	

Stichtingen en verenigingen

Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Essent N.V. (VEGAL)		
<i>Doel</i>	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de Limburgse gemeenten voor zover die voortvloeien uit hun aandeelhouderschap in "Enexis Holding N.V."	
<i>Betrokkenen</i>	Alle 31 gemeenten in Limburg. Gezamenlijk bezitten zij ca. 9,5% van de aandelen van Enexis Holding N.V.	
<i>Financieel belang</i>	Lidmaatschapsbijdrage € 250.	
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Mook en Middelaar is vertegenwoordigd als aandeelhouder in Enexis Holding N.V.	
<i>Ontwikkelingen</i>	Geen	
<i>Risico's</i>	Geen	
	<i>1 januari 2021</i>	<i>31 december 2021</i>
<i>Eigen vermogen</i>	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
<i>Vreemd vermogen</i>	Geen begroting beschikbaar	Geen begroting beschikbaar
<i>Resultaat</i>	Geen begroting beschikbaar	

Overige verbonden partijen

In deze Programmabegroting zijn er geen overige verbonden partijen aanwezig.

2.1.20. Paragraaf Grondbeleid

Wettelijk kader

Artikel 16 BBV.

Visie grondbeleid (in relatie tot de doelstellingen in de programma's)

Grondbeleid is een gemeentelijk instrument in de ruimtelijke ordening waarmee een gemeente de gewenste ontwikkelingen kan bevorderen en ongewenste ontwikkelingen kan tegengaan. In de Nota Grondbeleid zijn de beleidskaders uitgezet waarmee wordt aangegeven welke ambitie de gemeente Mook en Middelaar heeft en hoe deze ambitie waargemaakt kan worden. De gemeente Mook en Middelaar voert geen actief grondbeleid in die zin dat actief gronden worden aangekocht en verkocht.

2.1. Beleidsbegroting

Het grondbeleid van de gemeente Mook en Middelaar kan het beste worden getypeerd als Selectief Strategisch Grondbeleid.

Uitvoering grondbeleid

Er wordt, overeenkomstig de Nota Grondbeleid, een selectief strategisch grondbeleid gevoerd. Dit houdt in: aankoop en verkoop van gronden als er een duidelijk algemeen belang mee wordt gediend. Tevens wanneer daarmee de bestaande belangen worden behouden en zo mogelijk worden geoptimaliseerd en versterkt, rekening houdende met de bestaande groene buffers, landgoederen en het behoud van agrarische en archeologische waarden. Bij het aankopen en verkopen van gronden door de gemeente zal daarom altijd het behoud en beheer van strategisch gelegen gronden het uitgangspunt zijn.

Gelet op de aard van de ontwikkelingen (beperkte omvang en beperkte impact) in de gemeente, de schaalgrootte van de gemeente, het beschikken over relatief weinig onroerende zaken, de beperkte financiële middelen en de interne capaciteit, zal de gronduitgifte binnen de gemeente gering zijn.

Aan- en verkopen van grond die het bedrag van € 100.000 overschrijden worden daarnaast overeenkomstig artikel 7 van de Financiële verordening voorgelegd aan de raad.

Actuele prognose te verwachten resultaten grondexploitaties

De gemeente Mook en Middelaar heeft geen grondexploitaties. Wel heeft de gemeente diverse grondposities. Hieronder wordt een overzicht gegeven van deze grondposities en aangegeven hoe in de nabije toekomst deze grondposities worden ingezet om gemeentelijke doelen te halen.

Hart van Mook

In het centrum van Mook heeft de gemeente verschillende grondposities. De afgelopen jaren zijn verschillende percelen verkocht ten behoeve van ruimtelijke ontwikkeling. De resterende gronden zullen veelal ingezet worden ten behoeve van de herinrichting van het centrum van Mook.

Cuijksesteeg

De woningbouwplannen voor de Cuijkse Steeg zijn 'on hold' gezet. Dit is bevestigd in de gemeentelijke woonvisie. Door de woningplannen voor de Cuijkse Steeg uit het woningbouwprogramma te halen voldoet de gemeente aan de afspraak met de provincie Limburg en de gemeenten uit Noord Limburg om de overcapaciteit aan woningbouwplannen terug te brengen.

De gronden gelegen aan de Cuijksesteeg kunnen in de toekomst ingezet worden voor diverse ontwikkelingen. Bij het eventueel inzetten van deze gronden is het belangrijk dat integraal wordt gekeken naar vigerend beleid en de verschillende belangen van de stakeholders in het gebied.

De Lier - Ringbaan Molenhoek

Dit terrein is in de jaren '90 door de gemeente verworven en ligt deels in de gemeente Heumen. Er is geen concrete ontwikkelstrategie voor de gronden.

NS-terrein

Dit terrein is door de gemeente in 2008 verworven van NS vastgoed als onderdeel van de planvorming rondom het station Molenhoek. Wij hebben de ambitie om het station Mook-Molenhoek op de kaart te zetten als het 'groenste station van Nederland'. Op termijn kunnen de grondposities ingezet worden om deze doelstelling te bereiken.

Violenstraatje

Op het perceel is een woonbestemming en bouwtitel gelegen. Het perceel staat op dit moment (medio oktober 2020) te koop.

Snelfietsroute

Binnen het tracé Fietsbrug, onderdeel van de snelfietsroute Cuijk - Nijmegen (SFR), zijn 2 panden aangekocht. Een pand aan de Maasdijk is gesloopt. Het andere pand wordt verhuurd ten behoeve van kamerverhuur. Een deel van de gronden wordt gebruikt ten behoeve van het tracé. Kosten en opbrengsten van koop en verkoop vallen binnen het budget van de SFR. De SFR wordt bekostigd door betrokken provincies en gemeenten.

In september 2020 is de fietsbrug opgeleverd en loopt het project SFR ten einde. Nu zijn we aan het uitzoeken of het behoud al dan de verkoop van het pand gelegen aan Rijksweg 37 de beste optie is. Er wordt momenteel in dit kader een uitgebreid onderzoek gedaan naar deze twee mogelijkheden.

Rijksweg 156 te Plasmolen

In 2018 heeft de gemeente Rijksweg 156 te Plasmolen aangekocht. De gemeente ziet mogelijkheden om dit perceel te herontwikkelen. Welke herontwikkeling wordt onderzocht. Het perceel zal uiteindelijk weer verkocht worden.

Kerkplein Middelaar

Aan het kerkplein in Middelaar liggen enkele bouwtitels (een appartementencomplex en een twee-onder-een-kap-woning). Met woningcorporatie Destion is de afspraak gemaakt dat zij bouwrijpe grond van de gemeente kopen en de bouwtitels gaan benutten voor sociale woningbouw. Over het perceel waar een twee-onder-een-kap-woning mogelijk is, zal nader overleg worden gevoerd, omdat Destion vanwege veranderde wetgeving alleen sociale woningbouw mag realiseren.

Het is waarschijnlijk dat het dijklichaam in de directe nabijheid van het plangebied wordt verhoogd. Dit in relatie met de plannen voor de Lob van Gennep. Het is belangrijk dat de ontwikkeling van het Kerkplein hierop anticipeert. Het kan daarom zijn dat de planopzet zoals is bepaald in het bestemmingsplan 'Kerkplein' wordt aangepast.

Onderbouwing geraamde winstneming

Op basis van het gevoerde grondbeleid, de huidige markt, feiten en cijfers wordt er geen fiscale winstneming verwacht in 2021.

Beleidsuitgangspunten reserves in relatie tot de risico's

Er zijn geen reserves grondexploitaties. Bij grondaankopen worden de gelden aan de VBR onttrokken. En bij grondverkoop worden de gelden in principe toegevoegd via de exploitatie aan de VBR.

Nota grondbeleid

De nota grondbeleid zal worden geactualiseerd naar de laatste stand van zaken. De actualisatie van de nota grondbeleid zal in de loop van dit jaar in behandeling worden genomen.

Reststroken

Verspreid over onze gemeente komt het voor dat inwoners gebruik maken van stukjes gemeenteground zonder dat de juridische status van dit gebruik duidelijk is. Omwille van het straatbeeld, het groenbeheer en eventuele toekomstige ontwikkelingen is aan bureau Eiffel de opdracht gegeven om deze reststroken in beeld te brengen en met de gebruikers afspraken te maken over verkoop, verhuur en gebruik. Het eerste deel van dit project is eind 2018 in Molenhoek van start gegaan.

Na de evaluatie van het project 'Reststroken' bleek dat we de gewenste resultaten niet hebben geboekt omwille de hoge kosten van Eiffel en de geringe opbrengsten van het project. Al zijn dergelijke projecten niet gericht op het maken van winst, maar meer op het afstemmen van de juridische status met de feitelijke status van het gebruik. Hoogstwaarschijnlijk gaan we het project 'Reststroken' intern doorpakken voor de kernen Mook, Middelaar en Plasmolen. Op die manier beogen wij ook meer winst te maken door verkoop/verhuur van reststroken zonder extra kosten te betalen aan externen.

2.1.21. Paragraaf Informatieveiligheid

Wettelijk kader

Deze paragraaf is niet wettelijk verplicht op grond van het BBV, maar wordt opgenomen op grond van de resolutie 'Informatieveiligheid, randvoorwaarde voor de professionele gemeente'.

Burgers en bedrijven verwachten een betrouwbare overheid die zorgvuldig met informatie omgaat. Gemeenten spelen hierin een belangrijke rol. Het gaat om beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie, in de meest brede zin van het woord. Het waarborgen van de betrouwbaarheid van informatie zorgt voor een goede kwaliteit en continuïteit van de bedrijfsvoerings- en dienstverleningsprocessen.

Iedere gemeente is zelf verantwoordelijk voor haar informatiebeveiliging. Omdat we op ICT-gebied nauw samenwerken met alle gemeenten van het Rijk van Nijmegen stemmen we in gezamenlijkheid af met onze partnergemeenten. iRvN (ICT Rijk van Nijmegen) is de uitvoerende partij. Zij faciliteert de ICT hardware en beheert de technische infrastructuur. Ambtelijk zijn we er in drie gremia bij betrokken. Op reguliere basis vindt overleg plaats met alle betrokken organisaties onder regie van iRvN: hoofden bedrijfsvoering, informatie-adviseurs, CISO's.

Het strategisch informatiebeveiligingsbeleid is vastgesteld en is geldig tot 2024. Voor de afzonderlijke jaren stellen we informatiebeveiligingsplannen op waarin concrete acties staan.

Vanuit het Rijk zijn we verplicht te verantwoorden middels ENSIA. Dit staat voor Eenduidige Normatiek Single Information Audit en betekent eenmalige informatieverstrekking en eenmalige IT-audit. Het project ENSIA streeft naar een zo effectief en efficiënt mogelijk ingericht verantwoordingsstelsel voor informatieveiligheid.

Bij deze verantwoording wordt onderscheid gemaakt tussen verantwoording afleggen bij de raad (horizontaal) en verantwoording richting de rijksoverheid, de verticale toezichthouders. Dit gebeurt voor beide in het voorjaar van 2021.

Het college van B&W is verantwoordelijk voor de uitvoering van het ENSIA verantwoordingsproces.

2.1.22. Paragraaf Verduurzamen

Wettelijk kader

Deze paragraaf is niet wettelijk verplicht op grond van het BBV, maar wordt opgenomen op grond van een raadsbesluit. De gemeenteraad heeft op 12 juli 2018 besloten om een paragraaf Verduurzamen op te nemen in de programmabegroting en in de jaarstukken. Deze paragraaf biedt een actuele doorkijk op duurzaamheid binnen de gemeentelijke programma's en monitort de vorderingen inzake de ambitie van Mook en Middelaar om in 2030 een energie-neutrale gemeente te zijn.

Wat is verduurzamen?

Verduurzamen houdt in dat bij we bij alle nieuwe ontwikkelingen, plannen en activiteiten zoeken naar een optimale balans tussen de sociale, ecologische en economische gevolgen daarvan. We wegen de gevolgen voor 'people', 'planet' en 'profit' tegen elkaar af. Dit alles vanuit het besef dat onze huidige welvaart er niet toe mag leiden dat we onze kinderen met enorme problemen (zoals een vervuild milieu of grote financiële schulden) opzadelen.

Wat is een energieneutrale gemeente?

Conform de op 25 januari 2018 vastgestelde Energievisie 2018 wil Mook en Middelaar een energie-neutrale gemeente zijn in 2030. Dit betekent:

- Het besparen van energie. Het streven is dat het energieverbruik in 2030 met 30% is verlaagd ten opzichte van 2015;
- In 2030 wordt de door bewoners, bedrijven en gemeente verbruikte energie duurzaam opgewekt, waarbij het streven is dat dit in eerste instantie binnen de gemeente gebeurt en in tweede instantie binnen de regio;
- Het gaat daarbij over het energieverbruik van woningen en andere gebouwen, bedrijven en de gemeentelijke voorzieningen.

Programma duurzaamheid Mook en Middelaar

Het Uitvoeringsprogramma Energie en duurzaamheid 2018-2020 loopt in 2020 af. In de Raadsmemo van 15 juli 2020 is aangegeven dat het nu wenselijk is om dit programma een update te geven. In 2021 zullen er namelijk een tweetal grote visies aan de raad ter vaststelling aangeboden worden: De Regionale Energie Strategie (RES) en de Transitievisie Warmte (TVW). De RES zal aangeven hoe de regio Noord- en Midden-Limburg bij zal dragen aan de klimaatdoelstellingen. Hieruit zullen we ook de opgave voor Mook en Middelaar vast kunnen stellen. In de TVW geven we aan wanneer (en voor de projecten die voor 2030 uitgevoerd gaan worden ook hoe) we wijken op een alternatieve manier zullen verwarmen. Aan de hand van de uitkomsten van deze twee visies zullen we een nieuw Programma Duurzaamheid opstellen met een langere doorlooptijd.

Energietransitie (Klimaatakkoord)

Binnen de energietransitie (zowel het verduurzamen van elektriciteit als warmte) zal 2021 dus een soort tussenjaar zijn waarin de grote plannen gemaakt gaan worden. In de tussentijd moeten er echter ook al resultaten gehaald worden en daarom staan de volgende activiteiten voor 2021 op het programma:

1. Voortzetten RRE-project, waarin woningeigenaren gestimuleerd worden om kleine energiebesparende maatregelen uit te voeren.
2. Vaststellen RES1.0, waarin we als regio een bod doen naar het Rijk voor onze bijdrage aan duurzame opwek. Hieruit volgt dan weer een vertaling naar de gemeente Mook en Middelaar.
3. Opstellen en vaststellen Transitievisie Warmte, waarin de alternatieven voor aardgas onderzocht worden.
4. Zon op bedrijfsdaken

5. Wells meer, er zal een onderzoek naar en een besluit over het al dan niet participeren in het Energielandgoed Wells meer uitgevoerd moeten worden.
6. Op basis van het onderzoek naar locaties voor duurzame opwek in onze gemeente kunnen er concrete plannen ontstaan of voortgezet worden.

Communicatie

Communicatie en PR zijn als overkoepelend thema zeer belangrijk bij het bewerkstelligen van duurzaamheidsdoelen. De opgave is heel groot en daarbij is het betrekken van de stakeholders in het gebied cruciaal. Er moet gestuurd worden op bewustwording van de huidige situatie en gewerkt worden aan kennisvergroting van deze situatie bij onze inwoners. Daarmee creëren we draagvlak en kunnen we onze doelen omzetten in concrete plannen. Daarbij is het belangrijk om reeds behaalde successen te delen en inzicht te geven in de activiteiten waarmee we aan het werk willen. We hopen daarmee inwoners en ondernemers te enthousiasmeren voor het thema duurzaamheid en hen aan te zetten tot het treffen van maatregelen en uitvoeren van activiteiten die bijdragen aan een duurzamer Mook en Middelaar.

Daarvoor zetten we in 2021 onder andere het RRE-project in en hebben we het betrekken van inwoners en stakeholders als belangrijke eis meegegeven aan het opstellen van de Transitievisie Warmte.

Ondersteuning bewoners

De gemeente ondersteunt de activiteiten van verschillende inwonersinitiatieven, onder andere met subsidie, ambtelijke inzet en actieve communicatie. Middels het RRE-project krijgen eigenaar-bewoners het aanbod zich te laten adviseren op het gebied van energie. Ook het Loket Duurzaam Wonen Plus blijft in 2021 beschikbaar voor vragen van inwoners.

2.2. FINANCIËLE BEGROTING (INCLUSIEF MEERJARENRAMING)

Wettelijk kader: artikel 7 BBV

Overzicht van baten en lasten en toelichting

Algemeen

Portefeuillehouder

Wethouder Wienhoven

Toelichting

Deze financiële begroting bestaat uit de volgende onderdelen:

- Een overzicht van baten en lasten met toelichting;
- Een uiteenzetting van de financiële positie met toelichting;
- Een overzicht van de baten en lasten per taakveld.

Op grond van het BBV vallen de algemene dekkingsmiddelen, het bedrag aan overhead, het bedrag voor de Vpb en het bedrag voor onvoorzien buiten de programma's en worden afzonderlijk vermeld. Voor IV3 (informatie voor derden) worden deze onderdelen wettelijk toegewezen aan verplichte taakvelden, die onder programma Besturen (Bestuur en ondersteuning) vallen.

2.2.1. Overzicht van baten en lasten

Het overzicht van baten en lasten over 2021 ziet er als volgt uit (vóór dekkingsplan):

Bedragen x € 1.000

Programma	Lasten	Baten	Subtotaal	Mut. reserve	Saldo
Besturen	1.458	-187	1.270	-5	1.265
Beschermen	645	-83	562	0	562
Verplaatsen	616	-23	594	0	594
Werken	195	-70	125	-6	119
Leren	314	-1	313	0	313
Recreëren	681	-15	666	0	666
Samenleven en zorgen	6.636	-1.649	4.987	0	4.987
Gezond leven	1.241	-1.492	-252	0	-252
Wonen	514	-114	400	-127	273
Subtotaal	12.299	-3.634	8.665	-137	8.528
Algemene dekkingsmiddelen	42	-12.603	-12.561	0	-12.561
Overhead	5.201	-100	5.101	-230	4.871
Vpb	0	0	0	0	0
Onvoorzien	5	0	5	0	5
Totaal	17.547	-16.337	1.210	-367	842

Meerjarig ziet het beeld er als volgt uit (inclusief structureel begrotingssaldo):

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	B2021	B2022	B2023	B2024
Totaal lasten	17.547	17.475	17.475	17.450
Totaal baten	-16.337	-16.370	-16.349	-16.347
<i>Saldo van baten en lasten</i>	1.210	1.105	1.126	1.103
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen van reserves	-367	-172	-172	-172
<i>Saldo mutatie reserves</i>	-367	-172	-172	-172
Begrotingssaldo	842	933	954	931
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	0	0	0	0
Structureel begrotingssaldo (voor dekkingsplan)	842	933	954	931
	N	N	N	N

2.2.2. Toelichting op de baten en lasten

Wettelijk kader

Artikel 19 BBV.

Algemeen

De toelichting op het overzicht van baten en lasten bestaat uit de volgende onderdelen:

- Een overzicht met:
 - het gerealiseerde saldo van 2019 (laatst volledig gerealiseerd jaar);
 - de raming van 2020 (vergelijkend vorig jaar);
 - de raming van 2021 (begrotingsjaar); en
 - de ramingen van 2022 t/m 2024 (meerjarenraming).
- De uitgangspunten en analyse van aanmerkelijke verschillen van de ramingen;
- Een overzicht van incidentele baten en lasten; en
- Een overzicht van structurele mutaties van reserves.

Onder programma Wonen is een 'programma ADMO' opgenomen. Dit betreft de algemene dekkingsmiddelen, het bedrag voor overhead, het bedrag voor de Vpb en het bedrag voor onvoorzien. Deze onderdelen vallen op grond van het BBV buiten de programma's.

2.2.2.1. Financieel overzicht

Programma Besturen

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten	1.673	1.769	1.458	1.445	1.377	1.394
Totaal baten	-516	-179	-187	-187	-217	-170
Saldo baten en lasten	1.157	1.590	1.270	1.257	1.160	1.224
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-333	-90	-5	-5	-5	-5
Geraamd resultaat	824	1.500	1.265	1.252	1.155	1.219

Analyse begroting

Hieronder treft u een analyse aan tussen de begrotingsjaren 2020 en 2021 voor zover de verschillen groter dan € 50k zijn.

W2019-B2021: Verschil lasten € 215k N

Betreft met name een extra dotatie pensioenvoorziening in 2019 als gevolg van lage rekenrente en waardeoverdracht (€ 332k N), een hoger budget in 2021 voor taakmutaties (€ 34k V), onderuitputting kapitaallasten in 2019 (€ 68k V) en een voordelig resultaat op afwikkelingsverschillen in 2019 (€ 21k V).

W2019-B2021: Verschil baten € 329k V

Betreft met name een opbrengst grondverkoop in 2019 (€ 185k V), een ontvangen waardeoverdracht (€ 68k V), een voordelig boekresultaat op verkopen beleggingsparticipaties (€ 32k V) en hogere opbrengsten secretarieleges (€ 27k V).

W2019-B2021: Verschil onttrekking reserves € 328k V

Betreft een onttrekking uit de VBR in 2019 als algemeen dekkingsmiddel (€ 250k V), een onttrekking uit de reserve Essent via de VBR (€ 48k V) en een onttrekking uit een bestemmingsreserve dekking kapitaallasten (€ 29k V) (vanaf 2020 functioneel geraamd).

B2020-B2021: Verschil lasten € 311k N

Betreft eenmalige aansluitkosten BsGW in 2020 (€144k N), een incidenteel budget voor Coronakosten (€ 66k N) (gecompenseerd middels uitkering gemeentefonds), incidenteel budget voor toepassing ZBB (€ 40k N), incidentele salariskosten college door dubbele bezetting (€ 33k N) en een incidenteel budget bijdrage kosten Regiodeal (€ 25k N).

2.2. Financiële begroting (inclusief meerjarenraming)

B2020-B2021: Verschil onttrekking reserves € 85k V

Betreft onttrekkingen uit de VBR ten behoeve van restant budget dubbele oriëntatie (€ 25k V) (initieel € 90k) en ten behoeve van een correctie uit voorgaande jaren wegens een vooruitontvangen subsidie (€ 60k V).

Programma Beschermen

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten	695	712	645	648	650	650
Totaal baten	-6	-81	-83	-83	-106	-83
Saldo baten en lasten	689	632	562	565	544	567
Toevoegingen aan reserves	0	0				0
Onttrekkingen aan reserves	0	0				0
Geraamd resultaat	689	632	562	565	544	567

Analyse begroting

Hieronder treft u de analyse aan tussen enerzijds het gerealiseerde jaar 2019 en het begrotingsjaar 2021 en anderzijds tussen de begrotingsjaren 2020 en 2021. Beiden voor zover de verschillen groter dan € 50k zijn.

W2019-B2021: Verschil lasten € 50k N

Betreft met name hogere kosten handhaving (project groenstroken) (€ 47k N).

W2019-B2021: Verschil baten € 77k N

Het verschil bij de baten tussen realisatie 2019 en raming in de volgende jaren betreft met name de bijdrage van de VRLN in de huisvestingskosten. Vanaf eind 2019 is de brandweerkazerne weer overgedragen aan de gemeente. In 2019 zijn geen baten ontvangen (€ 77k N).

B2020-B2021: Verschil lasten € 67k N

Betreft met name een incidenteel budget in 2020 voor de opruiming van explosieven (€ 38k N) en een incidenteel nadeel verkoop reststroken (€ 17k N).

Programma Verplaatsen

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten	1.040	645	616	608	608	608
Totaal baten	-25	-23	-23	-23	-23	-23
Saldo baten en lasten	1.015	623	594	586	586	586
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-434	-46	0	0	0	0
Geraamd resultaat	581	577	594	586	586	586

Analyse begroting

Hieronder treft u de analyse aan tussen de begrotingsjaren 2020 en 2021 en tussen het gerealiseerde jaar 2019 en de begrotingsjaren. Beiden voor zover de verschillen groter dan € 50k zijn.

W2019-B2021: Verschil lasten € 424k N

Betreft met name extra onderhoudsbudget civiele kunstwerken (bruggen) ten laste van de VBR (€ 423k N).

W2019-B2021: Verschil onttrekking reserves € 434k V

Betreft een incidentele onttrekking uit de VBR ten behoeve van het onderhoudsbudget civiele kunstwerken (bruggen) (€ 423k V) en incidentele onttrekkingen uit de VBR ten behoeve van incidentele budgetten (€ 11k V).

Programma Werken

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten	174	209	195	228	218	218
Totaal baten	-86	-70	-70	-70	-70	-70
Saldo baten en lasten	88	139	125	158	148	148
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-6	-16	-6	-6	-6	-6
Geraamd resultaat	82	123	119	152	142	142

Analyse begroting

Hieronder treft u de analyse aan tussen de begrotingsjaren 2020 en 2021 en tussen het gerealiseerde jaar 2019 en de begrotingsjaren. Beiden voor zover de verschillen groter dan € 50k zijn.

Er zijn enerzijds tussen realisatie 2019 en begroting 2021 en anderzijds tussen begroting 2020 en begroting 2021 geen verschillen groter dan € 50k.

Programma Leren

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten	319	408	314	416	416	416
Totaal baten	-56	-61	-1	-1	-1	-1
Saldo baten en lasten	264	347	313	415	415	415
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	264	347	313	415	415	415

Analyse begroting

Hieronder treft u de analyse aan tussen de begrotingsjaren 2020 en 2021 en tussen het gerealiseerde jaar 2019 en de begrotingsjaren. Beiden voor zover de verschillen groter dan € 50k zijn.

W2019-B2021: Verschil baten € 55k V

Betreft met name een specifieke uitkering ten behoeve van onderwijsachterstandenbeleid. Deze is in 2019 ontvangen (€ 54k V).

B2020-B2021: Verschil lasten € 94 N

2.2. Financiële begroting (inclusief meerjarenraming)

Betreft met name een incidenteel budget voor onderwijsachterstandenbeleid (€ 60k N) en een incidenteel budget voor leerlingenvervoer (€ 35k N).

B2020-B2021: Verschil baten € 60k V

Betreft een specifieke uitkering 2020 ten behoeve van onderwijsachterstandenbeleid (€ 60k V).

Programma Recreëren

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten	676	708	681	676	677	675
Totaal baten	-47	-30	-15	-15	-15	-15
Saldo baten en lasten	628	678	666	661	661	659
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	-15	0	0	0	0
Geraamd resultaat	628	663	666	661	661	659

Analyse begroting

Hieronder treft u de analyse aan tussen de begrotingsjaren 2020 en 2021 en tussen het gerealiseerde jaar 2019 en de begrotingsjaren. Beiden voor zover de verschillen groter dan € 50k zijn.

Er zijn enerzijds tussen realisatie 2019 en begroting 2021 en anderzijds tussen begroting 2020 en begroting 2021 geen verschillen groter dan € 50k.

Programma Samenleven en zorgen

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten	6.513	7.542	6.636	6.664	6.685	6.695
Totaal baten	-1.491	-2.512	-1.649	-1.649	-1.666	-1.649
Saldo baten en lasten	5.022	5.030	4.987	5.016	5.019	5.046
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-60	-16	0	0	0	0
Geraamd resultaat	4.962	5.014	4.987	5.016	5.019	5.046

Analyse begroting

Hieronder treft u de analyse aan tussen de begrotingsjaren 2020 en 2021 en tussen het gerealiseerde jaar 2019 en de begrotingsjaren. Beiden voor zover de verschillen groter dan € 50k zijn.

W2019-B2021: Verschil lasten € 123k V

Betreft met name hogere kosten voor Jeugd (€ 140k N) en Vrijwilligersondersteuning (€ 30k), lagere uitkeringen Participatiewet (€ 119k V), diverse lagere kosten in 2019 en/of hogere ramingen in 2020 op het gebied van Kinderopvang en Ouderenzorg (€ 69k V), BBZ (€ 67k V) en Wmo (€ 38k V).

W2019-B2021: Verschil baten € 158k N

- Betreft lagere baten ontvangen uitkeringen UPW in 2019 (€ 99k N) en een hogere ontvangen uitkering van het rijk in 2021, dus minder baten in 2019 (€ 50k N).

Per saldo bedraagt het verschil van baten en lasten tussen realisatie 2019 en raming 2021 € 35k.

W2019-B2021: Verschil onttrekking reserves € 60k V

Betreft met name onttrekking in 2019 restant bestemmingsreserve Sociaal Domein (€ 56k V).

B2020-B2021: Verschil lasten € 878k N

Betreft voornamelijk een Tozo-budget (tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers) in 2019 (€ 1.000k N) en in 2019 een lager UPW-budget (€ 128k V).

B2020-B2021: Verschil baten € 863k V

Betreft voornamelijk een ontvangen Tozo-budget van het rijk (€ 1.000k V) en in 2019 een lager door het rijk vastgestelde UPW-uitkering (€ 128k N).

Per saldo bedraagt het verschil van baten en lasten tussen raming 2020 en raming 2021 € 43k.

Programma Gezond leven

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten	1.642	1.745	1.241	1.241	1.273	1.273
Totaal baten	-1.872	-1.726	-1.492	-1.494	-1.826	-1.526
Saldo baten en lasten	-229	19	-252	-253	-553	-253
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-18	-237	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-247	-218	-252	-253	-553	-253

Analyse begroting

Hieronder treft u de analyse aan tussen de begrotingsjaren 2020 en 2021 en tussen het gerealiseerde jaar 2019 en de begrotingsjaren. Beiden voor zover de verschillen groter dan € 50k zijn.

W2019-B2021: Verschil lasten € 401k N

Betreft met name de dotatie aan de egalisatievoorziening riool (€ 300k N) (inmiddels vervallen) en hogere kosten voor afval- en milieubeheer (€ 100k N).

W2019-B2021: Verschil baten € 380k V

Betreft met name hogere baten voor rioolbelasting als gevolg van hogere kosten in 2019 (onder andere de dotatie aan de egalisatievoorziening van € 300k) en een vrijval van de egalisatievoorziening reinigingsheffingen (€ 73k V).

Per saldo bedraagt het verschil van baten en lasten tussen realisatie 2019 en raming 2021 € 23k.

B2020-B2021: Verschil lasten € 504k N

Betreft incidentele budgetten in 2020 voor Regeling Reductie Energiegebruik (RRE) (€ 240k N) en voor Regionale Energiestrategie (RES) (€ 237k N).

B2020-B2021: Verschil baten € 234k V

Betreft met name de incidentele rijkssubsidie RRE (€ 240k V).

B2020-B2021: Verschil onttrekking reserves € 237k V

2.2. Financiële begroting (inclusief meerjarenraming)

Betreft de onttrekking uit de bestemmingsreserve budgetoverheveling ten behoeve van de in 2019 ontvangen RES-subsidie (€ 237k V).

Per saldo bedraagt het verschil van baten en lasten tussen raming 2020 en raming 2021 € 34k.

Programma Wonen

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten	559	530	514	514	514	514
Totaal baten	-190	-164	-114	-114	-114	-114
Saldo baten en lasten	369	366	400	400	400	400
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-8	-138	-127	-127	-127	-127
Geraamd resultaat	361	228	273	273	273	273

Analyse begroting

Hieronder treft u de analyse aan tussen de begrotingsjaren 2020 en 2021 en tussen het gerealiseerde jaar 2019 en de begrotingsjaren. Beiden voor zover de verschillen groter dan € 50k zijn.

W2019-B2021: Verschil baten € 76k V

- Betreft onder andere meer baten omgevingsvergunningen in 2019 ten opzichte van de structurele raming in 2021 (€ 32k V) en diverse (incidentele) meeropbrengsten bijdragen en dergelijke ten opzichte van de raming in 2021 (€ 44k V).

W2019-B2021: Verschil onttrekking reserves € 119k N

Betreft met name onttrekking bestemmingsreserve dekking kapitaallasten in 2021, dus geen onttrekking in 2019 (€ 127k N).

B2020-B2021: Verschil baten € 50k V

Betreft opbrengst leges omgevingsvergunningen van incidentele bouwprojecten (€ 30k V) en een hogere raming in 2020 exploitatiebijdragen derden (€ 20k V).

ADMO

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten	4.991	5.382	5.267	5.054	5.077	5.027
Totaal baten	-12.044	-12.444	-12.722	-12.753	-12.148	-12.715
Saldo baten en lasten	-7.052	-7.061	-7.456	-7.699	-7.071	-7.688
Toevoegingen aan reserves	62	62	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-603	-613	-230	-35	-168	-35
Geraamd resultaat	-7.593	-7.612	-7.685	-7.734	-7.239	-7.723

Analyse begroting

Hieronder treft u de analyse aan tussen de begrotingsjaren 2020 en 2021 en tussen het gerealiseerde jaar 2019 en de begrotingsjaren. Beiden voor zover de verschillen groter dan € 50k zijn.

W2019-B2021: Verschil lasten € 276k V

Betreft een geraamde post voor de flexibele schil in 2021 (€ 188k N). Op deze post vinden geen realisaties plaats (dus 2019 € 0), maar wordt bij inzet functioneel geraamd. Betreft verder verschillen in budgetten voor de piofach (zoals personele kosten, huisvesting en ict). Budgetten zijn in 2021 voornamelijk naar boven bijgesteld conform de reëel geraamde kosten (€ 100k N).

W2019-B2021: Verschil baten € 678k N

Betreft met name verschil in uitkeringen gemeentefonds (€ 562 N), een lagere opbrengst ozb (€ 324k) en een hogere opbrengst voor dividend (€ 236k V).

W2019-B2021: Verschil onttrekking reserves € 373k V

Betreft onttrekking uit bestemmingsreserve budgetoverheveling ten behoeve van studiekosten (€ 100k V), een onttrekking uit de VBR voor dekking incidentele budgetten collegeprogramma (€ 195kV) en een onttrekking uit de bestemmingsreserve onderhoud gemeentehuis voor dekking van onderhoudskosten (€ 78k V).

Per saldo bedraagt het verschil van baten, lasten en onttrekking reserves tussen realisatie 2019 en raming 2021 € 92k.

B2020-B2021: Verschil lasten € 115k N

Betreft met name bijstelling van budgetten voor de piofach (zoals personele kosten, huisvesting en ict) (€ 113k N).

B2020-B2021: Verschil baten € 278k N

Betreft met name een hogere uitkering gemeentefonds in 2021 (dus lager in 2020) (€ 272k N).

B2020-B2021: Verschil onttrekking reserves € 383k V

Betreft met name een onttrekking uit de bestemmingsreserve budgetoverheveling, wegens het overhevelen van budgetten van 2019 naar 2020 (€ 168k), een onttrekking uit de VBR wegens dekking budgetten collegeprogramma (€ 112k V) en een onttrekking uit de bestemmingsreserve groot onderhoud gemeentehuis (€ 104k V), vanaf 2021 vindt dit plaats middels aanwending onderhoudsvoorziening.

Per saldo bedraagt het verschil van baten en lasten tussen raming 2020 en raming 2021 € 73k.

Alle Programma's

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten	18.706	19.651	17.566	17.494	17.494	17.469
Totaal baten	-16.755	-17.288	-16.356	-16.389	-16.186	-16.366
Saldo baten en lasten	1.951	2.362	1.210	1.105	1.308	1.103
Toevoegingen aan reserves	62	62	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-1.461	-1.170	-367	-172	-305	-172
Geraamd resultaat	552	1.254	842	933	1.003	931

2.2.2.2. Uitgangspunten en analyse ramingen

Portefeuillehouder

Wethouder Wienhoven

Uitgangspunten

De uitgangspunten voor 2021 zijn onder andere gebaseerd op de uitgangspunten zoals deze in de Kaderbrief 2021 zijn verwoord en zijn voor de begroting 2021 als volgt:

- Budgetten worden geraamd tegen reëel te verwachten kosten (dus geen automatische indexering van alle budgetten);
- Budgetten op basis van overeenkomsten worden bijgesteld zoals vermeld in de desbetreffende overeenkomsten;
- Het budget UPW bedraagt voor 2021 100% van de rijksuitkering UPW;
- Salarislasten worden zo veel mogelijk direct geraamd onder de programma's. Niet toe te delen salariskosten vallen onder overhead;
- Investerings tot € 10k worden als kosten verantwoord;
- Op basis van het advies van de commissie BBV wordt alleen werkelijke rente verantwoord in de begroting;
- Er wordt geen administratieve rente over het eigen vermogen en bespaarde rente opgenomen in de begroting;
- Eventueel vrijgevallen kapitaallasten worden gereserveerd ter dekking van kapitaallasten van vervangings- en uitbreidingsinvesteringen, inclusief investeringen maatschappelijk nut die met ingang van 2017 afgeschreven moeten worden;
- De algemene uitkering, de decentralisatie- en integratie-uitkeringen betreffen algemene dekkingsmiddelen en worden tegen constante prijzen opgenomen in de begroting;
- De algemene uitkering is in ieder geval gebaseerd op de meicirculaire van 2020 en indien mogelijk en relevant op de septembercirculaire 2020. In deze programmabegroting is de septembercirculaire 2020 verwerkt;
- De aantallen voor de algemene uitkering zijn gebaseerd op de meeste recente specificatie van het Rijk (september 2020);
- De uitkeringen uit het gemeentefonds kunnen sterk wisselen en worden daarom geëgaliseerd in stappen van € 100k. Voor 2021 en volgende jaren is de netto-uitkering geëgaliseerd op € 10,1 miljoen. Verschillen worden opgevangen middels een egalisatievoorziening.
- De inflatiecorrectie voor de belastingen bedraagt 2,05%. Deze is gebaseerd op de loon- en prijsontwikkeling zoals vermeld in de meicirculaire 2020;
- Rioolheffing en afvalstoffenheffing/reinigingsrecht zijn gesloten systemen en zijn maximaal 100% kostendekkend. Eventuele overschotten of tekorten worden verrekend met de (tarief-) egalisatievoorziening;
- Dividenden zijn opgenomen tegen de door de Provincie gestelde opbrengsten per aandeel.

Analyse

Jaarlijks wordt opnieuw bekeken waar de prioriteiten/aandachtsgebieden liggen en welke budgetten daarvoor nodig zijn. Het Collegeprogramma bestrijkt een breed scala aan activiteiten die op diverse onderdelen van de begroting 2021 (en volgend jaren) tot uiting komen.

Hierboven bij onderdeel 2.2.2.1 'Financieel overzicht' is onder andere een analyse gegeven per programma tussen de begrotingsjaren 2020 en 2021. Op hoofdlijnen zijn de verschillen voornamelijk het gevolg van incidentele budgetten (zowel in 2020 als in 2021) en van incidentele onttrekkingen uit reserves.

2.2.2.3. Overzicht incidentele baten en lasten

In onderstaande tabel worden de incidentele baten en lasten vermeld (vanaf € 10k). Hierbij is aansluiting gezocht bij de 'Notitie incidentele en structurele baten en lasten' van de commissie BBV. Structurele onttrekkingen uit reserves (bijvoorbeeld ter dekking van kapitaallasten of compensatie van dividenden) worden volgens deze notitie niet als incidenteel aangemerkt. Het belang van dit overzicht is om te bepalen of er wel of geen sprake is van een structureel sluitende begroting. De incidentele baten en lasten dienen gecorrigeerd te worden op het begrotingssaldo om dit te kunnen bepalen. Het dekkingsplan is niet meegenomen in onderstaand overzicht. Zie hiervoor onderdeel 1.5 begrotingsuitkomsten.

Bedragen x € 1.000

Programma	Omschrijving	2021	2022	2023	2024
	Incidentele lasten				
Besturen	Taakmutaties n.a.v. UG	32	0	0	0
Overhead	Uitvoeringsbudgetten n.a.v. Collegeprogramma	195	0	0	0
	<i>Subtotaal incidentele lasten</i>	<i>227</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	Incidentele baten				
Algemene dekk.midd.	Extra DU t.b.v. taakmutaties	-32	0	0	0
Overhead	Onttrekking VBR kosten uitvoering Collegeprogramma	-195	0	0	0
	<i>Subtotaal incidentele baten</i>	<i>-227</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	Saldo incidentele baten en lasten	0	0	0	0

Toelichting

Voor alle incidentele kosten is tevens een incidentele dekking aanwezig.

Dit betekent dat vóór vaststelling van het concept dekkingsplan het structurele begrotingssaldo € 842k nadelig bedraagt (€ 842k -/- € 0k incidentele baten en lasten).

Ná vaststelling van het concept dekkingsplan bedraagt het structurele begrotingsresultaat voor 2021 € 417k nadelig (€ 842k -/- € 426k structurele dekkingsmiddelen). In het dekkingsplan is voorzien om dit tekort onder andere structureel terug te halen middels het traject van Zero Based Budgeting.

2.2.2.4. Overzicht structurele mutaties reserves

Hieronder is een overzicht vermeld van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Dit betreft in het algemeen compensatie van weggevallen dividenden of dekking van kapitaallasten. Op de lange termijn kunnen deze bestemmingsreserves 'leeg lopen' waardoor op de lange termijn naar vervangende dekkingsmiddelen gezocht moet worden. Voor wat betreft dekking kapitaallasten; de kapitaallasten van nieuwe investeringen worden als last opgenomen in de begroting en worden niet meer specifiek gedekt door een onttrekking uit een reserve.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 1 januari 2021	Resultaat voorgaand jaar	Toevoeging	Onttrekking	T.b.v. kapitaallasten	Saldo 31 december 2021
Bestemmingsreserves:						
Reserve verkoop aandelen Attero	105	0	0	-5	0	100
Reserve Centrumplan Mook aankoop panden	24	0	0	0	-6	18
Reserve Kapitaallasten nieuwbouw brandweerkazerne/gemeentewerf	549	0	0	0	-35	514
Reserve Afschr. inv. plan 2013-2016	1.429	0	0	0	-127	1.302

Toelichting

Attero: betreft compensatie vervallen dividend.

Meerjarig ziet het verloop er als volgt uit:

+ = toevoeging (last), - = onttrekking (baat)

Bedragen x € 1.000

Omschrijving reserve	2022	2023	2024
Reserve Verkoop aandelen Attero 1)	-5	-5	-5
Reserve aankoop panden Groesbeekseweg 2)	-6	-6	-6
Reserve Kapitaallasten nieuwbouw brandweer/werkplaats 2)	-35	-35	-35
Reserve Afschrijvingen investeringsplan 2013-2016 2)	-127	-127	-127

1) betreft onttrekking t.b.v. compensatie vervallen dividend;

2) betreft onttrekking t.b.v. dekking kapitaallasten.

2.2.2.5. Begrotingsevenwicht

Wettelijk

Op grond van artikel 189 lid 2 Gw ziet de raad erop toe dat de begroting (jaarschijf 2021) structureel en reëel in evenwicht is. Hiervan kan hij afwijken als aannemelijk is dat het structureel en reëel evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren tot stand zal worden gebracht.

Toezicht Provincie

In het kader van het financieel toezicht door de provincie behoeft de begroting goedkeuring van gedeputeerde staten, indien naar hun oordeel de begroting niet structureel en reëel in evenwicht is en het blijkt de meerjarenraming niet aannemelijk is dat in de eerstvolgende jaren een structureel en reëel evenwicht tot stand zal worden gebracht. Naar aanleiding van het Verdiepingsonderzoek 2019 moeten in ieder geval de jaren 2021 en 2022 in evenwicht zijn of een overschot hebben. Als dit niet het geval is, is het mogelijk dat het meerjarig repressief toezicht komt te vervallen. Dit loopt t/m 2022.

Om inzicht te krijgen in het structureel en reëel evenwicht in de (meerjaren)begroting verzoekt de provincie om onderstaande tabel op te nemen in de Programmabegroting.

Bedragen x € 1.000

recapitulatie begrotingsevenwicht	2021			2022			2023			2024		
	Totaal	Inc.	Str.	Totaal	Inc.	Str.	Totaal	Inc.	Str.	Totaal	Inc.	Str.
Lasten programma 0 Besturen	1.458	32	1.426	1.445		1.445	1.377		1.377	1.394		1.394
Lasten programma 1 Beschermen	645		645	648		648	650		650	650		650
Lasten programma 2 Verplaatsen	616		616	608		608	608		608	608		608
Lasten programma 3 Werken	195		195	228		228	218		218	218		218
Lasten programma 4 Leren	314		314	416		416	416		416	416		416
Lasten programma 5 Recreëren	681		681	676		676	677		677	675		675
Lasten programma 6 Samenleven en zorgen	6.636		6.636	6.664		6.664	6.685		6.685	6.695		6.695
Lasten programma 7 Gezond leven	1.241		1.241	1.241		1.241	1.273		1.273	1.273		1.273
Lasten programma 8 Wonen	514		514	514		514	514		514	514		514
Totaal lasten programma's	12.299	32	12.267	12.440	0	12.440	12.417	0	12.417	12.442	0	12.442
Baten programma 0 Besturen	-187		-187	-187		-187	-195		-195	-170		-170

2.2. Financiële begroting (inclusief meerjarenraming)

Baten programma 1 Beschermen	-83		-83	-83		-83	-83		-83	-83		-83
Baten programma 2 Verplaatsen	-23		-23	-23		-23	-23		-23	-23		-23
Baten programma 3 Werken	-70		-70	-70		-70	-70		-70	-70		-70
Baten programma 4 Lereren	-1		-1	-1		-1	-1		-1	-1		-1
Baten programma 5 Recreëren	-15		-15	-15		-15	-15		-15	-15		-15
Baten programma 6 Samenleven en zorgen	-1.649		-1.649	-1.649		-1.649	-1.649		-1.649	-1.649		-1.649
Baten programma 7 Gezond leven	-1.492		-1.492	-1.494		-1.494	-1.526		-1.526	-1.526		-1.526
Baten programma 8 Wonen	-114		-114	-114		-114	-114		-114	-114		-114
Totaal baten programma's	-3.634	0	-3.634	-3.636	0	-3.636	-3.676	0	-3.676	-3.651	0	-3.651
saldo baten en lasten programma's	8.665	32	8.633	8.805	0	8.805	8.741	0	8.741	8.791	0	8.791
Lasten algemene dekkingsmiddelen	42		42	32		32	22		22	22		22
Lasten overhead	5.201	195	5.006	4.998		4.998	5.031		5.031	4.981		4.981
Lasten vennootschapsbelasting	0		0	0		0	0		0	0		0
Lasten onvoorzien	5		5	5		5	5		5	5		5
Totaal lasten admo	5.248	195	5.053	5.035	0	5.035	5.058	0	5.058	5.008	0	5.008
Baten algemene dekkingsmiddelen	-12.603	-32	-12.571	-12.634		-12.634	-12.573		-12.573	-12.596		-12.596
Baten overhead	-100		-100	-100		-100	-100		-100	-100		-100
Baten vennootschapsbelasting	0		0	0		0	0		0	0		0
Baten onvoorzien	0		0	0		0	0		0	0		0
Totaal baten admo	-12.703	-32	-12.671	-12.734	0	-12.734	-12.673	0	-12.673	-12.696	0	-12.696
Saldo van admo	-7.456	163	-7.619	-7.699	0	-7.699	-7.615	0	-7.615	-7.688	0	-7.688
Totaal saldo van baten en lasten van de programma's en admo	1.210	195	1.015	1.105	0	1.105	1.126	0	1.126	1.103	0	1.103
Stortingen in reserves	0		0	0		0	0		0	0		0
Onttrekkingen aan reserve	-367	-195	-172	-172		-172	-172		-172	-172		-172

Geraamd resultaat	842	0	842	933	0	933	954	0	954	931	0	931
Totaal structurele lasten			17.320			17.475			17.475			17.450
Totaal structurele baten			-16.477			-16.542			-16.521			-16.519
Subtotaal structureel begrotingssaldo			842			933			954			931
Voorlopig dekkingsplan	-856	-430	-426	-941	70	-1.011	-875	100	-975	-903	100	-1.003
Structureel begrotingssaldo			417 N			-78 V			-22 V			-72 V

Het begrotingsjaar 2021 is met incidentele middelen sluitend gemaakt. Vanaf 2022 is een structureel sluitende begroting aanwezig op basis van het voorlopige dekkingsplan. In dit dekkingsplan is in het kader van het traject Zero Based Budgeting een stelpost van 3% van het begrotingstotaal opgenomen (€ 575k). Het ZBB-traject start eind 2020 moet medio 2021 afgerond zijn.

Uiteenzetting van de financiële positie en toelichting

Wettelijk kader

Artikel 20 BBV.

Algemeen

De uiteenzetting van de financiële positie bestaat uit:

- de financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid;
- de geprognoseerde balans;
- het emu-saldo;
- de arbeidskosten gerelateerde verplichtingen;
- de investeringen;
- de financiering;
- de stand en het verloop van de reserves;
- de stand en het verloop van de voorzieningen.

2.2.3. Uiteenzetting financiële positie

2.2.3.1. Financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid

De basis voor de Programmabegroting 2021 is de meerjarenraming van het voorgaande begrotingsjaar. Deze initiële (meerjaren)begroting wordt beschouwd als bestaand beleid en is inclusief de reeds geraamde budgetten naar aanleiding van het Collegeprogramma en de structurele doorwerking van de Zomerrapportage 2020. Deze initiële startbegroting wordt ten behoeve van de Programmabegroting 2021 en de meerjarenraming 2022-2024 gemuteerd met nagekomen wijzigingen. De mutaties van de Zomerrapportage en de nagekomen wijzigingen betreffen veelal een bijstelling van bestaande budgetten (bestaand beleid), maar ook nieuwe budgetten voor nieuwe activiteiten (nieuw beleid). De nagekomen mutaties worden in hun gezamenlijkheid beoordeeld. De bedragen die horen bij de nagekomen mutaties (zie onderstaande tabel) zijn reeds verwerkt in deze programmabegroting.

De bijstellingen hebben de volgende financiële effecten:

Bedragen x € 1.000

Begrotingsresultaat (na mutaties)	2021	2022	2023	2024
Begrotingsresultaat op basis van Zomerrapportage 2020	842 N	933 N	954 N	931 N
Nagekomen mutaties:				
1 Bijstelling uitkeringen gemeentefonds (sept.circ.)	-100	-100	-100	-100
2 Woonvisie	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
3 Bijstelling bijdragen verbonden partijen	0	0	0	0
Subtotaal nagekomen mutaties	-100 V	-100 V	-100 V	-100 V
Begrotingsresultaat inclusief bijstellingen	742 N	833 N	854 N	831 N

Voor een toelichting op de diverse onderdelen verwijzen wij u naar onderdeel 1.5 Begrotingsuitkomsten. Gezien het begrotingstekort voor alle jaren, is er een concept dekkingsplan aan u voorgelegd. Hiervoor verwijzen wij u ook naar onderdeel 1.5 van deze Programmabegroting 2021 en naar het raadsvoorstel. Op basis van besluitvorming door uw raad, kan voor 2021 een sluitende begroting worden verkregen. Met betrekking tot de tekorten vanaf 2022 en verdere jaren, wordt hiervoor een traject van Zero Based Budgeting ingezet. De resultaten hiervan worden medio 2021 verwacht.

2.2.3.2. Geprognosticeerde balans

Met ingang van 2017 is het wettelijk verplicht om (meerjarig) een geprognosticeerde balans op te nemen in de begroting. Uitgangssituatie is de balans per 31 december 2019 conform de vastgestelde Jaarstukken 2019. De geraamde mutaties voor de diverse activa- en passivaposten worden hierop gecorrigeerd. De restantkredieten per 31 december 2019 en per eind 2020 leiden tot uitgaven in 2020, 2021 en latere jaren door temporisering van de investeringen. Investeringen worden ten laste gebracht van het saldo van 's Rijks Schatkist (SKB) (valt onder de rubriek uitzettingen <1 jaar). Deze neemt door investeringen af en het is niet ondenkbaar dat vanaf 2022 geleend moet worden.

Bedragen x € 1.000

Balans per 31-12	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Activa						
(im)Materiële vaste activa	8.490	13.660	15.224	14.536	13.817	15.100
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	439	439	439	439	439	439
Financiële vaste activa: Leningen	47	47	47	47	47	47
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	0	0	0	0	0	0
Totaal vaste Activa	8.976	14.146	15.710	15.022	14.303	15.586
Vorraden	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen < 1 jaar	7.630	2.446	441	873	1.204	-281
Liquide middelen	132	200	200	200	200	200
Overlopende activa	1.437	1.000	1000	1000	1000	900
Totaal Vlottende activa	9.199	3.646	1.641	2.073	2.404	819
Totaal Activa	18.176	17.792	17.351	17.095	16.707	16.405
Passiva						
Eigen vermogen	7.533	6.884	6.675	6.503	6.331	6.159
Voorzieningen	6.510	6.681	6.631	6.728	6.694	6.746
Vaste Schuld	908	727	545	364	182	0
Totaal Vaste Passiva	14.951	14.292	13.851	13.595	13.207	12.905
Vlottende schuld	1.521	1.500	1.500	1.500	1.500	2.000
Overlopende passiva	1.704	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Totaal Vlottende passiva	3.225	3.500	3.500	3.500	3.500	4.000
Totaal Passiva	18.176	17.792	17.351	17.095	16.707	16.405

2.2.3.3. Emu-saldo

EMU-Saldo

Nederland maakt deel uit van de Europese Monetaire Unie. Voor landen die deelnemen aan de Europese Monetaire Unie gelden Europese begrotingsvoorschriften waaronder de zogenaamde EMU-normen. De EMU-normen stellen limieten aan de overheidsschuld van een land. Er geldt een plafond voor de hoogte van de overheidsschuld en er geldt een limiet aan de jaarlijkse groei van de schuld, het zogenaamde EMU-saldo.

Per 1 januari 2014 is de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet HOF) van kracht. Het sturen op het EMU-saldo is voor gemeenten hierdoor essentieel. De berekening van het EMU-saldo moet, conform het BBV, meerjarig worden opgenomen in de begroting. Dit overzicht treft u hieronder aan.

Het EMU-saldo zet het saldo volgens baten- en lastenstelsel om in een saldo op basis van kasstelsel (waar de rijksoverheid mee werkt). Een positief EMU-saldo betekent een toegenomen cashflow. Een negatief EMU-saldo betekent een tekort.

Overeenkomstig de uitkomst van het bestuurlijk overleg van 23 mei 2018 is de 'Regeling vaststelling gelijkwaardige inspanning decentrale overheden inzake EMU-saldo' voor de jaren 2019 tot en met 2022 per 1 januari 2019 in werking getreden. Om provincies en gemeenten tijdig een beeld te geven wat dit voor hen betekent, publiceert het Ministerie van BZK in lijn met de Wet Hof individuele EMU-referentiewaarden. De referentiewaarden voor gemeenten zijn opgenomen in de septembercirculaire 2020. Voor Mook en Middelaar bedraagt de EMU-referentiewaarde € 602k. Voor dit bedrag mogen we dus op kasbasis een tekort hebben zonder nadelige gevolgen voor het landelijk gemiddelde. Voor 2021 zitten we boven het EMU-tekort, voor de jaren 2022 en 2023 daarna onder het tekort. Het uiteindelijke EMU-saldo op realisatiebasis is met name afhankelijk van de omvang van de daadwerkelijke investeringen.

In onderstaand overzicht is het dekkingsplan verwerkt in het EMU-saldo.

Bedragen x € 1.000

Berekening EMU Saldo		2020	2021	2022	2023	2024
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-540	-354	-164	-251	-200
2	Mutatie (im)materiële vaste activa	-1.954	-1.564	688	719	-1.283
3	Mutatie voorzieningen	123	206	29	-5	38
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	0	0	0	0
5	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo		-2.371	-1.712	553	463	-1.445

2.2.3.4. Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Onder arbeidskosten gerelateerde verplichtingen worden verstaan alle vormen van aan de arbeidsrelatie verbonden rechten op (toekomstige) uitkeringen tijdens of na het dienstverband. Deze verplichtingen kunnen onderverdeeld worden in de volgende categorieën:

- Beloningen tijdens het dienstverband (vakantiegeld/-dagen);
- Uitkeringen bij ontslag (afkoopsommen);
- Pensioentoezeggingen (pensioen, wachtgeld, premies);
- Afvloeiingsregelingen.

Op basis van het BBV dient de gemeente in haar programmabegroting inzicht te bieden in de jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Deze verplichtingen lopen via de reguliere exploitatie en de meerjarenbegroting.

Het vakantiegeld van 8% en de eindejaarsuitkering zijn reeds opgenomen in de begroting. In het kader van het Individueel Keuze Budget, dat per 1 januari 2017 is ingevoerd, is er geen sprake meer van een reservering, maar maken deze lasten onderdeel uit van de reguliere salarisbudgetten.

Het BBV schrijft voor om arbeidskosten gerelateerde verplichtingen waarvan het jaarlijkse bedrag geen gelijk (vergelijkbaar) volume heeft, op te nemen in een voorziening. Ten behoeve van de pensioenverplichtingen van de (gewezen) wethouders heeft de gemeente Mook en Middelaar een pensioenvoorziening gevormd. De omvang van deze voorziening wordt jaarlijks actuariael berekend ten behoeve van de jaarrekening.

Formatie

Hieronder is de formatie en de omvang van het budget vermeld.

Bedragen x € 1.000

Onderdeel	Fte 2020	Fte 2021	Bedrag 2020	Bedrag 2021	Bedrag 2022	Bedrag 2023	Bedrag 2024
		e.v.	(primitieve begroting)				
Raad	13 leden	13 leden	188	207	207	207	207
Griffie	1,66	1,67	126	139	139	139	139
Subtotaal algemeen bestuur	1,66	1,67	314	347	347	347	347
College van b&w	3,25	3,25	297	294	294	294	294
Subtotaal dagelijks bestuur	3,25	3,25	297	294	294	294	294
Managementteam	3,00	3,00	345	350	350	350	350
Staf	5,28	5,19	420	429	429	429	429
Afdeling Bedrijfsvoering *)	21,35	21,46	1.328	1.425	1.425	1.425	1.425
Afdeling Samenleving (incl. buitendienst **)	35,11	36,28	2.440	2.649	2.488	2.488	2.488

2.2. Financiële begroting (inclusief meerjarenraming)

Subtotaal ambtelijke organisatie	64,74	65,93	4.533	4.853	4.692	4.692	4.692
Totaal-generaal	69,66	70,85	5.144	5.493	5.332	5.332	5.332

Voor het jaar 2021 zijn twee fte's incidenteel geraamd. Daarnaast zijn in de Zomerrapportage 2020 voor € 125k middelen beschikbaar gesteld voor de uitbreiding van de ambtelijke capaciteit ten behoeve van de duurzaamheidsambitie (€ 75k) en ten behoeve van de rechtmatigheidsverklaring (€ 50k).

2.2.3.5. Investerings

Hieronder treft u het investeringsoverzicht aan met de voorgenomen investeringen voor de jaren 2021 t/m 2024, dan wel het reserveren van afschrijvingskosten in de begroting ten behoeve van toekomstige investeringen. Uitgangspunt is dat de restantkredieten van 2019 worden uitgegeven in 2020. Eventuele restantkredieten van 2020 worden middels het vaststellen van de Jaarstukken 2020 overgeheveld naar 2021 en zijn/worden niet vermeld in onderstaand overzicht. Voor vervangingsinvesteringen zijn middelen beschikbaar in de exploitatie.

Investerings

Bedragen x €1.000

Programma	Omschrijving	Looptijd	B2021	B2022	B2023	B2024
Verplaatsen						
	Mobiliteitsplan 2021	10	130			
Leren						
	Nieuw-/verbouw dependance Kandinsky-college	40	4.000			
Recreëren						
	Speelvoorzieningen	10	38			
Overhead						
	Materieel buitendienst	8	74			
Totale investeringen			4.242	0	0	0

Van de totale investeringen zijn de afschrijvingskosten berekend op basis van de diverse looptijden van de investeringen. De boekwaarde van de investeringen (aanschafwaarde +/- afschrijvingen) wordt vermeld op de balans. De afschrijvingskosten komen als lasten tot uitdrukking in het exploitatiesaldo. In onderstaande tabel zijn de kapitaallasten (afschrijving plus eventuele rente) vermeld van het investeringsplan. In de Programmabegroting 2021 is reeds rekening gehouden met deze kapitaallasten (in de meerjarenraming).

Kapitaallasten

Bedragen x €1.000

Programma	Omschrijving	Looptijd	B2021	B2022	B2023	B2024
Verplaatsen						
	Mobiliteitsplan 2021	10		13	13	13
Leren						
	Nieuw-/verbouw dependance Kandinsky	40		100	100	100
Recreëren						
	Speelvoorzieningen	10		4	4	4
Overhead						
	Materieel buitendienst	8		9	9	9
Totale kapitaallasten			0	126	126	126

2.2.3.6. Financiering

De gemeente Mook en Middelaar heeft één langlopende opgenomen geldlening van de BNG. Het saldo van deze lening bedraagt (exclusief kortlopende aflossingsverplichting) per 1 januari 2021 € 908k en loopt t/m 2025. De lening is vastrentend tegen 5,58% en is niet vervroegd aflosbaar. Jaarlijks wordt € 181,5k afgelost.

Het verloop van de lening is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Langlopende leningen o/g	2021
Stand per 1 januari	908
Bij: Aangetrokken geldleningen	0
Af: Aflossingen boekjaar	-182
Stand per 31 december	726

Meerjarig ziet het beeld er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000

Jaar	Stand per 1 januari	Aflossing	Stand per 31 december	Rentelasten
2020	1.089	182	908	52
2021	908	182	726	42
2022	726	182	545	32
2023	545	182	363	22
2024	363	182	182	12
2025	182	182	0	2

Bij de jaarstukken wordt de aflossingsverplichting voor het komende jaar jaarlijks onder de kortlopende schulden geschaard.

2.2.3.7. Stand en verloop reserves

2.2. Financiële begroting (inclusief meerjarenraming)

Eventuele mutaties naar aanleiding van het voorgestelde dekkingsplan zijn nog niet verwerkt in onderstaand overzicht.

Bedragen x € 1.000

Reserve	2021			2022			2023			2024			
	Saldo 1 jan.	Bij	Af	Saldo 31 dec.	Bij	Af	Saldo 31 dec.	Bij	Af	Saldo 31 dec.	Bij	Af	Saldo 31 dec.
Algemene reserves													
Algemene reserve	2.000			2.000			2.000			2.000			2.000
Vrij Besteedbare Reserve	1.353		195	1.158			1.158			1.158			1.158
<i>Subtotaal Algemene reserves</i>	<i>3.353</i>	<i>0</i>	<i>195</i>	<i>3.158</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>3.158</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>3.158</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>3.158</i>
Bestemmingsreserve													
Kapitaallasten nieuwbouw brandweer/werkplaats *)	548		35	513		35	478		35	443		35	409
Verkoop aandelen Attero	105		5	100		5	95		5	90		5	85
Centrumplan Mook aankoop panden *)	24		6	18		6	12		6	7		6	1
Creatieve/Culturele Doeleinden	1			1			1		0	1			1
Recreatie en toerisme	2			2			2		0	2			2
Vluchtelingen en statushouders	57			57			57		0	57			57
Wijkontwikkeling	34			34			34		0	34			34
Stimulering woningbouw	68			68			68		0	68			68
Budgetoverheveling	0			0			0		0	0			0
Afschrijvingen investeringsplan 2013-2016)	1.429		127	1.302		127	1.176		127	1.049		127	922
Kapitaallasten (investerings uit reserves))	1.423			1.423			1.423		0	1.423			1.423
<i>Subtotaal bestemmingsreserves</i>	<i>3.690</i>	<i>0</i>	<i>172</i>	<i>3.518</i>	<i>0</i>	<i>172</i>	<i>3.345</i>	<i>0</i>	<i>172</i>	<i>3.173</i>	<i>0</i>	<i>172</i>	<i>3.001</i>
Totaal reserves	7.043	0	367	6.675	0	172	6.503	0	172	6.331	0	172	6.159

*) Betreft verminderingen in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd.

2.2.3.8. Stand en verloop voorzieningen

Mutaties naar aanleiding van het voorgestelde dekkingsplan zijn nog niet verwerkt in onderstaand overzicht, evenals de mutaties naar aanleiding van het nog vast te stellen MJOP 2020-2023. Na besluitvorming van het dekkingsplan en het MJOP vindt een eerste begrotingswijziging plaats.

Bedragen x € 1.000

Voorziening	2021			2022			2023			2024			
	Saldo 1 jan.	Bij	Af	Saldo 31 dec.	Bij	Af	Saldo 31 dec.	Bij	Af	Saldo 31 dec.	Bij	Af	Saldo 31 dec.
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's													
Pensioenen (gewezen) wethouders	1.160	34	27	1.167	34	27	1.174	34	27	1.180	34	27	1.187
Financiële compensatie bomenplan	0			0			0			0			0
<i>Subtotaal</i>	<i>1.160</i>	<i>34</i>	<i>27</i>	<i>1.167</i>	<i>34</i>	<i>27</i>	<i>1.174</i>	<i>34</i>	<i>27</i>	<i>1.180</i>	<i>34</i>	<i>27</i>	<i>1.187</i>
Voorziening ter egalisering van kosten													
Onderhoud huisvesting gemeentehuis	352	62	102	312	62	20	354	62	132	284	62	42	304
Onderhoud gebouw gemeentewerken	155	33	11	177	33	10	199	33	39	193	33	39	186
Onderhoud sportaccommodaties	452	17	20	449	17	42	424	17	37	404	17	37	384
KCA-depot	29	2	0	31	2	0	33	2	0	35	2	0	36
<i>Subtotaal onderhoud MJOP</i>	<i>988</i>	<i>113</i>	<i>133</i>	<i>968</i>	<i>113</i>	<i>72</i>	<i>1.010</i>	<i>113</i>	<i>208</i>	<i>915</i>	<i>113</i>	<i>118</i>	<i>910</i>
Onderhoud abri's	2			2			2			2			2
Rationeel wegbeheer	145	180	275	50	180	193	37	180	141	76	180	168	88
Groot onderhoud bruggen	1	23	0	24	23	17	31	23	0	54	23	0	78
Egalisatie Uitkeringen gemeentefonds	0	36		36	54		90	0	8	82	15		97
<i>Subtotaal</i>	<i>1.136</i>	<i>353</i>	<i>408</i>	<i>1.080</i>	<i>370</i>	<i>281</i>	<i>1.169</i>	<i>316</i>	<i>357</i>	<i>1.129</i>	<i>331</i>	<i>286</i>	<i>1.174</i>
Voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven													
Egalisatie afvalstoffen	0			0			0			0			0

2.2. Financiële begroting (inclusief meerjarenraming)

Rioolbeheer	4.305			4.305			4.305			4.305			4.305
<i>Subtotaal</i>	<i>4.305</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>4.305</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>4.305</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>4.305</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>4.305</i>
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is													
Fonds Lierdal	14			14			14			14			14
Herontwikkeling De Bisselt	64			64			64			64			64
Financiële compensatie bommenplan	2			2			2			2			2
<i>Subtotaal</i>	<i>79</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>79</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>79</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>79</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>79</i>
Totaal voorzieningen	6.681	386	435	6.631	404	308	6.728	350	384	6.694	365	313	6.746

2.2.4. Toelichting op de uiteenzetting financiële positie

Wettelijk kader

Artikel 20 BBV.

2.2.4.1. Uitgangspunten en analyse financiële positie

De toelichting op de uiteenzetting van de financiële positie bevat ten minste de gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd en de motivering daarvan en een toelichting op belangrijke ontwikkelingen ten opzichte van de uiteenzetting van de financiële positie van het vorige begrotingsjaar.

Gronden ramingen

De ramingen zijn gebaseerd op de uitgangspunten zoals deze zijn beschreven in de Kaderbrief 2021 en in onderdeel 2.2.2.2 'Uitgangspunten en analyse ramingen'.

Aanvullend hierop kunnen wij meedelen dat het uitgangspunt van de ramingen 2021-2024 de meerjarenbegroting van het vorige begrotingsjaar 2020 is, omdat het overgrote deel van de budgetten structurele budgetten betreft. De eerste meerjarenplanning van begrotingsjaar 2020 is de startbegroting van begrotingsjaar 2021. Bij de Zomerrapportage 2020 is bekeken in hoeverre de budgetten gemuteerd moeten worden als gevolg van wettelijke ontwikkelingen dan wel verlaging of intensivering van de activiteiten en budgetten.

Na het vaststellen van de Zomerrapportage 2020 zijn er nog ontwikkelingen geweest die om een bijstelling van de budgetten vragen. Deze mutaties zijn vermeld in onderdeel 2.2.3.1 'Financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid'. Daarnaast worden salarislasten die functioneel toegewezen kunnen worden aan taakvelden, ook op die taakvelden begroot. De resterende salarislasten blijven staan onder taakveld 'Overhead'. Voor 2021 is zo'n € 1,8 miljoen aan salarislasten geraamd op de diverse functionele posten.

Ten behoeve van de balans worden de activaposten gewaardeerd op historische verkrijgingsprijs minus afschrijvingen. De overige posten worden tegen nominale waarde gewaardeerd.

Naast de hierboven aangeven wijzigingen zijn er verder geen nadere ontwikkelingen in de uiteenzetting van de financiële positie tussen 2021 en het vorige begrotingsjaar 2020.

Meerjarenraming

Meerjarig kan uitgegaan worden van dezelfde uitgangspunten en gronden als in begrotingsjaar 2021. De budgetten worden meerjarig geraamd op basis van de werkelijk te verwachten kosten. Er vindt dus geen algehele indexatie plaats.

Belastingopbrengsten worden voor het lopende begrotingsjaar gecorrigeerd met een inflatie van 2,05% op basis van de loon- en prijsstijgingen zoals vermeld in de mei-circulaire 2020. Voor de meerjarenraming wordt echter de 0-lijn gehanteerd en worden dus dezelfde baten geraamd als in 2021. Uitzondering betreft de baatbelasting. Deze loopt t/m 2023.

De meerjarenraming wordt voor kennisgeving aangenomen. De eerste meerjarenschijf (2022) geldt volgend jaar als uitgangspunt (behoudens mutaties) voor de dan op te stellen programmabegroting 2022. Eventuele verschillen met het dan voorgaande jaar 2021 worden in de nieuwe programmabegroting toegelicht.

Overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld

2.2.5. Overzicht van baten en lasten per taakveld

Voor het college van burgemeester en wethouders zijn taakvelden verplicht gesteld. In onderstaande tabel treft u een verdeling van de programma's in taakvelden aan. Opgemerkt wordt hierbij dat bepaalde (onderdelen van) taakvelden voor IV3 onder programma Besturen vallen, maar op grond van het BBV voor de begroting onder de algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb of onvoorzien vallen, zoals de ozb en de algemene uitkering. Ook de mutaties van reserves en voorzieningen vallen bij IV3 onder één taakveld, terwijl deze voor de begroting op grond van het BBV per programma (kunnen) zijn vermeld.

Bedragen x € 1.000

TV	Taakveld	Lasten	Baten	Saldo
0.	Bestuur en ondersteuning	6.706	13.993	-7.287
0.1	Bestuur	821	0	821
0.2	Burgerzaken	398	81	317
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	4	0	4
0.4	Overhead	5.201	100	5.101
0.5	Treasury	43	336	-294
0.61	OZB woningen	0	1.520	-1.520
0.62	OZB niet-woningen	0	414	-414
0.63	Parkeerbelasting	0	0	0
0.64	Belastingen overig	132	150	-18
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	10.182	-10.182
0.8	Overige baten en lasten	107	0	107
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	0	367	-367
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	842	-842
1.	Veiligheid	645	83	562
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	538	77	461
1.2	Openbare orde en veiligheid	107	6	101
2.	Verkeer, vervoer en waterstaat	616	23	594
2.1	Verkeer en vervoer	595	23	573
2.2	Parkeren	8	0	8
2.3	Recreatieve havens	4	0	4
2.4	Economische havens en waterwegen	1	0	1
2.5	Openbaar vervoer	8	0	8
3.	Economie	195	178	18
3.1	Economische ontwikkeling	58	5	53
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	36	57	-21
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	45	8	37

3.4	Economische promotie	57	108	-51
4.	Onderwijs	314	1	313
4.1	Openbaar basisonderwijs	42	0	42
4.2	Onderwijshuisvesting	126	0	126
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	146	1	145
5.	Sport, cultuur en recreatie	681	15	666
5.1	Sportbeleid en activering	26	0	26
5.2	Sportaccommodaties	94	14	80
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	87	0	87
5.4	Musea	1	0	1
5.5	Cultureel erfgoed	30	0	30
5.6	Media	26	0	26
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	418	2	417
6.	Sociaal domein	6.636	1.649	4.987
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	445	0	445
6.2	Wijkteams	250	0	250
6.3	Inkomensregelingen	2.109	1.580	529
6.4	Begeleide participatie	666	0	666
6.5	Arbeidsparticipatie	124	0	124
6.6	Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	291	0	291
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	1.184	69	1.115
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	1.310	0	1.310
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	39	0	39
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	218	0	218
7.	Volksgezondheid en milieu	1.241	1.492	-252
7.1	Volksgezondheid	239	0	239
7.2	Riolering	342	615	-273
7.3	Afval	586	877	-291
7.4	Milieubeheer	65	0	65
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	9	0	9
8.	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	514	114	400
8.1	Ruimtelijke ordening	207	13	194
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	0	0	0
8.3	Wonen en bouwen	307	101	206
Totaal-generaal		17.547	17.547	0

VASTSTELLINGSBESLUIT

3.1. Vaststellingsbesluit

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Mook en Middelaar in zijn openbare raadsvergadering van 11 november 2020.

De raad voornoemd,

De griffier

De voorzitter

mr. M.A.M. van Arensbergen

mr. drs. W. Gradisen

BIJLAGEN

4.1. Bijlage 1 Financiële vertaling Collegeprogramma

De vermelde nummers verwijzen naar de nummers in het Collegeprogramma 2018-2022.

Een deel van de budgetten van het collegeprogramma is reeds functioneel verantwoord. De posten die in 2021 nog als 'werkbudget' beschikbaar zijn, zijn vetgedrukt. Deze posten zijn nog beschikbaar om er een bestemming aan te geven. Een deel van de budgetten is incidenteel gemaakt. Het budget kan in enig jaar pas ingezet kan worden nadat er incidentele middelen zijn vrijgemaakt. Dit is aangegeven met bedrag x minus bedrag y (bijvoorbeeld 80-80).

Omschrijving	2019		2020		2021		2022	
	INC	STR	INC	STR	INC	STR	INC	STR
Programma Besturen								
2.1.2 Digitaal ontsluiten informatie (capaciteit) ¹⁾	75	80-80		80-80		80-80		80-80
2.1.2 Digitaal ontsluiten informatie (beheer en onderhoud)	45			45		45		45
2.2.1 Beleid en planvorming via participatie	16			16		16		16
Aanwending leaseconstructie	-136							
Programma Beschermen								
3.1.1 Aanscherping handhaving				50-50		30 ^{FI} 20 ^{WB}		30 ^{FI} 20 ^{WB}
3.2.1 Sociale veiligheid: Sociaal Team		37,5		37,5		37,5		37,5
3.2.1 Sociale veiligheid: OOV		37,5		37,5		37,5		37,5
Programma Verplaatsen								
4.1.1 Openbaar vervoer		36,5		36,5		36,5		36,5
4.2.3 Maatregelprogramma verkeersprojecten	36,5		36,5					
Dekking VBR ^{WB)}	-36,5		-36,5					
4.2.7 Onverharde wegen (via voorziening)	40		40		40			
Dekking Wegenbeheer	-40		-40		-40			
Programma Werken								
5.1.1 Gezond economisch klimaat			10					
5.1.4 Juiste bewegwijzering	25							
5.2.4 Bevorderen participatie arbeidsmarkt	45		45		45			
Dekking VBR	-70		-55		-45			
Programma Leren								
-								
Programma Recreëren								
7.1.1 Renoveren openbaar groen		50-50		50-50		50-50		50-50
7.1.2 Uitvoeren Masterplan Plasmolen	15							
7.2.2. Zichtbaar maken cultuurhistorie		10		10		10		10
7.2.4 Monumenten in beeld brengen					25			
Dekking VBR	-15				-25			
Programma Samenleven en zorgen								
8.2 Ondersteuning (participatie)		105		105		105		105
8.2.12 Fonds voor oplossingen	5							
Dekking VBR	-5							
Programma Gezond leven								

BIJLAGEN

9.2.2 Duurzaam inzamelen en verwerken afval	30							
Dekking VBR	-30							
Programma Wonen en bouwen								
10.3.1 Implementeren Omgevingswet	125		125		125			
Dekking VBR	-125		-125		-125			

- 1) Deze post is tot en met 2023 incidenteel gemaakt. Kan alleen uitgevoerd worden als er aanvullende incidentele middelen vrijkomen uit de begroting.

4.2. Bijlage 2 Algemene uitkering

Hieronder is de specificatie vermeld van de uitkeringen uit het gemeentefonds voor 2021 op basis van de septembercirculaire 2020. De aantallen voor de algemene uitkering zijn gebaseerd op de meeste recente specificatie van het rijk (september 2020). Indien nodig worden de uitkeringen gemeentefonds in de loop van 2021 gewijzigd op basis van nieuwe circulaires en/of gewijzigde aantallen.

Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven			
Maatstaf	Berekende Aantallen	Gewicht / %	Uitkering
1c Waarde niet-woningen eigenaren	584.500,00	-0,159	-92.912,12
1f Waarde niet-woningen gebruikers (onder aftrek amendement De Pater)	574.000,00	-0,1281	-73.532,27
1a Waarde woningen eigenaren	9.280.000,00	-0,0894	-829.854,72
Subtotaal			-996.299,11

Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is			
Maatstaf	Berekende Aantallen	Gewicht	Bedrag in basis
1e OZB waarde niet-woningen	58,45	380,05	22.213,92
8a Bijstandsontvangers (vanaf UJR 2016)	97,00	2.148,18	208.373,46
3a Eén-ouder-huishoudens	195,00	821,75	160.241,25
2 Inwoners	7.847,00	160,50	1.259.443,50
5 Inwoners: ouderen boven 64 jaar	2.123,00	100,69	213.764,87
5a Inwoners: ouderen 75 t/m 84 jaar	725,00	26,45	19.176,25
7 Lage inkomens	830,00	30,61	25.406,30
7c-2 Lage inkomens (drempel) (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	464,00	689,45	319.904,80
12 Minderheden	130,00	323,04	41.995,20
11a Uitkeringsontvangers (vanaf UJR 2016)	396,00	86,12	34.103,52
3b Huishoudens	3.608,00	90,60	326.884,80
3c Eenpersoonshuishoudens	1.104,00	51,43	56.778,72
8b Loonkostensubsidie	1,00	1.954,21	1.954,21
4a Inwoners: jongeren jonger dan 18 jaar (vanaf uitkeringsjaar 2019)	1.305,00	721,56	941.635,80
7g-2 Jeugdigen in gezinnen met armoederisico	99,18	239,87	23.790,31
7h-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen huishoudens	3.013,25	-122,27	-368.430,08
7i-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen huishoudens met kinderen	514,08	-478,41	-245.941,01
3h Ouders met (langdurig) psychisch medicijngebruik	39,01	3.529,79	137.697,74
3g Eenouderhuishoudens met 2 of meer kinderen	80,00	1.249,12	99.929,60
8c-2 Bijstandshuishoudens met minderjarige kinderen	19,67	643,95	12.664,35
8d Bijstandsontvangers eenouderhuishoudens	16,00	1.705,61	27.289,76
11b-2 Uitkeringsontvangers minus bijstandsontvangers	299,00	1.058,61	316.524,39
11c-2 Wajong	82,00	864,19	70.863,58

BIJLAGEN

3i-2 Medicijngebruik met drempel	1.271,93	377,03	479.554,15
8e Re-integratie klassiek	0,127	334.140,69	42.435,87
4b Inwoners jonger dan 65 jaar	5.724,00	4,21	24.098,04
5b Inwoners: ouderen 65 t/m 74 jaar	1.187,00	0,19	225,53
5c Inwoners: ouderen 85 jaar en ouder	211,00	0,19	40,09
3d Eenpersoonshuishoudens 65 t/m 74 jaar	230,00	16,36	3.762,80
3e Eenpersoonshuishoudens 75 t/m 84 jaar	218,00	65,34	14.244,12
3f Eenpersoonshuishoudens 85 jaar en ouder	127,00	114,42	14.531,34
7d-2 Huishoudens met laag inkomen 65 t/m 74 jaar	89,38	128,32	11.468,86
7e-2 Huishoudens met laag inkomen 75 t/m 84 jaar	62,37	512,88	31.990,26
7f-2 Huishoudens met laag inkomen 85 jaar en ouder	21,43	896,30	19.203,35
7j-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (65 t/m 74 jaar)	216,72	117,20	25.399,23
7k-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (75 t/m 84 jaar)	151,24	468,85	70.909,25
7l-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (85 jaar en ouder)	51,95	820,47	42.623,91
3j Bedden	9.855,00	0,85	8.376,75
13 Klantenpotentieel lokaal	5.870,00	46,03	270.196,10
14 Klantenpotentieel regionaal	890,00	23,66	21.057,40
15e Leerlingen VO	182,40	370,50	67.579,20
15j Basisonderwijsleerlingen met leerlingengewicht 0,3	1,00	-1.595,64	-1.595,64
15k Basisonderwijsleerlingen met leerlingengewicht 1,2	9,00	-2.504,11	-22.536,99
38 Bedrijfsvestigingen	957,00	74,80	71.583,60
31a ISV (a) stadsvernieuwing	0,00004203	6.087.306,96	255,82
31b ISV (b) herstructurering	0,00005999	3.736.019,31	224,12
36 Kernen	4,00	9.071,77	36.287,08
37 Kernen * bodemfactor buitengebied	4,00	14.878,30	59.513,20
36a Kernen met 500 of meer adressen	1,00	60.263,26	60.263,26
34 Oeverlengte * bodemfactor gemeente	257,00	11,72	3.012,04
35a Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	1.072,13	5,82	6.239,80
32b-2 Omgevingsadressendichtheid (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	1.551,84	58,55	90.860,23
23 Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	9,00	1.525,03	13.725,27
22 Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	45,00	3.089,49	139.027,05
21 Oppervlakte bebouwing	54,00	588,37	31.771,98
23a Oppervlakte bebouwing buitengebied	9,00	1.921,87	17.296,83
22a Oppervlakte bebouwing woonkern	45,00	2.284,96	102.823,20
19 Oppervlakte binnenwater	142,00	38,00	5.396,00
16 Oppervlakte land	1.739,00	41,07	71.420,73
18 Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	1.739,00	26,89	46.761,71
24b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	3.660,00	57,04	208.766,40
25b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016) * bodemfactor woonkernen	3.660,00	50,79	185.891,40
39 Vast bedrag	1,00	250.081,99	250.081,99
Subtotaal			6.231.030,57

Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)

Uitkeringsfactor	1,6590
Subtotaal (B x C (=uf))	10.337.279,72

Onderdeel D - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	Berekende Aantallen	Uitkering
56d Suppletie-uitkering integratie sociaal domein	16.684,00	16.684,00
Subtotaal		16.684,00

Onderdeel E - Integratie- en decentralisatieuitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	Berekende Aantallen	Uitkering
71 Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches (DU)	26.081,00	26.081,00
170 Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (DU)	41.833,00	41.833,00
205 Voorschoolse voorziening peuters (DU)	13.764,00	13.764,00
223 Armoedebestrijding kinderen (DU)	20.864,00	20.864,00
290 Vergoeding raadsleden kleine gemeenten (DU)	110.462,00	110.462,00
383 Inburgering (IU)	10.232,00	10.232,00
385 Brede aanpak dak- en thuisloosheid (DU)	32.051,00	32.051,00
393 Versterking omgevingsveiligheidsdiensten (DU)	2.000,00	2.000,00
Subtotaal		257.287,00

Onderdeel F - 3 D's in het sociaal domein

Maatstaf	Berekende Aantallen	Uitkering
260 Participatie (IU)	465.345,00	465.345,00
261 Voogdij/18+ (IU)	102.394,00	102.394,00
Subtotaal		567.739,00

Onderdeel G - Aanvullingen van de gebruiker

Aanvullingen van de gebruiker	Opgave	Uitkering
Subtotaal		0,00

Totaal uitkering 2021: 10.182.690,61

4.3. Bijlage 3 Beleidsindicatoren

Hieronder treft u een nadere toelichting aan op de diverse beleidsindicatoren zoals vermeld in de programma's. Deze gegevens zijn afkomstig van de website www.waarstaatjegemeente.nl.

Programma	Nr.	Omschrijving	Bron / verloop
Besturen		Betreft eigen indicatoren en staan niet op de website www.waarstaatjegemeente.nl	
Beschermen	1	<i>Verwijzingen Halt</i> Het aantal verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar feit plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.	Stichting Halt 2013-2019
Beschermen	2	<i>Misdrijven - Winkeldiefstallen</i> Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.	CBS 2012-2018 waarde 0,0
Beschermen	3	<i>Misdrijven - Gewelddismisdrijven</i> Het aantal gewelddismisdrijven per 1.000 inwoners. Voorbeelden van gewelddismisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).	CBS 2012-2019
Beschermen	4	<i>Misdrijven - Diefstallen uit woning.</i> Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners.	CBS 2012-2019
Beschermen	5	<i>Misdrijven - Vernielingen en beschadigingen</i> Aantal vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte per 1.000 inwoners. Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder de dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.	CBS 2012-2019

Verplaatsen		Geen beleidsindicator vermeld	
Werken	1	<i>Funcziemenging</i> De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.	CBS BAG/LISA 2012-2019
Werken	2	<i>Vestigingen (van bedrijven)</i> Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.	LISA 2012-2019
Leren	1	<i>Absoluut verzuim</i> Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige en/of kwalificatieplichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven.	DUO / Ingrado 2014-2017
Leren	2	<i>Relatief verzuim</i> Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend.	DUO / Ingrado 2014-2018
Leren	3	<i>Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie: % deelnemers aan het VO en MBO onderwijs</i> Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. De cijfers van DUO hebben betrekking op schooljaren.	DUO / Ingrado 2012-2018
Recreëren	1	<i>Niet-sporters</i> Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder die niet minstens één keer per week aan sport doet.	CBS / RIVM 2012, 2016
Samenleven en zorgen	1	<i>Banen</i> Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.	CBS / LISA 2012-2019
Samenleven en zorgen	2	<i>Jongeren met een delict voor de rechter</i> Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.	Verwey Jonker Instituut 2015-2015
Samenleven en zorgen	3	<i>Kinderen in uitkeringsgezin</i> Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan. Tot	Verwey Jonker Instituut 2012-2018

BIJLAGEN

		en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.	
Samenleven en zorgen	4	<i>Netto arbeidsparticipatie</i> Het percentage van de werkzame beroepsbevolking.	CBS 2012-2019
Samenleven en zorgen	5	<i>Werkloze jongeren</i> Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers van 2016 zijn afkomstig van het CBS.	Verwey Jonker Instituut 2012-2015
Samenleven en zorgen	6	<i>Personen met een bijstandsuitkering</i> Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.	CBS 2015-2019
Samenleven en zorgen	7	<i>Lopende re-integratievoorzieningen</i> Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	CBS 2015-2019
Samenleven en zorgen	8	<i>Jongeren met jeugdhulp</i> Het percentage jongeren van 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en/of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.	CBS 2015-2019
Samenleven en zorgen	9	<i>Jongeren met jeugdbescherming</i> Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.	CBS 2015, 2017, 2019
Samenleven en zorgen	10	<i>Jongeren met jeugdreclassering</i> Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden	CBS

		<p>waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 23 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.</p>	
Samenleven en zorgen	11	<p><i>Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo</i> Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende Gemeenten.</p>	<p>CBS 2017-2019</p>
Gezond leven	1	<p><i>Omvang huishoudelijk restafval</i> Niet-gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.</p>	<p>CBS 2012-2019</p>
Gezond leven	2	<p><i>Hernieuwbare elektriciteit</i> -</p>	<p>RWS 2013-2018</p>
Wonen	1	<p><i>Gemiddelde WOZ-waarde</i> De gemiddelde WOZ waarde van woningen.</p>	<p>CBS 2012-2020</p>
Wonen	2	<p><i>Nieuw gebouwde woningen</i> Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.</p>	<p>BAG 2012-2019</p>
Wonen	3	<p><i>Demografische druk</i> De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar en ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.</p>	<p>CBS 2012-2020</p>
Wonen	4	<p><i>Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden</i> Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.</p>	<p>COELO 2014-2020</p>
Wonen	5	<p><i>Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden</i> Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.</p>	<p>COELO 2014-2020</p>

4.4. Bijlage 4 Begrippenlijst

Achterstallig onderhoud	Onderhoud dat niet op tijd is uitgevoerd, waardoor een onderhoudsrichtlijn is overschreden en niet (meer) wordt voldaan aan het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau. Achterstallig onderhoud kan leiden tot schade en/of onveilige situaties, hetgeen vaak leidt tot hogere herstelkosten.
Activa-posten	De activa maken onderdeel uit van de balans (zie aldaar) en worden, kort gezegd, gevormd door de (in geldwaarde uitgedrukte) bezittingen, zoals gebouwen, goederen, vorderingen en geldtegoeden. De activa-posten worden meestal onderverdeeld in twee categorieën: - vaste activa, zijnde activa-posten die langer dan een jaar meegaan, zoals gebouwen, machines en inventaris en; - vlottende activa, zijnde activa-posten die maximaal één jaar meegaan, zoals voorraden, vorderingen en geldtegoeden. De tegenhanger van de activa-posten zijn de passiva-posten.
Algemene reserve	Reserves kunnen worden omschreven als eigen vermogensbestanddelen (op de balans) en zijn in principe vrij om te besteden. Een algemene reserve is een reserve waaraan de raad geen specifieke bestemming heeft gegeven, zoals bij een bestemmingsreserve het geval is. Mook en Middelaar heeft twee algemene reserves: - een (min of meer geblokkeerde) algemene reserve die als ondergrens wordt aangehouden voor het afdekken van risico's, zijnde de 'Algemene reserve' en; - een volledig vrij te besteden algemene reserve, zijnde de Vrij Besteedbare Reserve (VBR).
Balans	De balans bestaat uit twee gedeeltes die met elkaar in evenwicht zijn: de activa en de passiva (zie aldaar). De term 'balans' doelt op dit evenwicht. De activa worden, kort gezegd, gevormd door de bezittingen en de passiva bestaan uit het eigen vermogen en het vreemd vermogen. Als de beide delen naast elkaar gepresenteerd worden, staan de activa aan de linkerzijde (debetkant) en de passiva aan de rechterzijde (creditkant). Er is echter niets op tegen om ze onder elkaar te zetten.
Bestuurlijk belang	Betreft zeggenschap in/bij een verbonden partij. Een gemeente kan een bestuurlijk belang hebben in een verbonden partij doordat zij in het bestuur is vertegenwoordigd. De gemeente kan het ook hebben doordat zij stemrecht heeft in de verbonden partij.
BBV	Het 'Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten' (BBV) beschrijft de regels waaraan onder andere de begroting van een gemeente moet voldoen.
Belastingcapaciteit	De belastingcapaciteit maakt duidelijk hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Door de manier waarop dit financiële kengetal wordt berekend, is dit cijfer in het jaarverslag altijd hetzelfde als in de begroting.
Bestemmingsreserve	Reserves kunnen worden omschreven als eigen vermogensbestanddelen (op de balans) en zijn in principe vrij om te besteden. Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan de raad echter een specifieke bestemming heeft gegeven. De raad is bevoegd om de bestemming te wijzigen of ongedaan te maken.
Bestemmingsreserve kapitaallasten	Bestemmingsreserve voor het dekken van kapitaallasten (afschrijving en rente) van reeds gerealiseerde of nog te realiseren investeringen. De kapitaallasten van nieuwe investeringen worden zoveel mogelijk opgenomen in de begroting, zodat deze bestemmingsreserve op termijn niet meer nodig is.
Bezuinigingsmaatregelen	Lastenverlagende maatregelen om een begrotingstekort weg te werken. Een bezuiniging is iets wat al rechtstreeks op de lasten van de begroting wordt verwerkt. In de begroting zijn deze bezuinigingen op programmaniveau verwerkt.
Budgetrecht	De bevoegdheid om financiële middelen beschikbaar te stellen. Door de begroting vast te stellen geeft de raad het college toestemming om geld uit te geven aan de afgesproken activiteiten.
Deelneming	Participatie in een besloten of naamloze vennootschap, waarin de gemeente aandelen heeft.
Dekkingsmiddelen	Middelen die worden gegenereerd dan wel aangewend om de lasten in de begroting op te vangen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen algemene dekkingsmiddelen en specifieke dekkingsmiddelen. Algemene dekkingsmiddelen zijn vrij te besteden (zoals uitkeringen gemeentefonds), terwijl specifieke dekkingsmiddelen gebonden zijn aan bepaalde uitgaven binnen een programma (zoals een provinciale subsidie, de afvalstoffenheffing of leges voor de aanvraag van een paspoort).
Dividend	Een vergoeding die wordt uitbetaald aan aandeelhouders (= deelneming).
EMU-referentiewaarde	Een individuele EMU-referentiewaarde betreft geen norm, maar betreft een indicatie van het aandeel dat een provincie of gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft. De Wet Hof bepaalt dat de

	individuele referentiewaarde voor het EMU-saldo van de individuele overheden, naast het eigen aandeel, ook het aandeel in het EMU-saldo van gemeenschappelijke regelingen betreft waar de individuele overheid deel van uitmaakt.
EMU-saldo	Het geraamde of het gerealiseerde saldo van de ontvangsten en uitgaven op kasbasis van een gemeente. Dit in tegenstelling tot het begrotings- of rekeningresultaat op basis van het baten- en lastenstelsel. Het EMU-saldo wordt berekend volgens Europese voorschriften.
Financieel belang	Een bedrag dat aan een verbonden partij ter beschikking is gesteld en niet verhaald kan worden als de verbonden partij failliet zou gaan. Het kan ook het bedrag zijn waarvoor de gemeente aansprakelijk is als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.
Financiële kengetallen	Getallen waarmee inzicht verkregen kan worden in de financiële positie van een gemeente. Deze zijn vermeld in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.
Geïventariseerde risico's	In kaart gebrachte kansen op gevaar of schade met financieel gevolg van substantiële omvang.
Gekwantificeerde risico's	Het totaal van de financiële gevolgen van de kansen op gevaar of schade.
Gemeenschappelijke regeling	Een samenwerkingsverband tussen overheidslichamen (zoals bijvoorbeeld gemeenten) dat op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen is opgericht.
Groot onderhoud	Uitvoering van correctieve maatregelen, als gevolg van slijtage na een langere periode van gebruik, om een object in goede staat (op een vooraf bepaald kwaliteitsniveau) te houden of te brengen. Groot onderhoud dient zich in de regel aan, is daarom vaak gepland, is veelal ingrijpend van aard en betreft een groot of belangrijk deel van het object.
Incidentele baten en lasten	De aard van de begrotingspost is altijd leidend voor het al dan niet incidentele karakter ervan. Een hulpmiddel bij het bepalen van het karakter van de begrotingspost is de tijdsduur. Incidentele baten en lasten zijn posten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden. Baten en lasten die zich in drie jaar of minder voordoen, kunnen worden gekwantificeerd als incidenteel, maar kunnen ook structureel van aard zijn. Baten die zich vier jaar of langer voordoen zijn in beginsel structureel van aard.
Investerings met economisch nut	Investerings die verhandelbaar zijn (bijvoorbeeld gebouwen of vervoermiddelen) en kunnen bijdragen aan het genereren van middelen.
Investerings met maatschappelijk nut	Investerings die in principe niet verhandelbaar zijn (bijvoorbeeld wegen). Voor sommige investeringen met maatschappelijk nut worden de kosten verhaald middels een heffing (bijvoorbeeld riolering).
Klein onderhoud	Preventieve maatregelen en dagelijkse reparaties die noodzakelijk zijn om het object in goede, werkende en veilige staat te houden tegen een van te voren vastgesteld kwaliteitsniveau.
Kwaliteitsniveau van het onderhoud	Een maat (norm) voor de staat van onderhoud waarop een kapitaalgoed zich moet bevinden.
Kwijtschelding	Inwoners die gemeentelijke belastingen (lokale heffingen) niet kunnen betalen, kunnen de gemeente om kwijtschelding vragen. Het is afhankelijk van het gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid wie daarvoor wel of niet in aanmerking komt en voor welke belasting.
Lokale heffingen	Retributies en eigen belastingen die de gemeente ontvangt op basis van publiekrechtelijke regels, zoals onroerende zaakbelastingen, leges, rioolheffing en afvalstoffenheffing.
Materiële vaste activa	Investerings met een meerjarig economisch of maatschappelijk nut.
Onderhoud kapitaalgoederen	Het systematisch aan de hand van beheerplannen onderhouden van in de gemeente aanwezige kapitaalgoederen (zoals wegen, groen, water, gebouwen).
Opschuiven sluitend meerjarenperspectief	In de Gemeentewet is bepaald dat een meerjarenraming voor (ten minste) de drie jaren volgend op het begrotingsjaar wordt opgesteld. Als het begrotingsjaar geen structureel en reëel evenwicht laat zien, moet aannemelijk worden gemaakt dat het evenwicht uiterlijk in het derde jaar van de meerjarenraming door de gemeente tot stand kan worden gebracht. Het is daarom in beginsel voor de toezichthouder niet acceptabel als ieder jaar opnieuw een meerjarenraming wordt opgesteld waarbij er uitsluitend in het derde jaar van de meerjarenraming weer evenwicht is.
Overhead	Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces (zoals algemene personeelskosten, kosten van ICT, huisvestingskosten, kosten managementteam).
Passiva-posten	De passiva maken onderdeel uit van de balans en worden, kort gezegd, gevormd door het (in geldwaarde uitgedrukte) eigen vermogen en vreemd vermogen (schulden en verplichtingen). De passiva-posten worden meestal onderverdeeld in drie categorieën: <ul style="list-style-type: none"> - eigen vermogen, zijnde het verschil tussen alle bezittingen (activa) en het vreemd vermogen (schulden) - vaste passiva, zijnde passiva-posten die langer dan een jaar meegaan zoals voorzieningen en langlopende opgenomen geldleningen en; - vlottende passiva, zijnde passiva-posten die maximaal één jaar meegaan, zoals schulden aan leveranciers of 'rood staan' bij een bank.
Preventief toezicht	Wanneer de begroting niet aan de wettelijke criteria voor structureel en reëel evenwicht voldoet, is er sprake van preventief toezicht. In dat geval behoeven de begroting en de daarop volgende begrotingswijzigingen vooraf de goedkeuring van de toezichthouder (Gedeputeerde Staten).
Programma	Een samenhangend geheel van activiteiten in de gemeentebegroting. De programma's worden door de raad vastgesteld (en blijven in principe gedurende een raadsperiode gelijk).

BIJLAGEN

Reëel evenwicht	Met reëel evenwicht wordt bedoeld dat de geraamde baten en lasten in de begroting en meerjarenraming volledig en realistisch zijn.
Repressief toezicht	Wanneer de begroting aan de wettelijke criteria voor structureel en reëel evenwicht voldoet, is er sprake van repressief toezicht. Dit is de standaardvorm van toezicht en houdt in dat de begroting en de daarop volgende begrotingswijzigingen direct uitgevoerd kunnen worden (rechtskracht krijgen), zonder afhankelijk te zijn van een voorafgaande goedkeuring van de toezichthouder (Gedeputeerde Staten).
Risico-inventarisatie	Een overzicht van de kansen van een positieve of een negatieve gebeurtenis van materieel belang.
Risicomanagement	Risicomanagement is een hulpmiddel om op een gestructureerde manier risico's in kaart te brengen, te evalueren en - door er pro-actief mee om te gaan - beter te beheersen. Risicomanagement is gebaseerd op het maken van risicoanalyses en maakt veelal gebruik van risicomodellen.
Solvabiliteitsratio	Dit financiële kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal.
Stelpost	Begrotingspost waarvan de concretisering nog moet worden uitgewerkt.
Stelsel van baten en lasten	Gemeenten werken met een stelsel van baten en lasten. Dat betekent dat inkomsten en uitgaven moeten worden toegerekend aan het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben. Bij een kasstelsel, dat de Rijksoverheid bijvoorbeeld hanteert, worden inkomsten en uitgaven toegerekend aan het jaar waarin de betalingen zijn gedaan. Het omrekenen van het resultaat volgens het stelsel van baten en lasten naar een resultaat volgens het kasstelsel, gebeurt via het berekenen van het EMU-saldo.
Structureel en reëel evenwicht	Deze situatie is aan de orde als, uitgaande van het bestaande beleid en inclusief nieuw aanvaard beleid, - alle structurele lasten tenminste worden gedekt door structurele baten en - incidentele lasten worden gedekt door incidentele baten (waaronder onttrekkingen aan de VBR)
Taakstelling	Opdracht tot bezuinigingen, terwijl (nog) geen concrete maatregelen zijn genomen. Pas op langere termijn ontstaan de positieve financiële effecten.
Voorziening	Voorzieningen kunnen worden omschreven als vermogensbestanddelen die als vreemd vermogen zijn aan te merken, omdat deze gelden niet vrij beschikbaar zijn. Er staat namelijk altijd een verplichting of een kwantificeerbaar risico tegenover. De raad stelt voorzieningen in voor een specifiek doel. Ter onderbouwing moet een (beheers)plan opgesteld worden. De voorziening kan alleen gebruikt worden voor het doel waarvoor zij is ingesteld.
Vrij Besteedbare Reserve (VBR)	De Vrij Besteedbare Reserve is een vorm van een algemene reserve, maakt onderdeel uit van het eigen vermogen op de balans en is vrij te besteden.
Weerstandvermogen	Het weerstandvermogen geeft de mate aan waarin de gemeente in staat is middelen vrij te maken dan wel middelen heeft vrijgemaakt om niet begrote financiële tegenvallers op te vangen zonder ingrijpende beleidswijzigingen. Het weerstandvermogen bestaat uit twee onderdelen, namelijk de weerstandscapaciteit en de risico's. Het weerstandvermogen geeft de verhouding tussen deze twee onderdelen aan.
Weerstandscapaciteit, incidenteel	Het vermogen om onverwachte eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van taken op het geldende niveau.
Weerstandscapaciteit, structureel	Het vermogen om onverwachte tegenvallers structureel in de lopende begroting op te kunnen vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken.

4.5. Bijlage Scenario's Sociaal Domein

Eerder dit jaar is door Frings Advies een QuickScan opgesteld. De QuickScan moest voorstellen opleveren voor verbetering van de kwaliteit en verlaging van de kosten beleid en uitvoering Wmo en Jeugd. Het volledige rapport is opgenomen in de begroting als **bijlage SD 1 Rapportage Frings Advies**

Wij hebben de aanbevelingen van Frings Advies uitgewerkt met betrekking tot uitvoerbaarheid, maatschappelijk effect, juridisch risico en verwacht financieel effect. Aanvullend aan de voorstellen van Frings Advies zijn alle mogelijkheden op het gebied van inkomen en bijzondere bijstand die juridisch mogelijk zijn in kaart gebracht. Tenslotte zijn nog enkele andere mogelijkheden om te bezuinigen op de Wmo en Jeugd opgenoemd. Dit overzicht is in de begroting opgenomen als **bijlage SD 2 Aanpak financieel tekort Sociaal Domein I - Uitwerking Advies Frings**.

Op basis van dit overzicht zijn 4 bezuinigings-scenario's opgesteld, die oplopen in juridisch risico, maatschappelijke impact en financieel effect. Deze scenario's worden hieronder weergegeven en besproken. Met het oog op de juridische risico's van de scenario's 2 tot en met 4, hebben wij er voor gekozen om scenario 1 te verwerken in de begroting 2021.

Deze scenario's en de daarin opgenomen maatregelen zijn een uitwerking van de voorstellen uit de Quick Scan. Volgens afspraak zijn deze meegenomen in de begroting 2021. Maar de verwachting is dat ook uit de Visitatie van de VNG en het Zero Based Budgeting traject voorstellen zullen komen die effect hebben op de kosten van het (totale) Sociaal Domein. Deze zullen dan in de begroting 2022 worden meegenomen.

Uitgangspunten scenario's

1. Met uitzondering van scenario 1 bevatten alle scenario's maatregelen met aanzienlijke juridische risico's. Wij hebben vanuit de Wmo de wettelijke opdracht om maatwerk toe te passen. Het begrenzen van de voorziening met een maatregel die geen rekening houdt met de individuele situatie van de cliënt is hiermee in tegenspraak. Het niet uitvoeren van wettelijke taken leidt naar alle waarschijnlijkheid tot bezwaar- en beroepsprocedures. Het kost capaciteit en financiële middelen om deze processen te behandelen en bij gegrondverklaringen te vergoeden. Bij elk scenario is het juridisch risico financieel gekwantificeerd. Het risico wat we hierop lopen is een optelsom van:
 - a. Het bezuinigde bedrag (want na bezwaar-/beroepszaken moeten we de indicatie herstellen)
 - b. Advocaatkosten cliënt bij in-gelijkstelling. Voor overzicht van het financieel risico dat we lopen is uitgegaan van de kosten van een volledig doorlopen bezwaarprocedure.
 - c. De kosten voor de ambtelijke inzet. Voor overzicht van het financieel risico dat we lopen is uitgegaan van de kosten van een volledig doorlopen bezwaarprocedure.
2. Bij het opstellen van de begroting zijn er met betrekking tot het Sociaal Domein een aantal wijzigingen doorgegeven ten opzichte van de Zorap die betrekking hebben op de Begroting 2021. In sommige gevallen betreft het bezuinigingen in met name de bedrijfsvoering of incidentele meevallers, in andere gevallen budgetten die moeten worden opgehoogd ten gevolge van hogere (zorg)kosten. Het totaal van deze wijzigingen (€ 28.000 positief) is onder punt 1 van elk scenario opgenomen.

BIJLAGEN

3. Frings Advies heeft voorgesteld budgetplafonds in te stellen op die voorzieningen waar dit relevant is. Bij uitwerking hiervan bleek dat het heel moeilijk uitvoerbaar is (en juridisch ook niet houdbaar) om hier harde budgetplafonds van te maken. Als we zorgaanbieders een budgetplafond opleggen, maar niets doen aan de toestroom, dan zal dit plafond uiteindelijk toch overschreden worden en moet de gemeente de zorg alsnog vergoeden. Ook is het niet mogelijk om alleen voor Mook en Middelaar plafonds op te leggen bij de grote hoeveelheid aanbieders die we in de regio hebben. Daarom wordt in alle scenario's voorgesteld wel budgetplafonds op te leggen aan Sociaal Team en waar mogelijk ook aan aanbieders, maar de controle hierop in handen van de gemeente te leggen. Dat betekent dat wij op het niveau van de gemeente steeds in de gaten zullen houden wat de uitnutting van het plafond is, en hoeveel indicaties er nog afgegeven kunnen worden. De zorgaanbieders worden hierover geïnformeerd, en in contractgesprekken wordt dit besproken. Als dit leidt tot wachtlijsten of het toekennen van onvoldoende zorg, en cliënten gaan hiertegen in bezwaar, dan zullen wij uiteindelijk de zorg niet kunnen weigeren. Het idee is echter wel dat hier een sturende werking van uitgaat. Daarom is in alle scenario's uitgegaan van een plafond dat 5% lager ligt dan de begrote uitgaven voor 2021. Dit is gebaseerd op een aanname, en moet zich in de praktijk nog bewijzen.
4. In enkele scenario's wordt voorgesteld de drempel tot de bijzondere bijstand te verhogen van 110% van het minimuminkomen naar 100%. De opbrengst van deze bezuiniging is sterk afhankelijk van de precieze samenstelling van het cliëntenbestand. Daarom is voor deze maatregel geen bedrag opgenomen. Mocht u hiervoor kiezen, dan komt dit nog bovenop het totaal bedrag aan bezuinigingen.
5. Bij alle maatregelen is geprobeerd om de kinderen zo veel mogelijk te ontzien. Dit om te proberen hun ontwikkeling niet te frustreren en hogere maatschappelijke (zorg)kosten in de toekomst zoveel mogelijk te beperken. Maar aangezien kinderen onderdeel uitmaken van een gezin, zullen bijvoorbeeld ook maatregelen waardoor ouders minder inkomen of bijzondere bijstand ontvangen, uiteindelijk invloed hebben op het welzijn van kinderen
6. Tenslotte is het goed om op te merken dat het in alle scenario's veel inspanningen zal kosten om de uiteindelijke besparingen te realiseren. Ook hebben we geen grip op of inzicht in de eventuele stijging van de zorgvraag. Het geschat voordelig financieel effect is daarom niet gegarandeerd.

Scenario 1

In dit scenario is gekozen voor maatregelen die geen groot nadelig effect hebben op grote groepen inwoners. Bij dit scenario lopen we geen juridisch risico.

<i>Nr</i>	<i>Maatregel</i>	<i>Voordeel</i>	<i>Percentage bezuiniging t.o.v. kosten voorziening</i>
1	Voorlopig resultaat wijzigingen begroting 2021	14.000	
2	Verbeteren data-analyse Sociaal Domein	-25.000	
3	Pilot Langer thuis wonen	Effect op langere termijn	
4	Budgetplafons instellen met sturende functie		
	Oude Wmo voorzieningen	35.000	5%

	Begeleiding Volwassenen	10.500	5%
	Begeleiding Jeugd	16.000	5%
	Jeugd Ggz en Dyslexie	22.500	5%
5	Contractgesprekken met aanbieders begeleiding	Geen direct financieel effect - nodig om budgetplafond te handhaven	
6	Richtlijn standaard aantal uren begeleiding	Geen direct financieel effect - nodig om budgetplafond te handhaven	
8	Afspraken maken met huisartsen en onderwijs	Effect op langere termijn	
9	Jeugdconsulent op school	Effect op langere termijn	
10	Individuele inkomenstoelage verlagen	Al verwerkt bij 1	
11	Collectieve ziektekostenverzekering bijdrage verlagen	Al verwerkt bij 1	
12	College opdracht geven om uit te werken: <ul style="list-style-type: none"> • Verhogen drempel bijzondere bijstand • Versoberen Hulp bij het Huishouden • Versoberen voorzieningen minimabeleid 	2021: 10.000 2022 en verder: n.t.b.	
Totaal		83.000	

Hoe verhoudt dit advies zich tot het advies van Frings?

In dit advies zijn alle adviezen van Frings Advies overgenomen, met uitzondering van de pakketwijziging in de oude Wmo. Voorgesteld wordt om het college de opdracht te laten geven een mogelijke pakketwijziging Hulp bij het Huishouden te onderzoeken en nader uit te werken. Aanvullend aan het advies van Frings zijn onder 1 nog een aantal andere bezuinigingsmaatregelen binnen het Sociaal Domein verwerkt, die mogelijk waren zonder de inhoud van de dienstverlening door de gemeente aan te tasten. Dit met uitzondering van de verlaging van de IIT en de bijdrage CZM, daarom zijn deze in het scenario apart vermeld.

Is voor deze maatregelen na vaststelling van de begroting nog besluitvorming door de raad nodig?

Ja, voor verlaging van de bijdrage IIT is een wijziging van de verordening nodig. Dit kan begin 2021 worden geëffectueerd.

*Het juridisch risico van dit scenario is **niet aanwezig***

In dit scenario zijn geen maatregelen opgenomen die een juridisch risico inhouden.

Scenario 2

In dit scenario is gekozen voor maatregelen die ten opzicht van scenario 1 meer impact hebben. Er wordt voorgesteld, het aantal uren HH te maximeren tot 2,5 uur, het aantal dagdelen dagbesteding te maximeren tot 3 en de drempel tot de bijzondere bijstand te verhogen. Dit betekent dat enkele groepen kwetsbare inwoners, die bijvoorbeeld veel zorg nodig hebben of weinig geld, hard worden getroffen. Maar we zijn in dit scenario niet tot het maximaal mogelijke gegaan, wat betekent dat er ook nog steeds inwoners worden ontzien.

BIJLAGEN

Nr	Maatregel	Voordeel	Percentage bezuiniging t.o.v. kosten voorziening
1	Voorlopig resultaat wijzigingen begroting 2021	28.000	
2	Verbeteren data-analyse Sociaal Domein	-25.000	
3	Pilot Langer thuis wonen	Effect op langere termijn	
4	Budgetplafons instellen met sturende functie		
	Oude Wmo voorzieningen	35.000	5%
	Begeleiding Volwassenen	10.500	5%
	Begeleiding Jeugd	16.000	5%
	Jeugd Ggz en Dyslexie	22.500	5%
5	Contractgesprekken met aanbieders begeleiding	Geen direct financieel effect - nodig om budgetplafond te handhaven	
6	Richtlijn standaard aantal uren begeleiding	Geen direct financieel effect - nodig om budgetplafond te handhaven	
7	Maximum aantal dagdelen dagbesteding (3)	42.000	30%
8	Afspraken maken met huisartsen en onderwijs	Effect op langere termijn	
9	Jeugdconsulent op school	Effect op langere termijn	
10	Individuele inkomenstoelag sterk verlagen	2.500	n.t.b.
11	Collectieve ziektekostenverzekering bijdrage verlagen	Al verwerkt bij 1	
12	Maximum 2,5 uur per week Hulp bij het Huishouden	82.000	25%
13	Verhogen drempel bijzondere bijstand	n.t.b.	
14	College opdracht geven uit te werken: <ul style="list-style-type: none"> • Versoberen voorzieningen minimabeleid 	Effect vanaf 2022	
Totaal		213.500	

Hoe verhoudt dit advies zich tot het advies van Frings?

In dit advies zijn alle adviezen van Frings Advies overgenomen. Aanvullend aan het advies van Frings zijn onder 1 nog een aantal andere bezuinigingsmaatregelen binnen het Sociaal Domein verwerkt, die mogelijk waren zonder de inhoud van de dienstverlening door de gemeente aan te tasten. En wordt voorgesteld de IIT sterk te verlagen, net als de bijdrage voor de CZM.

Is voor deze maatregelen na vaststelling van de begroting nog besluitvorming door de raad nodig?

Ja, voor verlaging van de bijdrage IIT is een wijziging van de verordening nodig. Dit kan begin 2021 worden geëffectueerd.

Het juridisch risico van dit scenario is **aanwezig**

Het maximaliseren van het aantal dagdelen dagbesteding tot 3 dagdelen voor alle cliënten is strijdig met de plicht tot maatwerk die de wet de gemeente oplegt. Ook het maximaliseren van de HH tot 2,5 uur per week is wettelijk gezien niet toegestaan. Maar omdat er ook cliënten zijn voor wie 3 dagdelen dagbesteding of 2,5 uur HH per week wél genoeg is, zal dit niet voor alle huidige cliënten problemen opleveren,

Risicokwantificatie

	aantal betrokken cliënten	bezuinigings bedrag	resterende bezuiniging bij 50% bezwaar	resterende bezuiniging bij 75% bezwaar
Hulp bij het Huishouden max 2,5 uur	64	82000	-9560	-55340
Dagbesteding max 3 dagdelen	20	42000	5200	-13200

Scenario 3

In dit scenario hebben we alle maatregelen opgenomen die een aanzienlijke besparing opleveren en nog enigszins uitvoerbaar zijn, maar ongeacht de maatschappelijke impact op volwassenen. De kinderen worden in dit scenario nog steeds ontzien (met uitzondering van die gevallen waarbij kinderen in een gezin wonen met ouders die een IIT of HH ontvangen). Ten opzichte van scenario 2 betreft dit de volgende wijzigingen; bij HH worden alleen nog maar de zwaardere indicaties toegekend (dus alleen als mensen écht heel beperkt zijn, komen ze nog in aanmerking voor HH), het aantal dagdelen dagbesteding wordt verder gemaximeerd en ook de reductieregeling (de 'mee-doe-regeling') voor volwassenen wordt afgeschaft.

Nr	Maatregel	Voordeel	Percentage bezuiniging t.o.v. kosten voorziening
1	Voorlopig resultaat wijzigingen begroting 2021	28.000	
2	Verbeteren data-analyse Sociaal Domein	-25.000	
3	Pilot Langer thuis wonen	Effect op langere termijn	
4	Budgetplafons instellen met sturende functie		
	Oude Wmo voorzieningen	35.000	5%
	Begeleiding Volwassenen	10.500	5%
	Begeleiding Jeugd	16.000	5%
	Jeugd Ggz en Dyslexie	22.500	5%
5	Contractgesprekken met aanbieders begeleiding	Geen direct financieel effect - nodig om budgetplafond te handhaven	
6	Richtlijn standaard aantal uren begeleiding	Geen direct financieel effect - nodig om budgetplafond te handhaven	
7	Maximum aantal dagdelen dagbesteding (2)	60.000	50%

BIJLAGEN

8	Afspraken maken met huisartsen en onderwijs	Effect op langere termijn	
9	Jeugdconsulent op school	Effect op langere termijn	
10	Individuele inkomenstoeslag sterk verlagen	2.500	n.t.b.
11	Collectieve ziektekostenverzekering bijdrage verlagen	Al verwerkt bij 1	
12	Hulp bij het Huishouden alleen zware indicaties	220.000	42%
13	Verhogen drempel bijzondere bijstand	n.t.b.	
14	College opdracht geven uit te werken: <ul style="list-style-type: none"> Versoberen voorzieningen minimabeleid 	Effect vanaf 2022	
15	Reductieregeling afschaffen	4.500	100%
Totaal		374.000	

Hoe verhoudt dit advies zich tot het advies van Frings?

In dit advies zijn alle adviezen van Frings Advies overgenomen. Aanvullend aan het advies van Frings zijn onder 1 nog een aantal andere bezuinigingsmaatregelen binnen het Sociaal Domein verwerkt, die mogelijk waren zonder de inhoud van de dienstverlening door de gemeente aan te tasten. En wordt voorgesteld de IIT sterk te verlagen, en de bijdrage voor de CZM af te schaffen.

Is voor deze maatregelen na vaststelling van de begroting nog besluitvorming door de raad nodig?

Ja, voor verlaging van de bijdrage IIT is een wijziging van de verordening nodig. Dit kan begin 2021 worden geëffectueerd.

Het juridisch risico van dit scenario is **aanzienlijk**

Het maximeren van het aantal dagdelen dagbesteding tot 2 dagdelen voor alle cliënten is strijdig met de plicht tot maatwerk die de wet de gemeente oplegt. Ook het maximeren van de HH tot alleen de zware indicaties is wettelijk gezien niet toegestaan. En omdat het deze keer gaat om een veel grotere groep cliënten dan in scenario 2, is het juridisch risico van dit scenario ook aanzienlijk groter.

Risicokwantificatie

	aantal betrokken cliënten	bezuinigings bedrag	resterende bezuiniging bij 50% bezwaar	resterende bezuiniging bij 75% bezwaar
Hulp bij het Huishouden alleen zware indicaties (meer dan 2 uur)	90	220000	38900	-51650
Dagbesteding max 2 dagdelen	21	60000	13410	-9885

Scenario 4

In dit scenario hebben we alle maatregelen opgenomen die ook in scenario 3 al voorbij kwamen, met één uitzondering. In plaats van het verder versoberen van de voorziening Hulp bij het Huishouden, is in

dit scenario deze voorziening volledig afgeschaft. Dit is dan ook geen realistisch scenario, maar kan wel een politiek signaal naar het rijk zijn.

Nr	Maatregel	Voordeel	Percentage bezuiniging t.o.v. kosten voorziening
1	Voorlopig resultaat wijzigingen begroting 2021	28.000	
2	Verbeteren data-analyse Sociaal Domein	-25.000	
3	Pilot Langer thuis wonen	Effect op langere termijn	
4	Budgetplafons instellen met sturende functie		
	Oude Wmo voorzieningen (hulpmiddelen en HH)	35.000	5%
	Begeleiding Volwassenen	10.500	5%
	Begeleiding Jeugd	16.000	5%
	Jeugd Ggz en Dyslexie	22.500	5%
5	Contractgesprekken met aanbieders begeleiding	Geen direct financieel effect - nodig om budgetplafond te handhaven	
6	Richtlijn standaard aantal uren begeleiding	Geen direct financieel effect - nodig om budgetplafond te handhaven	
7	Maximum aantal dagdelen dagbesteding	60.000	50%
8	Afspraken maken met huisartsen en onderwijs	Effect op langere termijn	
9	Jeugdconsulent op school	Effect op langere termijn	
10	Individuele inkomenstoelage sterk verlagen	2.500	n.t.b.
11	Collectieve ziektekostenverzekering bijdrage verlagen	Al verwerkt bij 1	
12	Hulp bij het Huishouden afschaffen (520.000 per jaar)	260.000	100%
13	Verhogen drempel bijzondere bijstand	n.t.b.	
14	College opdracht geven uit te werken: <ul style="list-style-type: none"> Versoberen voorzieningen minimabeleid 	Effect vanaf 2022	
15	Reductieregeling afschaffen	4.500	100%
Totaal		414.000	

Hoe verhoudt dit advies zich tot het advies van Frings?

In dit advies zijn alle adviezen van Frings Advies overgenomen. Aanvullend aan het advies van Frings zijn onder 1 nog een aantal andere bezuinigingsmaatregelen binnen het Sociaal Domein verwerkt, die mogelijk waren zonder de inhoud van de dienstverlening door de gemeente aan te tasten. En wordt voorgesteld de IIT sterk te verlagen, de bijdrage voor de CZM af te schaffen en Hulp bij het Huishouden af te schaffen. Dit laatste is zeker niet conform het advies van Frings.

Is voor deze maatregelen na vaststelling van de begroting nog besluitvorming door de raad nodig?

BIJLAGEN

Ja, voor verlaging van de bijdrage IIT is een wijziging van de verordening nodig. Dit kan begin 2021 worden geëffectueerd. Voor het afschaffen van Hulp bij het Huishouden is eveneens een wijziging van de verordening nodig. Ook moeten alle indicaties Hulp bij het Huishouden worden stop gezet. Hier gaan een paar maanden overheen. Daarom is in dit scenario maar de helft van het te besparen bedrag per jaar opgenomen.

*Het juridisch risico van dit scenario is **groot***

Het maximeren van het aantal dagdelen dagbesteding tot 2 dagdelen voor alle cliënten is strijdig met de plicht tot maatwerk die de wet de gemeente oplegt. En het afschaffen van Hulp bij het Huishouden staat haaks op onze wettelijke verplichtingen vanuit de Wmo. Wij zullen in dit geval waarschijnlijk onmiddellijk worden teruggefloten door het Rijk.

Risicokwantificatie

	aantal betrokken clients	bezuinigings bedrag	resterende bezuiniging bij 50% bezwaar	resterende bezuiniging bij 75% bezwaar
Hulp bij het Huishouden stoppen	176	520000	120960	-78560
Dagbesteding max 2 dagdelen	21	60000	13410	-9885